

ปัจจัยกำหนดการขยายธุรกรรมของธนาคารต่างชาติในประเทศไทย

นายพบกานต์ อารีชนาการ

ศูนย์วิทยพัทยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

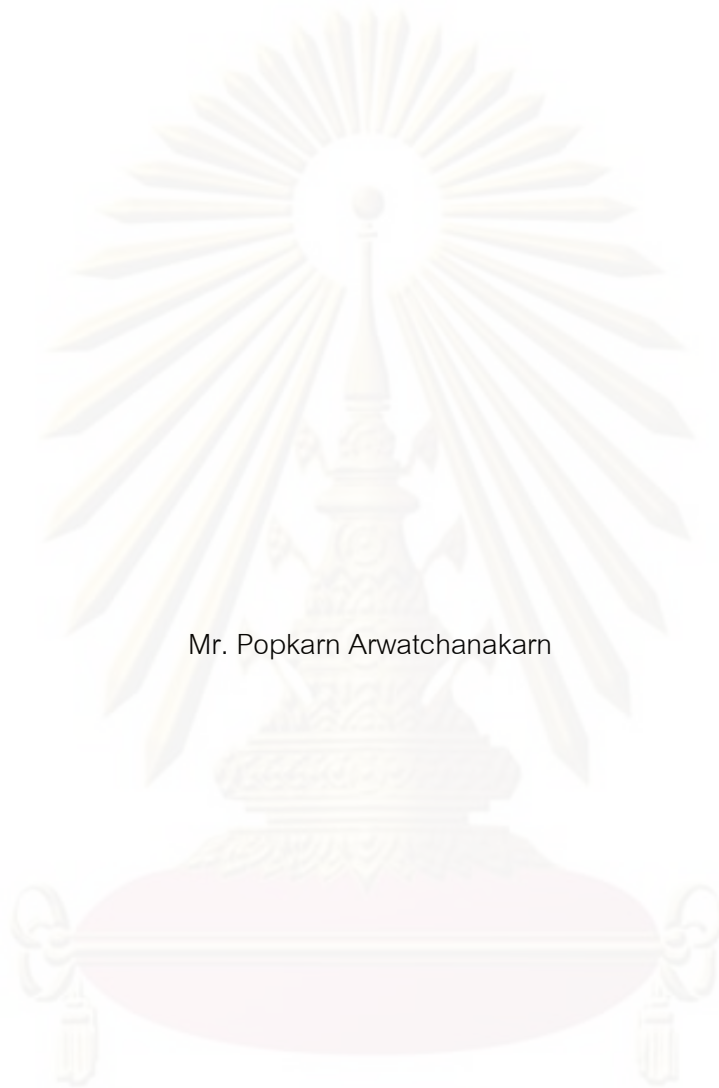
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DETERMINANTS OF FOREIGN BANKS' TRANSACTIONS EXPANSION IN THAILAND

Mr. Popkarn Arwatchanakarn

ศูนย์วิทยทรัพยากร

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics Program in Economics

Faculty of Economics

Chulalongkorn University

Academic Year 2009

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ปัจจัยกำหนดการขยายธุรกรรมของธนาคารต่างชาติใน
ประเทศไทย

โดย

นายพบกานต์ อวชันนาการ

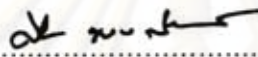
สาขาวิชา

เศรษฐศาสตร์

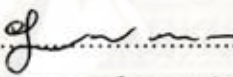
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

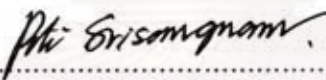
อาจารย์ ดร. ปิติ ศรีแสงนาม

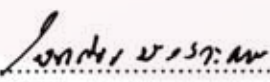
คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

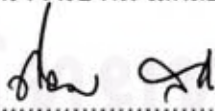

..... คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร. ตีรณ พงศ์มพัฒน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร. ปิติ ศรีแสงนาม)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. โสติดิธร มัลลิกะมาส)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชโยตม สรรพศรี)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ดร. วัชรศม์ สีสละวัฒน์)

พจนานต์ อว้ชานการ : ปัจจัยกำหนดการขยายธุรกรรมของธนาคารต่างชาติในประเทศไทย (Determinant of Foreign Banks' Transactions Expansion in Thailand.) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อ.ดร.ปิติ ศรีแสงนาม, 111 หน้า.

วัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อทำการทดสอบปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการตัดสินใจของธนาคารชาติที่จะเข้ามาขยายธุรกรรมหรือลงทุนเปิดสาขาในประเทศไทย โดยใช้วิธีการศึกษาทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

สำหรับการศึกษาในเชิงปริมาณ ได้ตระหนักถึงปัจจัยทั้ง 2 ด้าน คือ ปัจจัยผลักดัน (Push factors) อันประกอบไปด้วยตัวแปรทางด้านเศรษฐกิจมหภาคของประเทศแม่ และปัจจัยดึงดูดตัว (Pull factors) โดยใช้ตัวแปรภาคการเงินของประเทศไทย รวมไปถึงปัจจัยทางด้านสถาบัน โดยนำมาทดสอบด้วยแบบจำลองสมการถดถอยและแบบจำลองแรงดึงดูด (Gravity Model) ซึ่งทำการศึกษาในช่วงปี พ.ศ. 2543 ถึง พ.ศ. 2551 ขณะที่การศึกษาในเชิงคุณภาพ ทำการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นจากผู้แทนของธนาคารต่างชาติ

ผลการศึกษา พบว่า แบบจำลองแรงดึงดูดมีความเหมาะสมที่จะใช้ในการศึกษานี้ โดยขนาดเศรษฐกิจของไทย ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุด ขณะที่มูลค่าการค้าและการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ก็เป็นปัจจัยหลักในการขยายธุรกรรมของธนาคารต่างชาติ อีกทั้งยังมีความสอดคล้องกับแนวคิดติดตามลูกค้าด้วย และในกรณีที่ภาครัฐดำเนินนโยบายเปิดเสรีการค้าและนโยบายปฏิรูประบบการเงินภายในประเทศ ก็ส่งผลต่อการเข้ามาขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารต่างชาติอย่างมีนัยสำคัญเช่นกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สาขาวิชา.....เศรษฐศาสตร์.....
ปีการศึกษา.....2552.....

ลายมือชื่อนิสิต.....พจนานต์ อว้ชานการ.....
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....Piti Sirisangnam.....

5085173329 : MAJOR ECONOMICS

KEYWORDS : Foreign Banks, Gravity Model, International Banking

POPKARN ARWATCHANAKARN: DETERMINANTS OF FOREIGN BANKS'

TRANSACTIONS EXPANSION. THESIS ADVISOR: PITI SRISANGNAM, Ph.D.,

111 pp.

This paper investigates the determinants of foreign banks' transactions expansion in Thailand using the Quantitative and Qualitative analysis. In Quantitative analysis, emphasis is placed on testing macroeconomic variables of home country and host country market characteristics between 2000 -2008. In part of Qualitative analysis, the data are collected by making questionnaires to explore the bank representatives' opinions.

Our results show that foreign banks' transactions expansion is fit into the gravity model. The size of Thai economy is the most important factor determining foreign banks' transactions expansion in Thailand. Moreover, the role of trade and FDI as key determinants of banks' expansion in Thailand is consistent with Following the Customer Hypothesis.

In case of the government proceeding FTAs and domestic financial system restructuring policy have an effect on foreign banks' transactions expansion into Thailand significantly.

Field of Study : ..... Economics.....

Student's Signature *พณภูมิ อธิวัฒน์*

Academic Year : ..... 2009.....

Advisor's Signature *Piti Srisangnam*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความรู้ที่ผู้เขียนได้รับการประสิทธิ์ประสาทจากคณาจารย์ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งผู้เขียนจะขอกล่าวถึงเพื่อเป็นการรำลึกถึงด้วยความขอบคุณ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์ ดร.ปิติ ศรีแสงนาม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้ให้คำแนะนำ คำปรึกษา เวลาและติดตามความคืบหน้าของการศึกษามาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ซึ่งประกอบด้วยรองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพันธ์ จีราธิวัฒน์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ชโยดม สรรพศรี รองศาสตราจารย์ ดร.โสทธิธร มัลลิกะมาส และ ดร.วัชรศักดิ์ สีละวัฒน์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่าและให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ยิ่งต่อการศึกษาในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณธนาคารกสิกรไทย ที่ได้มอบเงินทุนสนับสนุนในการศึกษานี้

ขอขอบคุณบุคลากรคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยหลายๆท่าน ทั้งเจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตรเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต เจ้าหน้าที่ของห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดคณะ ที่ได้ให้ความสะดวกในการค้นคว้าข้อมูลที่สำคัญสำหรับวิทยานิพนธ์นี้ และขอขอบคุณเพื่อนๆพี่ๆ ทุกคนที่คอยให้ความช่วยเหลือด้านการเรียน คำแนะนำต่างๆ และให้กำลังใจผู้เขียนเสมอมา

สุดท้ายนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้โอกาสในการศึกษาและให้กำลังใจผู้เขียนมาโดยตลอด คุณประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบให้แก่ผู้มีพระคุณทุกท่าน หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	4
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมปริทัศน์.....	7
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการวิจัย.....	7
2.1.1 เหตุผลการเข้ามาให้บริการของธนาคารต่างชาติ.....	7
2.1.2 ทฤษฎีความได้เปรียบในการทำธุรกรรมระหว่างประเทศ.....	8
2.1.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ.....	11
2.1.4 แนวคิดของแบบจำลองแรงดึงดูด (Gravity Model).....	13
2.2 วรรณกรรมปริทัศน์.....	15
บทที่ 3 ภาพรวมที่เกี่ยวข้องกับธนาคารต่างชาติในประเทศไทย.....	23
3.1 ภาพรวมธนาคารต่างชาติในประเทศไทย.....	23
3.1.1 ภาพรวมธนาคารต่างชาติตั้งแต่แรกเริ่ม-ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2..	23
3.1.2 ภาพรวมธนาคารต่างชาติในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2- ก่อน	24
วิกฤติการณ์การเงินปี 2540.....	
3.1.3 ภาพรวมธนาคารต่างชาติตั้งแต่วิกฤติการณ์ทางการเงินปี 2540....	25
3.2 ขอบเขตการดำเนินธุรกรรมของสาขาธนาคารต่างชาติในประเทศไทย.....	29

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.3 การเปิดเสรีภาคการเงินและการค้าบริการในสาขาบริการทางการเงิน.....	30
3.4 แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินและธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ.....	38
3.5 ผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการเปิดเสรีภาคสถาบันการเงิน.....	42
บทที่ 4 วิธีการศึกษา.....	47
4.1 การศึกษาในเชิงปริมาณ.....	47
4.2 การศึกษาในเชิงคุณภาพ.....	54
บทที่ 5 ผลการศึกษา.....	55
5.1 ผลการศึกษาในเชิงปริมาณ.....	55
5.1.1 ผลการศึกษาตามแบบจำลองที่ใช้ศึกษาในประเทศเกาหลี.....	55
5.1.2 ผลการศึกษาตามแบบจำลอง (Gravity).....	60
5.1.3 เปรียบเทียบผลการศึกษาระหว่างแบบจำลองที่ 1 ตามแนวทางใน การศึกษาของประเทศเกาหลีและแบบจำลองที่ 2 Gravity Model.....	68
5.1.4 ผลการศึกษาที่ได้เพิ่มปัจจัยทางด้านนโยบายเข้าไปใน Gravity Model	70
5.2 ผลการศึกษาในเชิงคุณภาพโดยใช้แบบสอบถาม.....	80
5.3 ความสอดคล้องระหว่างผลการศึกษาในเชิงปริมาณและ ผลการศึกษาในเชิงคุณภาพ.....	83
บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	85
6.1 สรุปผลการวิจัย.....	85
6.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	87
6.3 ข้อจำกัดการศึกษาและแนวทางการศึกษาต่อไป.....	88
รายการอ้างอิง.....	89
ภาคผนวก.....	92
ภาคผนวก ก.....	93
ภาคผนวก ข.....	104
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	111

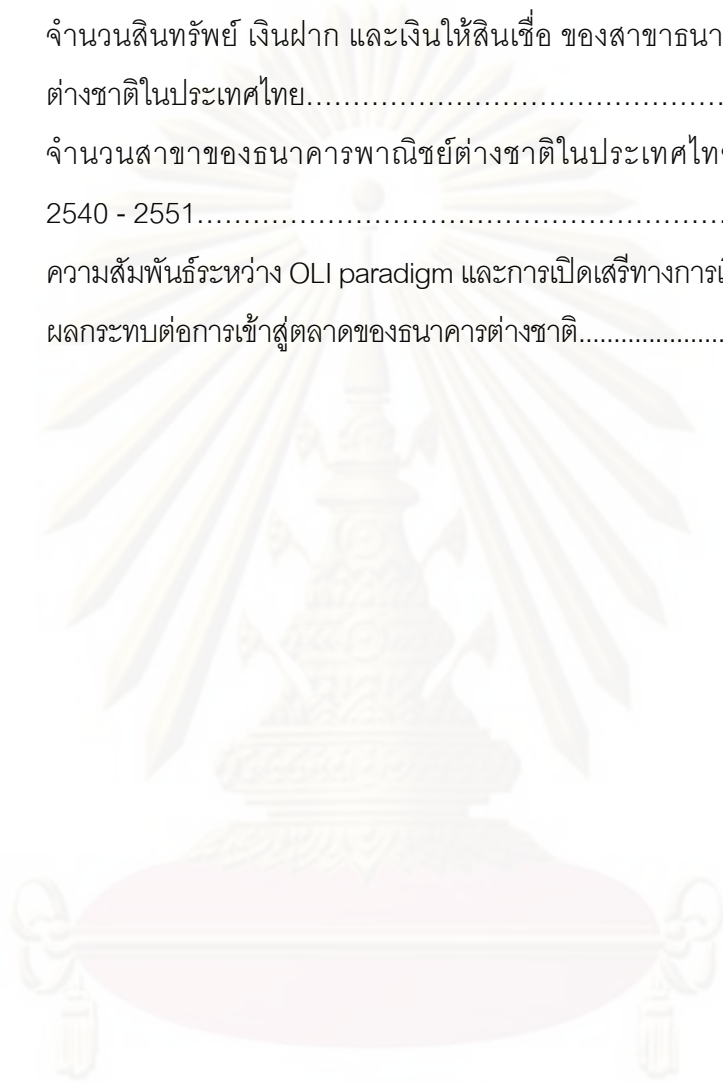
สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1.1	แสดงสัญชาติของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทย ณ ปี 2550.....	4
ตารางที่ 2.1	ความสัมพันธ์จากการทบทวนวรรณกรรมที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยกำหนดการเข้ามาลงทุนหรือดำเนินกิจการของธนาคารต่างชาติ.....	21
ตารางที่ 3.1	แสดงรายชื่อธนาคารพาณิชย์ต่างชาติที่ดำเนินกิจการอยู่ในประเทศไทย ณ ปี 2552.....	28
ตารางที่ 3.2	สถานะปัจจุบันของข้อผูกพันแบบทวิภาคีของประเทศไทยกับประเทศคู่เจรจาในภาคบริการทางการเงิน.....	38
ตารางที่ 4.1	แสดงสมมติฐานของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้.....	53
ตารางที่ 5.1	แสดงสมมติฐานและผลของปัจจัยกำหนดการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยตามแนวการศึกษาในประเทศเกาหลีและ Gravity Model.....	67
ตารางที่ 5.2	แสดงการทดสอบสมมติฐานของแบบจำลอง โดยใช้ Likelihood Ratio Test ระหว่างสมการของ Lee และ Gravity Model.....	69
ตารางที่ 5.3	แสดงการทดสอบสมมติฐานของแบบจำลองโดยใช้ Likelihood Ratio Test ระหว่าง Gravity Model และ Gravity Model ที่ได้เพิ่ม Interaction terms.....	78
ตารางที่ 5.4	แสดงสมมติฐานและผลของปัจจัยกำหนดการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยตามแบบจำลอง Gravity Model ที่ได้เพิ่มปัจจัยทางด้านนโยบาย.....	79
ตารางที่ 5.5	แสดงคะแนนเฉลี่ยของปัจจัยกำหนดการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยจากแบบสอบถาม.....	82
ตารางที่ 5.6	แสดงการเปรียบเทียบผลการศึกษาในเชิงปริมาณจากแบบจำลองและผลการศึกษาในเชิงคุณภาพจากการใช้แบบสอบถาม.....	84
ตารางที่ 6.1	สรุปความสัมพันธ์ของแต่ละปัจจัยและการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารต่างชาติ.....	86

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1	จำนวนสินทรัพย์ เงินฝาก และเงินให้สินเชื่อ ของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทย.....	2
ภาพที่ 1.2	จำนวนสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2540 - 2551.....	2
ภาพที่ 2.1	ความสัมพันธ์ระหว่าง OLI paradigm และการเปิดเสรีทางการเงินที่มีผลกระทบต่อ การเข้าสู่ตลาดของธนาคารต่างชาติ.....	10

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

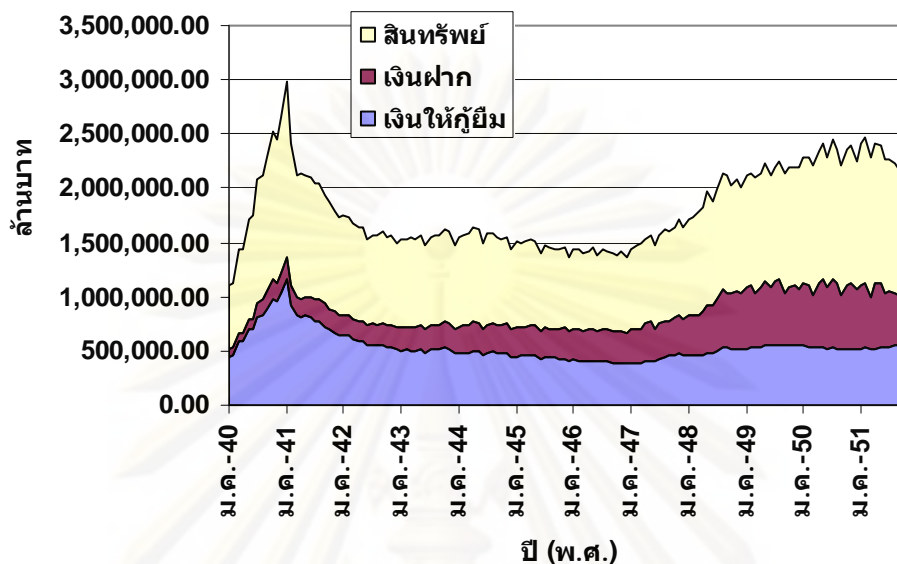
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา ภาคบริการทางการเงินได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก โดยนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 การธนาคารระหว่างประเทศ (International Banking) การลงทุนโดยตรงจากต่างชาติในภาคการเงิน (Financial Sector FDI) และธนาคารข้ามชาติได้มีบทบาทเพิ่มขึ้นอย่างมากและรวดเร็ว โดยเฉพาะกับในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาและประเทศเกิดใหม่ (Emerging Countries) โดยมีสาเหตุสำคัญจากการเปิดเสรีทางการเงินและการปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจภายในของหลายประเทศ รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีและกระแสโลกาภิวัตน์ (Moshirian, 2001: 318, 2006: 1058)

สำหรับประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์ต่างชาติมีบทบาทสำคัญต่อระบบการเงินไทยมาตั้งแต่แรกเริ่ม ในฐานะเป็นธนาคารพาณิชย์แห่งแรกที่ดำเนินการในประเทศไทย ซึ่งก็คือ ธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ ต่อมาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติได้ถูกลดบทบาทลงเรื่อยๆ เนื่องจากถูกแทนที่ด้วยธนาคารพาณิชย์ไทย

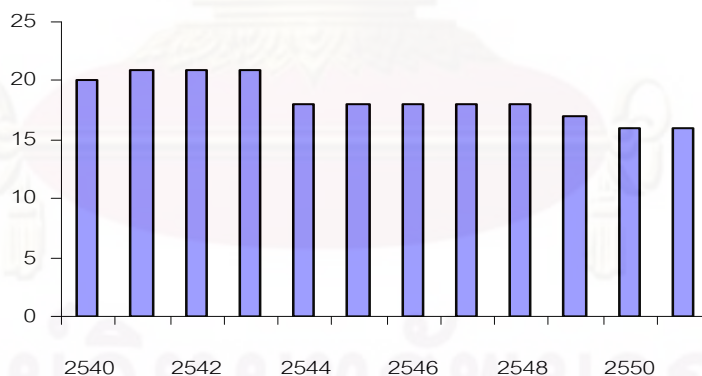
ภายหลังจากทางการมีนโยบายเปิดเสรีทางการเงินมากขึ้นตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางทางการเงินของภูมิภาค โดยอนุญาตให้ธนาคารต่างชาติเปิดสาขาเพิ่มขึ้นได้และอนุมัติให้จัดตั้งกิจการวิเทศธนกิจขึ้น (Bangkok International Banking Facilities: BIBF) ประกอบกับประเทศไทยได้ประสบวิกฤตการณ์ทางการเงินในปี 2540 จึงเป็นโอกาสที่ทำให้ธนาคารต่างประเทศได้กลับมามีบทบาทต่อระบบสถาบันการเงินไทยอีกครั้ง และได้เข้ามาดำเนินกิจการในไทยมากขึ้น (รูปที่ 1.1) ผ่านทางการเปิดเสรีภาคการเงินชั่วคราวใน 2 ระลอก โดยระลอกแรก เป็นส่วนหนึ่งในการช่วยเหลือธนาคารพาณิชย์ไทยที่ประสบปัญหา และระลอกที่สองผ่านทางแผนแม่บทสถาบันการเงิน (กอบศักดิ์ ภูตระกูล, ดอน นาครทรรพ และหญิง รอดประเสริฐ, 2548; สถาบันนโยบายเศรษฐกิจการค้า, 2549) ทั้งนี้ ในปัจจุบัน มีสาขาธนาคารพาณิชย์ที่ดำเนินกิจการอยู่ในประเทศไทยจำนวน 15 แห่ง จาก 10 ประเทศ (รูปที่ 1. 2)

ภาพที่ 1.1 จำนวนสินทรัพย์ เงินฝาก และเงินให้สินเชื่อ ของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทย

ที่มา : CEIC database

ภาพที่ 1.2 จำนวนสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทย ปี พ.ศ.2540 – 2551

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

นอกจากนี้ในโลกปัจจุบัน แนวความคิดเกี่ยวกับการค้าเสรีได้มีบทบาทอย่างมากต่อระบบเศรษฐกิจโลก สังเกตได้จากประเทศต่างๆ หันมาทำข้อตกลงการค้าเสรีกันมากขึ้น ทั้งในระดับพหุภาคี (Multilateral) ระดับภูมิภาค (Regional) และระดับทวิภาคี (Bilateral) ซึ่งข้อตกลงการค้าเสรี-

ในปัจจุบันนั้น มิได้หยุดอยู่เพียงการเปิดเสรีในส่วนของสินค้าเท่านั้น หากแต่ยังมีการขยายไปสู่ภาคบริการและการลงทุนอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ผลกระทบจากความตกลงว่าด้วยการค้าบริการภายใต้ GATS ในระดับพหุภาคี และการลดกฎระเบียบของตลาดการเงินในประเทศ (Deregulation) ถือได้ว่ามีส่วนสำคัญในการเพิ่มจำนวนการลงทุนโดยตรงในภาคการธนาคารและบริการทางการเงินอื่นๆ ประกอบกับกรอบการค้าเสรีในปัจจุบันมักจะรวมประเด็นการเปิดเสรีภาคการเงินไว้ด้วย ทำให้การเปิดเสรีทางการเงิน โดยเฉพาะภาคการธนาคารนั้น เป็นสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้และจะต้องเกิดขึ้นในไม่ช้า

โดยธนาคารข้ามชาติ (Multinational Banks) อยู่ในฐานะผู้เล่นสำคัญของการเปิดเสรีในภาคการเงินนี้ เนื่องจากเป็นหัวใจหลักที่จะนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของการค้าบริการในภาคการเงิน และความเชื่อมโยงกันของตลาดการเงินโลก (Global Financial Market Integration) ทั้งนี้ จากงานวิจัยจำนวนมาก พบว่า การเข้ามาดำเนินกิจการของธนาคารต่างชาติก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศเจ้าบ้าน (Host Country) หลายประการ ไม่ว่าจะเป็นด้านประสิทธิภาพ ราคา หรือคุณภาพในการให้บริการ และควมมีเสถียรภาพทางการเงิน (Herrero and Simon, 2003; Moshirian, 2006; Goldberg, 2007; Dobson, 2008)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะทำการทดสอบปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดในการเข้ามาดำเนินกิจการของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทย

ซึ่งการนำเสนองานวิจัยในส่วนที่เหลือจะประกอบไปด้วย บทที่ 2 ซึ่งทำการสรุปถึงแนวคิดทางทฤษฎีและงานวิจัยเชิงประจักษ์เกี่ยวข้องกับการเข้ามาให้บริการหรือขยายธุรกรรมของธนาคารต่างชาติในประเทศเจ้าบ้าน (Home Country) บทที่ 3 นำเสนอถึงภาพรวมที่เกี่ยวข้องของวิวัฒนาการและขอบเขตการดำเนินงานของธนาคารต่างชาติในประเทศไทยรวมถึงการเปิดเสรีภาคบริการทางการเงินและแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน บทที่ 4 เป็นการนำเสนอวิธีการศึกษาซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การศึกษาเชิงคุณภาพและการศึกษาเชิงปริมาณ บทที่ 5 เป็นผลการศึกษาทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพถึงปัจจัยที่กำหนดการขยายธุรกรรมของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทย และสุดท้ายบทที่ 6 เป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อทดสอบปัจจัยกำหนดการเข้ามาดำเนินธุรกรรมของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยทั้งในส่วนที่เป็นปัจจัยผลักดัน (Push factors) จากประเทศแม่ และปัจจัยดึงดูด (Pull factors) ของประเทศไทย รวมไปถึงปัจจัยทางด้านสถาบัน ได้แก่ ความตกลงการค้าเสรี และการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน อีกด้วย

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

1. ให้คำจำกัดความของธนาคารต่างชาติในการศึกษานี้ คือ สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทย จำนวน 15 แห่ง ดังตาราง 1.1

ตาราง 1.1 แสดงสัญชาติของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทย ณ ปี 2550

ธนาคาร	สัญชาติ
1. ธนาคาร เจพี มอร์แกน เซส	อเมริกา
2. ธนาคาร ซิตี้แบงก์	อเมริกา
3. ธนาคาร แห่งอเมริกาเนชั่นแนลแอสโซซิเอชัน	อเมริกา
4. ธนาคาร ซุมิตโม มิตซุย แบงกิ้ง คอร์ปอเรชั่น	ญี่ปุ่น
5. ธนาคาร มิซูโฮ คอร์ปอเรต จำกัด	ญี่ปุ่น
6. ธนาคาร แห่งโตเกียว-มิตซุบิชิ ยูเอฟเจ จำกัด	ญี่ปุ่น
7. ธนาคาร คาลิยง	ฝรั่งเศส
8. ธนาคาร บีเอ็นพี พารีบาส์	ฝรั่งเศส
9. ธนาคารโอเวอร์ซี-ไชนีสแบงกิ้งคอร์ปอเรชั่น จำกัด	สิงคโปร์
10. ธนาคาร เอบีเอ็น แอมโร เอ็น.วี.	เนเธอร์แลนด์
11. ธนาคาร ดอยช์แบงก์	เยอรมัน
12. ธนาคาร แห่งประเทศจีน จำกัด	จีน
13. ธนาคาร อาร์ เอช บี จำกัด	มาเลเซีย
14. ธนาคาร อินเดียนโอเวอร์ซีส์	อินเดีย
15. ธนาคาร ฮองกงและเซี่ยงไฮ้แบงกิ้งคอร์ปอเรชั่น จำกัด	อังกฤษ

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

2. ให้คำจำกัดความของข้อตกลงการเปิดเสรีการค้า (Free Trade Arrangement: FTA) คือ ข้อตกลงการค้าเสรีที่ได้จัดทำขึ้นระหว่างประเทศไทยกับประเทศคู่เจรจาต่างๆ โดยครอบคลุมการบูรณาการเศรษฐกิจภายในกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN: Association of South East Asia Nations) การเจรจาเปิดเสรีการค้าที่ผ่านกรอบในระดับภูมิภาคและทวีปคือ

เนื่องจากการเจรจาเปิดเสรีในภาคบริการ โดยเฉพาะบริการทางการเงินการธนาคาร ยังไม่มีความคืบหน้าในการเจรจาเท่าใดนัก ในปัจจุบัน การเปิดเสรีในภาคบริการด้านการธนาคารนั้น ส่วนมากมีผลบังคับใช้ภายใต้ GATS (General Agreement Trade in Services) อีกทั้งประเทศส่วนใหญ่ที่ทำข้อตกลงการค้าเสรีนั้น ต้องการที่จะเปิดเสรีในส่วนของสินค้าให้เสรีทั้งสิ้นเรียบร้อยแล้ว จากนั้นจึงค่อยเจรจาเปิดเสรีในภาคบริการและการลงทุนภายหลัง

สำหรับข้อตกลงการค้าเสรีที่นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ให้ความสำคัญในส่วนของการเปิดเสรีสินค้าเป็นหลัก เนื่องจากเป็นส่วนที่ได้มีผลบังคับใช้ นอกจากนี้ ในการศึกษาครั้งนี้ ได้มองว่า ธนาคารต่างชาตินั้นอยู่ในฐานะเป็นตัวกลางทางการเงินหรือกลไกสำคัญที่ทำหน้าที่อำนวยความสะดวก (Facilitator) ธุรกรรมการเงินเพื่อสนับสนุนการค้าการลงทุนระหว่างประเทศเป็นหลัก ซึ่งหากมีการเปิดเสรีการค้าแล้ว จะช่วยลดอุปสรรคทางการค้า ทั้งทางด้านภาษี (Tariff Measure) และที่มิใช่ภาษี (Non-tariff Measures) ซึ่งเป็นภาระต้นทุนการค้าการลงทุนระหว่างกันเพิ่มมากขึ้น อันจะนำไปสู่ความต้องการใช้บริการธุรกรรมทางการเงินระหว่างประเทศที่เพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน ผลที่ตามมา ก็คือ ธนาคารต่างชาติสามารถขยายธุรกรรมเพื่อสนับสนุนการค้าระหว่างประเทศและให้บริการลูกค้าของตนที่ดำเนินธุรกิจระหว่างได้ดีมากยิ่งขึ้น

3. ให้คำจำกัดความคำว่า “ธุรกรรม (Transactions)” ของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในการศึกษาครั้งนี้ คือ ขนาดหรือปริมาณของธุรกรรมที่สามารถวัดได้เป็นมูลค่าหรือตัวเงิน โดยไม่ได้ครอบคลุมถึงขอบเขตในการดำเนินธุรกิจหรือประเภทของธุรกรรมที่สาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติสามารถดำเนินการได้ ฉะนั้น การวัดการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารต่างชาตินั้น จึงวัดได้จากมูลค่าสินทรัพย์ (Assets) ของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติที่มีอยู่ในประเทศไทย

โดยการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นการศึกษาทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งการศึกษาในเชิงปริมาณ ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่กำหนดการขยายธุรกรรมของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทย โดยใช้แบบจำลองเศรษฐกิจ โดยข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลทุติยภูมิ รายไตรมาส ตั้งแต่ไตรมาสที่ 3 ปี 2543- ไตรมาสที่ 4 ปี 2551 โดยรวบรวมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและแหล่งข้อมูลที่สำคัญ ได้แก่ เว็บไซต์ของธนาคารแห่งประเทศไทย IMF World Bank BIS ตลอดจนฐานข้อมูลของ SETSMART BANKSCOPE CEIC และเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง

สำหรับการศึกษาในเชิงคุณภาพ ทำการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นจากธนาคารต่างๆ ถึงปัจจัยที่กำหนดการขยายธุรกรรมของธนาคารต่างชาติ และผลกระทบที่คาดว่าจะได้รับจากนโยบายภาครัฐ ไม่ว่าจะเป็น การเปิดเสรีการค้า โดยเฉพาะภาคบริการทางการเงิน และแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงปัจจัยที่กำหนดการขยายธุรกรรมของสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทย
2. เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนและกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการธนาคารของประเทศไทย

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมปริทัศน์

ในบทที่ 2 นี้ นำเสนอถึงแนวคิดทฤษฎีและงานศึกษาอื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดยในส่วนแรกจะเป็นแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบไปด้วย เหตุผลในการเข้ามาของธนาคารต่างชาติ ทฤษฎีที่อธิบายความได้เปรียบในการทำธุรกรรมระหว่างประเทศ (Eclectic Theory) แนวคิดการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ และแนวคิดของแบบจำลองแรงดึงดูด (Gravity Model) จากนั้นในส่วนที่สอง จะเป็นงานศึกษาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาถึงปัจจัยกำหนดการออกไปดำเนินกิจการต่างๆ หรือการขยายธุรกรรมของธนาคารข้ามชาติไปยังประเทศเจ้าบ้าน (Host Country)

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 เหตุผลในการเข้ามาให้บริการของธนาคารต่างชาติ

จากงานศึกษาที่ผ่านมาพบว่า เหตุผลสำคัญที่ทำให้ธนาคารต่างชาติออกไปดำเนินงานในต่างประเทศ คือ

- 1) ติดตามลูกค้า (Follow the Customers: FTC)หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า Defensive Expansion Hypothesis ถือได้ว่าเป็นเหตุผลที่สำคัญในการเข้ามาดำเนินงานของธนาคารต่างชาติ เนื่องจากธนาคารจะติดตามลูกค้าของตนไปต่างประเทศเพื่อสนับสนุนความสัมพันธ์อันดีในประเทศใหม่ๆ โดยหลายงานศึกษาที่ผ่านมาพบว่า มีความสัมพันธ์ที่เป็นบวกระหว่างการเข้ามาของธนาคารต่างชาติและระดับการรวมตัวกันทางเศรษฐกิจ (William, 2002; Konopielko, 1999)

- 2) ปัจจัยดึงดูดของประเทศเจ้าบ้าน หรืออีกนัยหนึ่ง ก็คือ *ความน่าสนใจของตลาดประเทศเจ้าบ้าน (Attractiveness of the Host Market)* กล่าวคือ ตลาดของประเทศเจ้าบ้านควรจะสามารถเสนอโอกาสในการทำกำไรให้แก่ธนาคารต่างชาติได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะของตลาด เช่น ขนาดของประเทศ ความมีเสถียรภาพ ลักษณะของภาคธนาคารท้องถิ่น เป็นต้น โดยมีงานศึกษาที่ผ่านมาสนับสนุน โอกาสในการทำกำไรในตลาดประเทศเจ้าบ้านเป็นแรงผลักดันที่สำคัญต่อการเข้ามาของธนาคารต่างชาติ (Claessen, Demirguc-Kunt and Huizinga, 2000 ; Mathieson and Roldos,2001)

3) กฎระเบียบข้อบังคับของประเทศเจ้าบ้าน (Regulation) กล่าวคือ หากกฎระเบียบข้อบังคับมีความเข้มงวดมาก จะส่งผลให้โอกาสที่ธนาคารต่างชาติจะเข้ามาในประเทศก็มีความยากลำบากมากขึ้น ซึ่งกฎระเบียบโดยทั่วไป คือ การจำกัดการแข่งขัน และการปกป้องธนาคารภายในประเทศที่ไม่มีประสิทธิภาพ โดยระดับการปฏิรูปทางเศรษฐกิจและเสรีภาพทางการเมื่อน่าจะเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพิจารณาในการเข้าสู่ตลาดของธนาคารต่างชาติ เช่น ประเทศที่ประสบความสำเร็จในการสร้างความเชื่อมั่น ความโปร่งใส และสามารถบังคับใช้กฎหมายต่างๆ สำหรับตลาดการเงิน ตลอดจนการยกเลิกอุปสรรคที่กีดกันในการเข้าสู่ตลาด นอกจากนี้ การเป็นสมาชิก WTO และมีมาตรฐานในการดำเนินงานที่ดี จะทำให้ตลาดได้รับความสนใจจากธนาคารต่างชาติมากขึ้นด้วย (Clarke et al. , 2001; Focarelli and Pozzola,2005)

2.1.2 ทฤษฎีความได้เปรียบในการทำธุรกรรมระหว่างประเทศ (Eclectic Theory)

Eclectic theory เป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมและใช้กันอย่างกว้างขวางในการวิเคราะห์ถึงการค้าหรือการทำธุรกิจระหว่างประเทศ ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของ Internalization Theory (Dunning ,1980) โดยกระบวนการทศน์ของ Eclectic ได้อธิบายถึงเหตุผลว่าเหตุใดบริษัทถึงตัดสินใจลงทุนในต่างประเทศ ซึ่งเหตุผลเหล่านั้นถูกกำหนดจากความได้เปรียบในการแข่งขัน 3 ประการ ได้แก่ ความได้เปรียบจากการเป็นเจ้าของ (Ownership Advantage) ความได้เปรียบจากทำเลที่ตั้ง (Location Advantage) และความได้เปรียบจากการทำให้เป็นประโยชน์แก่องค์กรด้วยตัวเอง (Internalization Advantage) (อัญชลิ รัตนงามลักษณ์, 2545)

Ownership Advantage: ความได้เปรียบจากการเป็นเจ้าของ ซึ่งความได้เปรียบประเภทนี้ ได้แก่ ทรัพยากรและความสามารถเฉพาะขององค์กรที่ทำให้มีความสามารถในการแข่งขันเหนือกว่าคู่แข่ง ถือเป็นคุณสมบัติที่เป็นประโยชน์ในการแข่งขันระดับนานาชาติ ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าว ได้แก่ ความรู้ความสามารถ สิทธิบัตร หรือเครื่องหมายการค้า เป็นต้น แต่ต้องเป็นทรัพย์สินของกิจการที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งความได้เปรียบจากการเป็นเจ้าของ จะแตกต่างกันตามประเภทของธุรกิจ ทั้งนี้ ความได้เปรียบจากการเป็นเจ้าของ อาจเกิดจากทรัพยากรที่ไม่มีตัวตน เช่น ความสัมพันธ์กับลูกค้า ชื่อเสียง ขนาดของกิจการ Economies of Scope และทักษะการบริหาร เป็นต้น

Location Advantage: ความได้เปรียบจากทำเลที่ตั้ง ซึ่งความได้เปรียบนี้เป็นผลมาจากสถานที่หรือทำเลที่ตั้ง โดยเกิดจากการสามารถเลือกที่ตั้งที่เหมาะสม ได้แก่ การอยู่ใกล้ตลาดหรือทำเลที่ตั้งที่มีความใกล้ชิดกับลูกค้า สามารถเข้าถึงลูกค้าและทำการตลาดได้เป็นอย่างดี การอยู่ใกล้แหล่งปัจจัยการผลิต หรือแม้กระทั่งการอยู่ใกล้หรือการเป็นศูนย์กลางธุรกรรมทางการเงิน การคมนาคมขนส่ง เป็นต้น

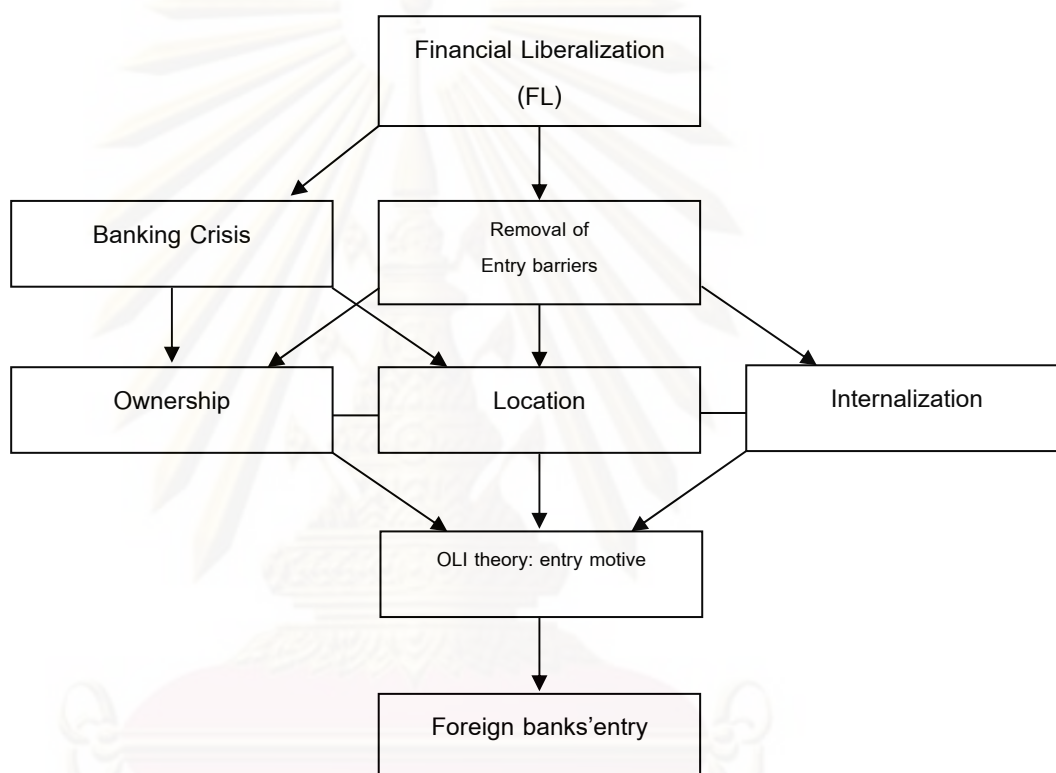
Internalization Advantage: ความได้เปรียบจากการทำให้เป็นประโยชน์ภายในองค์กร กล่าวได้ว่า เป็นความได้เปรียบที่เกิดจากการทำธุรกรรมต่างๆ ภายในองค์กรบริษัท ซึ่งมีต้นทุนต่ำกว่าราคาตลาด หรือเป็นการลดค่าใช้จ่ายและความไม่แน่นอนจากการทำสัญญาภายในบริษัทเอง เช่น เมื่อเราต้องการทำคำสั่งซื้อ/ขายหุ้น แทนที่โบรกเกอร์หรือนายหน้าจะทำตามคำสั่งไปยังตลาด โบรกเกอร์จะทำคำสั่งธุรกรรมของเรากับหุ้นในบัญชีคงคลังของบริษัทเองทำให้ต้นทุนดำเนินงานของลดต่ำลง ซึ่งเรียกความได้เปรียบหรือประโยชน์เช่นนี้ว่า Internalization Advantages

จากภาพที่ 2.1 การเปิดเสรีภาคการเงินและเปิดโอกาสให้ธนาคารต่างชาติเข้าสู่ตลาดมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อโดยตรงกับการเข้ามาของต่างชาติผ่านทางความได้เปรียบจากทำเลที่ตั้ง (Location) ความได้เปรียบจากการเป็นเจ้าของ (Ownership) และความได้เปรียบความได้เปรียบจากการทำให้เป็นประโยชน์แก่องค์กรด้วยตัวเอง (Internalization)

จากงานศึกษาที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่าการเปิดเสรีภาคธนาคารมักจะนำไปสู่การเกิดวิกฤติในช่วงแรกของการเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบเศรษฐกิจแบบตลาด นั่นหมายถึง การเปิดเสรีทางการเงินจะส่งผลกระทบต่อทางอ้อมไปยังการเข้ามาของธนาคารต่างชาติผ่านทาง Banking Crisis โดยในช่วงเวลาที่เกิดวิกฤติการณ์นี้ เป็นช่วงที่ธนาคารต่างชาติสามารถหาผลประโยชน์จากความได้เปรียบเนื่องจากความเป็นเจ้าของได้ดีที่สุด ไม่ว่าจะเป็น ความได้เปรียบทางด้านสภาพคล่องเงินทุน ชื่อเสียง หรือการบริหารความเสี่ยง สาเหตุเนื่องจากธนาคารท้องถิ่นจะเกิดการขาดสภาพคล่องและสูญเสียความน่าเชื่อถือ จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ต่างชาติเข้ามาสู่ตลาดได้ ดังนั้น เมื่อเกิดวิกฤติการณ์ธนาคารจะสร้างความได้เปรียบในด้านความเป็นเจ้าของ และด้านทำเลที่ตั้งให้แก่ธนาคารต่างชาติอีกด้วย (Goldberg, Dage and Kinney, 2000; Detragiache and Gupta, 2004) ยกตัวอย่างเช่น ในช่วงที่เกิดวิกฤติการณ์การเงินเอเชีย (Asian Financial Crisis) ที่เริ่มต้นจากประเทศไทยนั้น ภาคสถาบันทางการเงินของไทยมีความอ่อนแอเป็นอย่างมาก และจำเป็นต้องเพิ่มทุนหรือได้รับความช่วยเหลือจากทางการเพื่อบรรเทาผลกระทบที่เกิดขึ้นดังกล่าว สิ่งก็ตามมา

ก็คือ ภาครัฐของไทยจำเป็นต้องเปิดเสรีในภาคการเงินเพิ่มมากขึ้นและผ่อนคลายข้อจำกัดทางการเงิน โดยเปิดโอกาสให้สถาบันการเงินต่างชาตินั้นเข้ามาซื้อกิจการหรือถือครองหุ้นของธนาคารไทยที่ประสบปัญหาเพิ่มขึ้น

ภาพที่ 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่าง OLI paradigm และการเปิดเสรีทางการเงินที่มีผลกระทบต่อการเข้าสู่ตลาดของธนาคารต่างชาติ

ที่มา : ดัดแปลงจาก Janek Uibonpin and Mart Sorg (2006)

กล่าวโดยสรุป คือ เมื่อมีการเปิดเสรีภาคการเงิน ส่งกระทบผ่านช่องทางของการลดข้อจำกัดทางการเงินต่างๆ และช่องทางวิกฤติการณ์ธนาคาร ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากการเปิดเสรี ทำให้ธนาคารต่างชาติมีความได้เปรียบด้านความเป็นเจ้าของ ความได้เปรียบจากทำเลที่ตั้ง และความได้เปรียบจากการทำให้เป็นประโยชน์แก่องค์กรตนเอง เพิ่มมากขึ้น จนนำไปสู่การการเข้ามาลงทุนหรือดำเนินกิจการในประเทศที่มีการเปิดเสรีภาคการเงินของธนาคารต่างชาติ

ทั้งนี้ ทฤษฎีความได้เปรียบในการทำธุรกรรมระหว่างประเทศ และแนวคิดเหตุผลในการออกไปให้บริการยังต่างประเทศ/การเข้ามาให้บริการในประเทศเจ้าบ้านของธนาคารข้ามชาติ ล้วน

มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน กล่าวคือ ธนาคารข้ามชาตินั้นมีความได้เปรียบในการทำธุรกรรมระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็น ความได้เปรียบด้าน Ownership, Location และ Internalization เป็นสาเหตุหรือเหตุผลสำคัญประการหนึ่ง ที่ทำให้ธนาคารข้ามชาติดังกล่าวนั้น ให้ความสำคัญต่อการขยายธุรกรรมหรือออกไปให้บริการยังต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ ความได้เปรียบดังกล่าว ยังส่งผลดีต่อความสามารถในการติดตามลูกค้าอีกด้วย ทำให้สามารถติดตามลูกค้าไปให้บริการในต่างประเทศได้มากขึ้นอีกด้วย

2.1.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

ในปัจจุบันนี้ การค้าระหว่างประเทศได้มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจโลกเป็นอย่างมาก สืบเนื่องมาจากประเทศต่างๆ ได้ดำเนินนโยบายเศรษฐกิจแบบเปิด (Open Economy) มากขึ้น อีกทั้งแต่ละประเทศได้หันมาทำการค้ากันมากขึ้น หรือแม้กระทั่งพึ่งพาการส่งออกเป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ผลที่ตามมาก็คือ มูลค่าการค้าระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างมากและรวดเร็ว

แต่อย่างไรก็ตาม การแข่งขันทางการค้าที่สูงขึ้น ประเทศต่างๆ ได้ดำเนินนโยบายและมาตรการกีดกันทางการค้า (Barriers to trade) มากขึ้น เพื่อปกป้องอุตสาหกรรมและสินค้าภายในประเทศของตน ซึ่งถือได้ว่าเป็นการบิดเบือนทางการค้า ทำให้การค้าระหว่างประเทศขาดความเป็นธรรมและขาดความเป็นเสรี ดังนั้น เพื่อลดข้อกีดกันทางการค้าดังกล่าว และเพื่อให้การค้าระหว่างประเทศมีความเป็นเสรีมากขึ้น จึงนำไปสู่การเจรจาเปิดเสรีการค้าในระดับพหุภาคีภายใต้องค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) แต่การเจรจาภายใต้กรอบ WTO นี้ มีความล่าช้าและใช้เวลายาวนานในการเจรจา ประเทศต่างๆ จึงได้หันมาทำการเจรจาการค้าในระดับที่เล็กลงมา ไม่ว่าจะเป็นในระดับภูมิภาค และทวีภาคี เพิ่มขึ้น เนื่องจากในการเจรจามีความยืดหยุ่นและรวดเร็วกว่าในระดับพหุภาคี

การเจรจาทางการค้าดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น นำไปสู่ระดับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ที่มีหลากหลายรูปแบบ โดยแต่ละรูปแบบจะมีความแนบแน่นของการรวมตัวที่แตกต่างกันไป ตั้งแต่ระดับการทำข้อตกลงทางการค้าที่ให้สิทธิพิเศษเพียงเล็กน้อยแก่ประเทศสมาชิก ไปจนถึงระดับที่มีการรวมตัวกันอย่างลึกซึ้งซึ่งแนบแน่น ซึ่งการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ แบ่งออกได้เป็น 6 ระดับ (Fritz Machlup, 1977; Bhagwati and Panagariya, 1999, cited in Piti Srisangnam, 2007: 45) ได้แก่

1. การให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร (Preferential Trade Arrangement: PTA) เป็นขั้นตอนแรกในการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดเสรีการค้าให้แก่กัน โดยการให้สิทธิพิเศษ ลด หรือยกเลิกมาตรการทางภาษีศุลกากรที่เคยเก็บระหว่างประเทศที่เข้าร่วมทำข้อตกลง ซึ่งเป็นรูปแบบของการรวมกลุ่มที่มีการเปิดเสรีในระดับต่ำที่สุด เช่น กลุ่มอาเซียน (ASEAN: APTA)

2. เขตการค้าเสรี (Free Trade Area: FTA) เป็นรูปแบบของการรวมกลุ่มที่มีประเทศภาคีสมาชิกสามารถซื้อขายสินค้าและบริการระหว่างประเทศได้อย่างเสรีโดยปราศจากข้อกีดกันทางการค้า ทั้งมาตรการทางภาษี และมาตรการที่มีใช่ภาษี โดยแต่ละประเทศสมาชิกยังสามารถดำเนินนโยบายกีดกันทางการค้ากับประเทศที่มีใช่สมาชิกได้อย่างอิสระ เช่น การรวมตัวกันของกลุ่ม European Free Trade Association (EFTA) North America Free Trade Area (NAFTA) และ Asian Free Trade Area (AFTA) เป็นต้น

3. สหภาพศุลกากร (Custom Union) เป็นลักษณะการรวมกลุ่มที่นอกจากจะเป็นเขตการค้าเสรีแล้ว ยังมีการกำหนดนโยบายทางการค้ากับประเทศนอกกลุ่มอย่างเป็นทางการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมากขึ้น เช่น การกำหนดอัตราภาษีศุลกากรที่จัดเก็บจากสินค้าของประเทศนอกกลุ่มร่วมกัน และให้มีการใช้อัตราภาษีร่วมกัน (Common External Tariff) เช่น การรวมตัวกันของ MERCOSUR

4. ตลาดร่วม (Common Market) เป็นระดับการรวมกลุ่มระดับที่ 4 โดยสามารถเคลื่อนย้ายปัจจัยทุนและปัจจัยแรงงานในระหว่างประเทศสมาชิกได้อย่างเสรี ในบางครั้งตลาดร่วมอาจเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า ตลาดเดี่ยว (Single Market) ซึ่งตลาดเดี่ยวนี้นี้ มีระดับการพัฒนาที่ก้าวหน้ากว่าตลาดร่วม เนื่องจากมีความพยายามร่วมกันที่จะลดอุปสรรคกีดกันทางการค้าทั้งในด้านกายภาพ มาตรฐาน และภาษี ในประเทศสมาชิก เช่น ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC)

5. สหภาพเศรษฐกิจและการเงิน (Economic and Monetary Union: EMU) นอกจากจะมีการค้าเสรี ยอมให้มีการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตอย่างเสรี และนโยบายการค้าร่วมแล้ว ยังมีการประสานความร่วมมือกันในการดำเนินนโยบายทางการเงิน เช่น การรวมตัวของกลุ่ม European Union (EU) ในปัจจุบัน ที่มีการใช้เงินตราสกุลเดียวกันในหมู่ประเทศสมาชิก

6. สหภาพเศรษฐกิจแบบสมบูรณ์ (Complete Economic Integration) เป็นการรวมตัวทางเศรษฐกิจระดับสุดท้ายที่มีความเข้มข้นมากที่สุด จะมีการจัดตั้งรัฐบาลเหนือชาติ (Supranational Government) และมีนโยบายทางเศรษฐกิจทั้งนโยบายการเงินและการคลังที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ในช่วงเวลาที่ผ่านมา ประเทศต่างๆ มีแนวทางในการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจโดยจัดทำกรอบความตกลงการค้าเสรีในระดับภูมิภาคหรือทวีปมากขึ้น (Crawford and Fiorentino, 2005; WTO Trade Topic, 2008) ซึ่งกรอบความตกลงทางการค้าสมัยใหม่ มีความพยายามที่จะรวมเอาประเด็นการค้าอื่นๆ ที่มีโชสินค้า เข้าไปไว้ในกรอบความตกลงนั้นด้วย โดยเฉพาะการเปิดเสรีด้านการค้าบริการ (Trade in Services) สำหรับประเทศไทยเองได้มีการจัดทำความตกลงการค้าเสรีเช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ ซึ่งในไม่ช้านี้ ประเทศไทยก็จำเป็นต้องเปิดเสรีทางการค้าภาคบริการมากขึ้น โดยภาคบริการทางการเงินเป็นสาขาที่ได้รับแรงกดดันให้มีการเปิดเสรีมากขึ้น ดังนั้น ในการเปิดเสรีภาคบริการทางการเงิน โดยเฉพาะสาขาการธนาคาร จำเป็นต้องมีการประเมินผลกระทบที่จะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ เพื่อให้สามารถได้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ หรือหลีกเลี่ยงผลเสียที่จะเกิดขึ้นภายหลังการเปิดเสรีแล้ว

ทั้งนี้ เหตุผลสำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อตรงต่อการเข้ามาให้บริการของธนาคารต่างชาติ ก็คือ กฎระเบียบข้อบังคับของประเทศเจ้าบ้าน (Domestic Regulation) ซึ่งประเทศต่างๆ มักจะใช้กฎระเบียบนี้ เพื่อจำกัดการแข่งขัน หรือปกป้องภาคการเงินการธนาคารภายในประเทศ จนกลายเป็นข้อกีดกันหรืออุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดประเทศเจ้าบ้าน ดังนั้น หากมีการเปิดเสรีทางการค้า หรือการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจเกิดขึ้น โดยเฉพาะการเปิดเสรีในภาคบริการธนาคาร จะเอื้อประโยชน์ต่อธนาคารข้ามชาติที่จะเข้ามาให้บริการในประเทศเจ้าบ้านโดยตรง

2.1.4 แนวคิดของแบบจำลองแรงดึงดูด (Gravity Model)

ในการศึกษาถึงศักยภาพทางการค้า หรือวิเคราะห์นโยบายทางเศรษฐกิจของประเทศที่เกิดจากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจหรือการทำความตกลงเขตการค้าเสรี แบบจำลองที่ได้รับความนิยมและถูกใช้อย่างกว้างขวางในการศึกษาเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ คือ แบบจำลองแรงดึงดูด(Gravity Model) เนื่องจากแบบจำลองนี้มีข้อดีหลายประการ อาทิเช่น เป็นกรอบความคิดที่สามารถเข้าใจได้ง่าย สามารถทำการวิเคราะห์ที่ได้โดยใช้เครื่องมือทางเศรษฐมิติ และยังสามารถเพิ่มตัวแปรอื่นๆ ที่มีผลกระทบต่อมูลค่าการค้า เช่น ตัวแปรหุ่น เข้ามาในแบบจำลองนี้ได้อีก

โดยหลักการของแบบจำลองนี้ คือ ปริมาณ การค้าระหว่าง 2 ประเทศ จะแปรผันในทิศทางเดียวกับขนาดของเศรษฐกิจของประเทศ ในขณะที่เดียวกันจะแปรผกผันกับระยะทางระหว่างประเทศ โดยแบบจำลองแรงดึงดูดทางการค้าพื้นฐาน เป็นดังนี้

$$F_{ij} = G \times \frac{M_i \times M_j}{D_{ij}}$$

โดยที่ F_{ij} คือ ปริมาณการค้าระหว่างประเทศ i กับประเทศ j

G คือ ค่าคงที่

M_i, M_j คือ ขนาดทางเศรษฐกิจของประเทศ i และ ประเทศ j ตามลำดับ

D_{ij} คือ ระยะห่างระหว่าง 2 ประเทศ

ใส่ค่า Logarithm เพื่อให้แบบจำลองข้างต้นมีลักษณะเป็นเชิงเส้น

$$\ln(\text{BilateralTradeFlow}) = \alpha + \beta \ln(\text{GDP}_i) + \beta \ln(\text{GDP}_j) - \beta \ln(D_{ij}) + \varepsilon_{ij}$$

โดยตัวแปรหลักที่เคยใช้ในแบบจำลอง Gravity สามารถแบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับขนาด (Size) ตัวแปรทางด้านภูมิศาสตร์ (Geographic) ตัวแปรทางการเงินและราคา (Monetary and Price) และ ตัวแปรทางด้านนโยบาย/สถาบัน (Policy and Institutional)

ซึ่งแนวคิดทฤษฎีที่กล่าวไปแล้วข้างต้น ไม่ว่าจะเป็น Eclectic Theory เหตุผลที่ทำให้ธนาคารออกไปให้บริการในต่างประเทศ หรือการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ล้วนมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับการดำเนินธุรกรรมของธนาคารข้ามชาติ ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ จึงทำการศึกษาถึงปัจจัยกำหนดการดำเนินธุรกรรมของธนาคารต่างชาติที่มีแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวอยู่เบื้องหลัง โดยใช้ Gravity Model เป็นแบบจำลองที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในการศึกษาการค้าระหว่างประเทศ

2.2 วรรณกรรมปริทัศน์

สำหรับในส่วนนี้ จะทำการทบทวนงานศึกษาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเข้ามาให้บริการของธนาคารต่างชาติในประเทศต่างๆ หรือการออกไปให้บริการในต่างประเทศของธนาคารพาณิชย์ โดยเป็นการนำแนวคิดและทฤษฎี ที่ได้กล่าวมาแล้วในหัวข้อ 2.1 มาใช้ในการอธิบายถึงปัจจัยที่มีเป็นตัวกำหนดการเข้ามาของธนาคารต่างชาติ

งานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสู่ตลาดของธนาคารต่างชาติในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ได้มีงานศึกษาจำนวนมากที่พยายามจะศึกษาถึงแรงจูงใจ ปัจจัยใดที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าไปดำเนินงานของธนาคารต่างชาติในประเทศต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา และประเทศเกิดใหม่ จึงทำให้วิธีในการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามาของธนาคารต่างชาติมีหลายวิธีและแตกต่างกันไป โดยงานศึกษาที่สำคัญ มีดังนี้

ในงานศึกษาในระยะแรกได้ใช้วิธีการศึกษาที่ค่อนข้างแตกต่างกัน โดย Marco Mutinelli and Lucia Piscitello (2001) ได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่กำหนดการเติบโตของธนาคารข้ามชาติไปยังตลาดต่างประเทศ ซึ่งอาศัยกระบวนการแบบ Eclectic โดยใช้ข้อมูลของธนาคารอิตาลีที่ออกไปให้บริการในต่างประเทศ ระหว่างปี 1989-1999 และใช้แบบจำลอง Negative Binomial Regression Model ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ความได้เปรียบจากการเป็นเจ้าของจากประสบการณ์ในต่างประเทศ (International Experience) และขนาดของธนาคาร/การหาทรัพยากรได้ง่าย (Availability of Resources) มีความสัมพันธ์เป็นบวกต่อการตัดสินใจออกไปลงทุนในต่างประเทศ และเพื่อรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างธนาคารกับลูกค้า ทำให้ธนาคารต่างชาติขยายธุรกิจไปยังต่างประเทศ นอกจากนี้ ธนาคารข้ามชาติจะเลือกทำเลที่ตั้งที่มีความเชื่อมโยงกับการเป็นศูนย์กลางทางการเงินระหว่างประเทศ

ขณะที่ งานศึกษา Janek Uiboupin and Mart Sorg (2006) ได้นำ Eclectic theory มาใช้ในการวิเคราะห์การเข้าสู่ตลาดของธนาคารต่างชาติในกลุ่มประเทศยุโรปตอนกลางและยุโรปตะวันออก (Central and Eastern Europe: CEE) จำนวน 11 ประเทศ ผลการศึกษาพบว่าแรงจูงใจในการเข้าสู่ตลาดที่สำคัญ คือ เพื่อหาโอกาสในธุรกิจใหม่ๆ สำหรับการเปิดเสรีภาคการเงิน ก่อให้เกิดความได้เปรียบในด้านทำเลที่ตั้งและความเป็นเจ้าของ ซึ่งเป็นปัจจัยดึงดูดสำคัญ

ในการเข้ามาของธนาคารต่างชาติ นอกจากนี้ การเข้าสู่ตลาดของธนาคารต่างชาติเพิ่มมากขึ้น ในช่วงเกิดวิกฤติภาคการเงินการธนาคาร

ต่อมา Lensink and Jakob de Haan (2002) ได้ทำการศึกษาถึงการเข้ามาของธนาคารต่างชาติในประเทศ Transition Economies จำนวน 8 ประเทศ ได้แก่ โครเอเชีย สาธารณรัฐเช็ก เอสโทเนีย ฮังการี ลัตเวีย ลิทัวเนีย โปแลนด์ และสโลวีเนีย ในช่วงปี 1992-2000 ผลการศึกษาพบว่า การปฏิรูปเศรษฐกิจมีผลต่อการเข้ามาของธนาคารต่างชาติ กล่าวคือ หากมีโครงสร้างเศรษฐกิจที่ดีขึ้น จะทำให้ธนาคารต่างชาติเข้ามาดำเนินงานภายในประเทศมากขึ้น สำหรับความเป็นอิสระทางการเมืองก็ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเข้ามาของธนาคารต่างชาติเช่นกัน ทั้งนี้ การปฏิรูปทางเศรษฐกิจ นอกจากจะส่งผลกระทบต่อ การเข้ามาของธนาคารต่างชาติแล้ว ยังนำไปสู่พัฒนาประสิทธิภาพของภาคการเงินให้ดีขึ้น และเป็นการกระตุ้นการลงทุนอีกด้วย

ขณะที่ประเทศในเอเชีย อย่างประเทศเกาหลี ก็มีศึกษาถึงปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลต่อการตัดสินใจเข้ามาลงทุนของธนาคารต่างชาติในประเทศเกาหลีเช่นกัน โดย Byungyoon Lee (2002) ได้ใช้ข้อมูลธนาคารต่างชาติจาก 12 ประเทศในช่วงปี 1993-2000 พบว่า ในช่วงก่อนเกิดวิกฤติการณ์ทางการเงินในเกาหลี ธนาคารต่างชาติเข้ามาลงทุนในเกาหลีเพื่อสนับสนุนลูกค้าจากประเทศของตนที่ดำเนินงานอยู่ในเกาหลี แต่ภายหลังวิกฤติ ระดับการพัฒนาทางการเงินและอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศแหล่งกำเนิดธนาคารต่างชาตินั้น ได้กลายมาเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดระดับการลงทุนของธนาคารต่างชาติในเกาหลี

ต่อมาได้มีการนำแบบจำลอง Binary Choice เข้ามาใช้ในการศึกษาถึงการเข้าสู่ตลาดของธนาคารต่างชาติ โดย Silvia Magri et al. (2005) ได้นำ แบบจำลองโทบิต (Tobit Model) ที่อยู่ในรูปของ Log Likelihood Function ทำการศึกษาถึงการตัดสินใจเข้าสู่ตลาดของธนาคารต่างชาติในประเทศอิตาลี ในช่วงระหว่างปี 1983-1998 โดยพิจารณา 22 ประเทศ OECD ที่มีสาขาของธนาคารอยู่ในอิตาลี พบว่า ความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ (Degree of Economic Integration) และการค้ามีบทบาทสำคัญต่อการเข้าสู่ตลาดของธนาคารต่างชาติในอิตาลี โดยระยะทางมีความสัมพันธ์ที่เป็นลบทั้งต่อการเข้าสู่ตลาด

ขณะที่ Dario Focarelli and Alberto Franco Pozzolo (2005) ได้ใช้ Multinomial Logit ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการลงทุนของธนาคารต่างชาติ โดยใช้ข้อมูลตัวอย่างจาก

ธนาคารขนาดใหญ่จากประเทศ OECD จำนวน 260 ธนาคาร ผลการศึกษาพบว่า ระดับความ
 ความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ (Degree of Integration) ระหว่างประเทศแม่ (Home Country) กับ
 ประเทศเป้าหมาย (Destination Country) มีผลกระทบที่เป็นบวกต่อการตัดสินใจในการเข้าไป
 ดำเนินงานของธนาคารในประเทศนั้นๆ นอกจากนี้ ลักษณะทางสถาบัน โอกาสในการทำกำไร -
 การลดกฎระเบียบข้อบังคับ และการเป็นศูนย์กลางทางการเงิน ก็เป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูด
 สาขาของธนาคารต่างชาติ

ต่อมาในปี 2005 Claudia M. Buch ได้ใช้ข้อมูลสินทรัพย์และหนี้สินของธนาคารพาณิชย์
 จาก 5 ประเทศ ได้แก่ ฝรั่งเศส เยอรมัน อิตาลี สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา ที่ดำเนินงานใน
 ประเทศเจ้าบ้าน 50 ประเทศ ระหว่างปี 1983-1999 มาทดสอบด้วย Gravity Model โดยได้เพิ่ม
 ตัวแปรทางด้าน ความสัมพันธ์ระหว่างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความผันผวนอันเนื่องมาจาก
 อัตราแลกเปลี่ยน (volatility) และกฎระเบียบข้อบังคับ (Regulation) เข้าไปในแบบจำลอง ผล
 การศึกษาพบว่า ธนาคารถือครองสินทรัพย์ลดลงในตลาดที่มีความห่างไกล และ ความสำคัญของ
 ระยะทางที่มีต่อการถือสินทรัพย์ต่างชาติของธนาคารไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลง และยังคงมีต่อไป ใน
 ในฐานะเป็นปัจจัยกำหนดกิจกรรมการธนาคารระหว่างประเทศ ขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างการ
 เติบโตของ 2 ประเทศและความผันผวนจากอัตราแลกเปลี่ยน ไม่มีนัยสำคัญ

ในปีเดียวกัน Stefano Battilossi (2005) ได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการ
 ขยายตัวของธนาคารในยุโรป ในช่วงก่อนปี 1914 โดยใช้ Gravity Model โดยใช้ข้อมูลจากประเทศ
 กลุ่มตัวอย่างมากกว่า 50 ประเทศ ผลการศึกษาพบว่า บทบาททางการค้าเป็นปัจจัยที่สำคัญใน
 การขยายตัวของธนาคารไปยังต่างประเทศ ขณะที่ปัจจัยทางด้านสถาบัน และ Competitive
 Interaction ก็เป็นปัจจัยที่จำเป็นของการตัดสินใจลงทุนในต่างประเทศของธนาคารเช่นกัน

ต่อมาในปี 2007 Neeltje Van Horen ได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่กำหนดการเข้ามาของ
 ธนาคารต่างชาติ สำหรับธนาคารจากประเทศที่มีรายได้สูงและธนาคารจากประเทศกำลังพัฒนา
 โดยใช้ ข้อมูลจากประเทศกำลังพัฒนา 102 ประเทศที่รายงานต่อ Bankscope จนถึงปี 2005 มา
 ทดสอบด้วยแบบจำลองแรงดึงดูด (Gravity Model) ผลการศึกษาพบว่า ความเชื่อมโยงทาง
 เศรษฐกิจ (Economic Integration) การค้าของทั้งสองประเทศ การใช้ภาษาเดียวกัน และความ
 ใกล้ชิดอื่นๆ ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่ดึงดูดให้ธนาคารต่างชาติเข้ามาดำเนินงาน

ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่าน อาจข้อสรุปได้ว่าแบบจำลองแรงดึงดูดมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการทดสอบที่เกี่ยวกับการค้าภาคบริการได้ดี เช่นเดียวกับการค้าภาคสินค้า

ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ จึงได้นำแบบจำลองแรงดึงดูดหรือ Gravity Model นี้มาใช้ในการทดสอบสมมติฐานต่างๆ ที่คาดว่าจะมีผลกระทบต่อ การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ ต่างชาติ ซึ่งถือได้ว่าเป็นครั้งแรกสำหรับประเทศไทยที่ได้นำ Gravity Model ซึ่งเป็นแบบจำลองทางการค้าระหว่างประเทศมาทดสอบกับการค้าในภาคบริการทางการเงิน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2.1 สรุปความสัมพันธ์จากทบทวนวรรณกรรมที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยกำหนดการเข้ามาลงทุน หรือดำเนินกิจการของธนาคารต่างชาติ

ผู้ที่ทำการศึกษา	แบบจำลองที่ใช้	ตัวแปรตาม	ตัวแปรอธิบาย	ผลการศึกษา
Mutinelli and Piscitello (2001)	ศึกษาธนาคารอิตาลี จำนวน 98 ธนาคาร ระหว่างปี1989-1999 ทดสอบโดย Negative Binomial Regression Model	จำนวนสาขา หรือ จำนวนสำนักงาน ของธนาคารสัญชาติ อิตาลี	ความได้เปรียบจากการเป็นเจ้าของ, ความได้เปรียบจากทำเลที่ตั้ง และ ความได้เปรียบจากการทำให้เป็น ภายใน	ปัจจัยสำคัญที่ออกไปลงทุนใน ต่างประเทศ คือ ความได้เปรียบ จากการเป็นเจ้าของ ทั้งนี้ เพื่อรักษา ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างธนาคาร กับลูกค้า ทำให้ธนาคารต่างชาติ การขยายธุรกิจไปยังต่างประเทศ
Lensink and Hann (2002)	ศึกษาการเข้ามาของ ธนาคารต่างชาติใน ประเทศ Transition Economies 8 ประเทศ ในช่วงปี 1992 - 2000	สัดส่วนสินทรัพย์ ธนาคารต่างชาติต่อ สินทรัพย์ภาค ธนาคาร / สัดส่วน จำนวนธนาคาร ต่างชาติต่อธนาคาร ทั้งหมด	ความเป็นอิสระทางการเมือง การ ปฏิรูปเศรษฐกิจ การเปิดประเทศ ขนาด ภาคการเงิน และความมั่งคั่ง	การปฏิรูปเศรษฐกิจและความเป็น อิสระทางการเมืองเป็นปัจจัยที่ สำคัญต่อการเข้ามาของธนาคาร ต่างชาติ

ตารางที่ 2.1 สรุปความสัมพันธ์จากทบทวนวรรณกรรมที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยกำหนดการเข้ามาลงทุน หรือดำเนินกิจการของธนาคารต่างชาติ (ต่อ)

ผู้ที่ทำการศึกษา	แบบจำลองที่ใช้	ตัวแปรตาม	ตัวแปรอธิบาย	ผลการศึกษา
Lee (2002)	ใช้ข้อมูลธนาคารต่างชาติ จาก 12 ประเทศที่ ดำเนินงานในเกาหลี ช่วง ปี 1993-2000	ปริมาณเงินทุนของ ธนาคารต่างชาติ	มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ, มูลค่าการค้า, ระดับพัฒนาทางการเงิน , อัตราการเติบโต และ อัตราเงินเฟ้อ	ในช่วงก่อนเกิดวิกฤติการณ์ ธนาคารต่างชาติเข้ามาลงทุนใน เกาหลีเพื่อสนับสนุนลูกค้าจาก ประเทศของตน แต่ภายหลังวิกฤติ ระดับการพัฒนาทางการเงินและ อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของ ประเทศเมื่อนั้นได้กลายมาเป็น ปัจจัยสำคัญที่กำหนดระดับการ ลงทุนของธนาคารต่างชาติ
Silvia Magri et al. (2005)	1983 – 1998 ใช้ แบบจำลอง Tobit อยู่ใน รูปของ Log Likelihood Function 22 ประเทศ OECD ที่มีสาขาของ ธนาคารอยู่ในอิตาลี	การเข้ามาลงทุน- ดำเนินกิจการของ ธนาคารต่างชาติ	มูลค่าการค้า, มูลค่าการลงทุน, มูลค่า สินเชื่อต่อหัว, จำนวนประชากร, โอกาส ทำกำไร, ระยะห่างระหว่างประเทศ, ความเสี่ยง และ ตัวแปรหุ่นแสดงการ เป็น EU	ปัจจัยสำคัญที่มีบทบาทต่อการเข้า สู่ตลาดของธนาคารต่างชาติใน อิตาลี คือ ความเชื่อมโยงทาง เศรษฐกิจ (Degree of economic integration) และ การค้า ขณะที่ ระยะทางมีความสัมพันธ์ที่เป็นลบ กับการเข้าสู่ตลาด

ตารางที่ 2.1 สรุปความสัมพันธ์จากทบทวนวรรณกรรมที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยกำหนดการเข้ามาลงทุน หรือดำเนินกิจการของธนาคารต่างชาติ (ต่อ)

ผู้ที่ทำการศึกษา	แบบจำลองที่ใช้	ตัวแปรตาม	ตัวแปรอธิบาย	ผลการศึกษา
Focarelli and Pozzolo (2005)	ใช้แบบจำลอง Multinomial Logit ทดสอบธนาคารจำนวน 2,449 ธนาคาร จาก 29 ประเทศใน OECD	รูปแบบการเข้ามาของธนาคารต่างชาติ ได้แก่ ไม่เข้ามาลงทุน, เข้ามาตั้งสาขา และจัดตั้งเป็นบริษัทลูก	(1)ตัวแปรลักษณะเฉพาะของธนาคาร ได้แก่ ขนาด และรายได้ (2)ตัวแปรลักษณะของประเทศแม่ ได้แก่ สัดส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ สัดส่วนต้นทุนต่อรายได้ (3)ตัวแปรลักษณะของประเทศเป้าหมาย ได้แก่ กฎระเบียบ ขนาด เงินเฟ้อ ขนาดตลาดทุน และรายได้ประชาชาติต่อหัว (4)ตัวแปรความสัมพันธ์ของ 2 ประเทศ ได้แก่ การส่งออก ระยะห่าง การรวมกลุ่ม และภาษา	ระดับความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ (Degree of Integration) มีผลกระทบที่เป็นบวกต่อการตัดสินใจในการเข้าไปดำเนินงานของธนาคารในประเทศนั้นๆ ลักษณะทางสถาบันและโอกาสการทำกำไร มีบทบาทสำคัญในการกำหนดรูปแบบการเข้าของธนาคารต่างชาติ
Claudia M. Buch (2005)	ใช้แบบจำลอง Gravity ทดสอบธนาคารพาณิชย์ จาก 5 ประเทศที่ดำเนินงานในประเทศเจ้าบ้าน 50 ประเทศ	Stock of assets (liabilities)	ขนาดเศรษฐกิจ, ระยะห่าง, ความผันผวนด้านอัตราแลกเปลี่ยน, ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ 2 ประเทศ และตัวแปรหุ่นด้านกฎระเบียบ	ความสำคัญของระยะทางยังคงมีต่อไป ขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างการเติบโตของ 2 ประเทศและความผันผวนจากอัตราแลกเปลี่ยน ไม่มีนัยสำคัญ

ตารางที่ 2.1 สรุปความสัมพันธ์จากทบทวนวรรณกรรมที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยกำหนดการเข้ามาลงทุน หรือดำเนินกิจการของธนาคารต่างชาติ (ต่อ)

ผู้ทำการศึกษา	แบบจำลองที่ใช้	ตัวแปรตาม	ตัวแปรอธิบาย	ผลการศึกษา
Battilossi (2005)	ใช้ข้อมูลจากประเทศกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 50 ประเทศ 1880-1913 มาทดสอบด้วย Gravity Model จากนั้นประมาณค่าด้วย Pooled instrumental variables และ Two-Stage Least Square (2SLS)	Log (1+ จำนวน branches หรือ จำนวน subsidiaries)	(1)ตัวแปรด้าน Gravity ได้แก่ ขนาดเศรษฐกิจของประเทศเจ้าบ้าน ระยะห่าง (2)ตัวแปรด้านความเชื่อมโยง ได้แก่ การค้า และการลงทุน (3)ตัวแปรด้านตลาด ได้แก่ รายได้ ประชาชาติต่อหัว การเป็นศูนย์กลาง ธุรกิจ กฎหมาย และประเทศอาณาณินคม (4)ตัวแปรที่เกี่ยวกับความเสี่ยง ได้แก่ ตัวแปรอัตราแลกเปลี่ยน ความผันผวน	ปัจจัยที่สำคัญในการขยายตัวของธนาคารไปยังต่างประเทศ ได้แก่ การค้า ปัจจัยทางด้านสถาบัน และปฏิสัมพันธ์ด้านการแข่งขัน
Van Horen(2007)	ใช้ข้อมูลจากประเทศกำลังพัฒนา 102 ประเทศที่รายงานต่อ Bankscope จนถึงปี 2005 มาทดสอบด้วย Gravity Model	สินทรัพย์ของธนาคาร / จำนวนธนาคาร	(1)ตัวแปรลักษณะระหว่างประเทศ ได้แก่การเป็นอาณานิคม การใช้ภาษาเดียวกัน การค้า ระยะห่าง และกฎหมาย ขนาดเศรษฐกิจ (2)ตัวแปรประเทศเจ้าบ้าน ได้แก่ ขนาดภาคการเงิน และปัจจัยด้านสถาบัน	ปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดให้ธนาคารต่างชาติเข้ามาดำเนินงาน ได้แก่ ความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ (Economic Integration) การค้าของทั้งสองประเทศ การใช้ภาษาเดียวกัน และความใกล้ชิดอื่นๆ

บทที่ 3

ภาพรวมที่เกี่ยวข้องกับของธนาคารต่างชาติในประเทศไทย

ในบทที่ 3 นี้ นำเสนอถึงภาพรวมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทย ซึ่งครอบคลุมถึงประเด็นต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย ส่วนแรก นำเสนอถึงวิวัฒนาการและบทบาทของธนาคารต่างชาติในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ส่วนที่สอง เป็นขอบเขตการดำเนินงานของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทย ส่วนที่สาม กล่าวถึงการเปิดเสรีที่เกี่ยวข้องกับภาคการเงิน ส่วนที่สี่ เป็นแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องกับธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ และสุดท้าย ส่วนที่ห้า เป็นผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการเปิดเสรีภาคสถาบันการเงิน

3.1 ภาพรวมธนาคารต่างชาติในประเทศไทย

3.1.1 ภาพรวมของธนาคารต่างชาติตั้งแต่แรกเริ่ม – ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2

ธนาคารพาณิชย์ต่างชาติถือได้ว่ามีบทบาทสำคัญต่อระบบการเงินไทยมาตั้งแต่แรกเริ่ม ในฐานะเป็นธนาคารพาณิชย์แห่งแรกที่ดำเนินการในประเทศไทย โดยเริ่มจากธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ ได้รับพระบรมราชานุญาตให้เปิดดำเนินกิจการสาขาในปี 2431 ต่อมาได้มีธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศอื่นๆ มาเปิดสาขาในประเทศไทยอีก ได้แก่ ธนาคารชาร์เตอร์(Charter Bank) ซึ่งเป็นธนาคารของสหราชอาณาจักรอังกฤษ ในปี 2437 และธนาคารแห่งอินโดจีน (Banque de Indo-China) ของฝรั่งเศสในปี 2440 (กอบศักดิ์ ภูตระกูล และคณะ, 2548) ทางด้านธนาคารของไทยเองได้มีการจัดตั้งกิจการธนาคารพาณิชย์ โดยใช้ชื่อว่า บุคคลัลภย์ (Book Club) ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น บริษัทแบงก์สยามกัมมาจล ทุนจำกัด ซึ่งได้เริ่มเปิดดำเนินการในปี 2449

ต่อมาในช่วงปี 2464-2479 ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 1 ยุติลงแล้ว ได้มีธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศเข้ามาตั้งสาขาในประเทศไทยอีกจำนวน 6 ธนาคาร ได้แก่ ธนาคารกวางตุ้งและธนาคารเงินแสงของฮ่องกง ธนาคารเครดิตฟองซิเอร์ของฝรั่งเศส ธนาคารเมอร์แคนไทล์ของสหราชอาณาจักร

ธนาคารโอเวอร์ซีส์ไชนีส จำกัด ของสิงคโปร์ และธนาคารโยโกฮามา สเปนซี จำกัด ของญี่ปุ่น (ชนินทร์ พิทยาวิโรธ, 2551)

กล่าวโดยสรุป คือ ในช่วงแรกเริ่มของระบบธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยนั้น ธนาคารต่างชาติได้มีบทบาทต่อระบบธนาคารเป็นอย่างมาก สาเหตุเนื่องจากธนาคารต่างชาติเข้ามาให้บริการลูกค้าของตนที่เข้ามาติดต่อค้าขายในไทย อีกทั้งต่างชาติยังมีความชำนาญในการทำธุรกิจธนาคารมากกว่าไทย ซึ่งในช่วงนี้ ธนาคารของคนไทยเอง มีเพียงบริษัทแบงก์สยามกัมมาจล ทุนจำกัด หรือธนาคารไทยพาณิชย์ในปัจจุบันเพียงแห่งเดียวเท่านั้น

3.1.2 ภาพรวมธนาคารต่างชาติในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2-ก่อนวิกฤติการณ์การเงินปี 2540

ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ถือได้ว่าเป็นโอกาสอันดีและช่วงเวลาที่ธนาคารพาณิชย์ไทยได้มีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากสาขาของธนาคารต่างประเทศบางแห่งต้องปิดกิจการลงชั่วคราว ประกอบกับภาครัฐให้การสนับสนุนในการจัดตั้งธนาคารของคนไทย โดยในระหว่างนี้เองได้มีธนาคารพาณิชย์ไทยเปิดดำเนินการเพิ่มขึ้นอีกหลายธนาคาร ทำให้ระบบธนาคารของไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงจากระบบที่ให้ความสำคัญต่อธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศมาสู่ระบบธนาคารที่พึ่งพาธนาคารพาณิชย์ของไทยเองเป็นหลักดังเช่นในปัจจุบัน เมื่อสงครามสิ้นสุดลง ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่ปิดกิจการไปได้มาขออนุญาตเปิดสำนักงานสาขาใหม่อีกครั้ง โดยในปี 2490 มีสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่เปิดดำเนินการในประเทศไทยทั้งสิ้น 6 ธนาคาร

หลังจากนั้นในช่วงปี 2491-2518 สืบเนื่องจากการดำเนินนโยบายส่งเสริมการลงทุนของรัฐบาลและเป็นช่วงที่เศรษฐกิจไทยได้ขยายตัวในอัตราที่สูงมาก ทำให้กิจการธนาคารพาณิชย์ได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและมีการจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ไทยและสาขาธนาคารต่างประเทศเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในช่วงปี 2506-2518 ธนาคารพาณิชย์ไทยมีการเติบโตสูงกว่าธนาคารต่างประเทศมาก ทำให้นับตั้งแต่นั้นมา ธนาคารพาณิชย์ไทยได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้นในระบบเศรษฐกิจไทยอย่างชัดเจน แทนที่ธนาคารต่างประเทศที่ลดบทบาทลงเรื่อยๆ

แต่หลังจากทางการมีนโยบายเปิดเสรีทางการเงินตามข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement Trade in Services: GATS) ประเทศไทยได้เริ่มดำเนินมาตรการผ่อนคลายนโยบายจำกัดและการควบคุมทางการเงิน ส่งผลให้ระบบการเงินมีความเป็นเสรีมากขึ้น การเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศเป็นไปอย่างสะดวกมากขึ้น ประกอบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางทางการเงินของภูมิภาค โดยอนุญาตให้ธนาคารต่างชาติเปิดสาขาเพิ่มขึ้นได้และอนุมัติให้จัดตั้งกิจการวิเทศธนกิจขึ้น (Bangkok International Banking Facilities: BIBF) เพื่ออำนวยความสะดวกในการรับฝากหรือกู้ยืมเงินตราต่างประเทศ การให้กู้ยืมเงินตราต่างประเทศในไทยและต่างประเทศ การซื้อขายปริวรรตเงินตรา การอวัลรับรองหรือการค้าประกันที่เป็นเงินตราต่างประเทศ รวมไปถึงการทำธุรกรรมทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ

โดยในปี 2536 มีธนาคารพาณิชย์ได้รับการอนุญาตให้จัดตั้งกิจการวิเทศธนกิจทั้งสิ้น 47 ธนาคาร โดยเป็นธนาคารพาณิชย์ต่างชาติทั้งสิ้น 32 ธนาคาร และในปี 2537 ธนาคารต่างชาติที่ประกอบกิจการวิเทศธนกิจในประเทศไทย ได้รับอนุญาตให้สามารถประกอบธุรกิจวิเทศธนกิจในต่างจังหวัดได้ เพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจในส่วนภูมิภาค ส่งเสริมการแข่งขันและการกระจายบริการด้านการเงินไปยังส่วนภูมิภาค รวมทั้งเปิดโอกาสให้กิจการวิเทศธนกิจของธนาคารต่างชาติสามารถยกฐานะเป็นสาขาธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบได้ แต่อย่างไรก็ตาม ธนาคารพาณิชย์ต่างชาติยังถูกจำกัดบทบาทและการขยายธุรกรรมภายในประเทศไทยอยู่มาก ทั้งด้านการเปิดสาขา การเข้าซื้อกิจการของธนาคารพาณิชย์ไทย และมีข้อจำกัดในการทำธุรกรรมรายย่อยที่ไม่สามารถให้บริการแก่ประชาชนทั่วไปได้ ซึ่งในช่วงนี้ ธนาคารต่างชาติได้ลดบทบาทลงไป และถูกแทนที่ด้วยธนาคารพาณิชย์ของคนไทย โดยมีสาเหตุสำคัญมาจากธนาคารไทยมีความชำนาญในธุรกิจธนาคารมากขึ้น และได้รับการสนับสนุนจากทางการเป็นอย่างมาก

3.1.3 ภาพรวมธนาคารต่างชาติตั้งแต่วิกฤติการณ์ทางการเงินปี 2540

ต่อมาในช่วงปี 2540 ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศได้กลับมามีบทบาทต่อระบบการเงินไทยอีกครั้ง ในช่วงที่ประเทศไทยประสบวิกฤติการณ์ทางการเงิน หรือที่รู้จักกันในชื่อ “วิกฤติต้มยำกุ้ง”

โดยเริ่มต้นตั้งแต่ในช่วงปี 2533-2539 ประเทศไทยมีการขาดดุลการค้าและการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดเรื้อรังหลายปีต่อกัน และเป็นที่มาของการพึ่งพาเงินทุนจากต่างประเทศในรูปแบบต่างๆ ขณะที่เศรษฐกิจไทยในเวลานั้น มีการเจริญเติบโตเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูง ส่งผลให้ราคาที่ดินและหลักทรัพย์เพิ่มสูงขึ้นจนกลายเป็น “ภาวะเศรษฐกิจฟองสบู่” ทั้งนี้ การที่ระบบเศรษฐกิจไทยมีขนาดการเปิดประเทศมากเกินไป และการปรับเข้าสู่แนวทางเสรีนิยมทางการเงิน โดยไม่ได้สนใจลำดับหรือขั้นตอนในการปฏิรูประบบการเงิน ส่งผลต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งนำไปสู่วิกฤติการณ์ทางการเงินในปี 2540

ในช่วงเวลาที่เกิดวิกฤตินั้น ระบบการเงินไทยถือได้ว่ามีความอ่อนแออย่างมาก ธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุนหลายแห่งประสบกับปัญหาสภาพคล่องอย่างรุนแรง จนทำให้บริษัทเงินทุนจำนวน 58 แห่งต้องปิดกิจการลงไป และสถาบันการเงินอีกหลายแห่งมีความจำเป็นต้องเพิ่มทุน หรือขอรับการช่วยเหลือจากทางการ ซึ่งปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นในภาคการเงินไทย ได้กลับกลายเป็นโอกาสของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติที่จะได้กลับเข้ามามีบทบาทต่อระบบสถาบันการเงินไทยอีกครั้ง

เพื่อบรรเทาผลกระทบที่เกิดขึ้น พันฟูและแก้ไขปัญหาคความอ่อนแอของสถาบันการเงินภายในประเทศ ทางกรไทย โดยเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง ซึ่งก็คือ กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทย ได้อนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ต่างชาติที่สนใจสามารถเข้าซื้อหรือถือครองกิจการสถาบันการเงินสัญชาติไทยได้มากกว่าข้อกำหนดเดิม โดยผลที่ตามมา ก็คือ ธนาคารพาณิชย์ต่างชาติได้กลับเข้ามามีบทบาทในกิจการธนาคารพาณิชย์ไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องอีกครั้ง สะท้อนให้เห็นถึงการเปิดเสรีภาคสถาบันการเงินที่เพิ่มมากขึ้น แม้จะเป็นเพียงระยะเวลาชั่วคราวเท่านั้น ทั้งนี้ เหตุการณ์สำคัญที่ธนาคารพาณิชย์ต่างชาติที่เข้ามาซื้อกิจการ หรือถือครองหุ้นข้างมากในธนาคารพาณิชย์ไทย มีดังนี้

เริ่มจากเดือน ธันวาคม 2540 ธนาคาร DBS (Development of Singapore) จากสิงคโปร์ เข้ามาถือหุ้นของธนาคารไทยท努 และเปลี่ยนชื่อเป็น ธนาคาร DBS ไทยท努 และได้ปิดกิจการเมื่อ 1 กันยายน 2547

เดือนมิถุนายน 2541 ธนาคารเอ บี เอ็น แอมโร (ABN Amro) จากประเทศเนเธอร์แลนด์ได้เข้ามาถือหุ้นของธนาคารเอเชีย ซึ่งในปัจจุบันธนาคาร ABN Amro ได้ควบรวมและกลายเป็นส่วนหนึ่งของธนาคาร Royal Bank of Scotland

เดือน กันยายน 2542 ธนาคารสแตนดาร์ด ชาร์เตอร์ จากประเทศอังกฤษ ได้เข้าซื้อกิจการของธนาคารนครธน และเปลี่ยนชื่อเป็น ธนาคารสแตนดาร์ด ชาร์เตอร์นครธน ต่อมาในเดือนตุลาคม 2548 กลุ่มธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ดได้ทำการรวบรวมธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ด สาขากรุงเทพฯ เข้ากับธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์นครธน และได้เปลี่ยนชื่อเป็น “ธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ด (ไทย) จำกัด (มหาชน)”

เดือน ตุลาคม 2542 ตามมาด้วยการเข้าซื้อกิจการของธนาคารรัตนสิน โดยธนาคาร UOB (United Oversea Bank) จากประเทศสิงคโปร์ และได้เปลี่ยนชื่อเป็นธนาคาร UOB รัตนสิน ต่อมาในเดือนพฤศจิกายน 2548 ธนาคารยูโอบี รัตนสิน จำกัด (มหาชน) ได้ควบรวมกิจการกับธนาคารเอเชีย จำกัด (มหาชน) และเปลี่ยนชื่อเป็น ธนาคารยูโอบี จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นธนาคารพาณิชย์ไทยที่ใหญ่เป็นอันดับ 9 ของไทย

ล่าสุด ธนาคาร ซีไอเอ็มบี ไทย จำกัด (มหาชน) เดิมชื่อ ธนาคาร ไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) ก่อตั้งขึ้นตั้งแต่ปีพ.ศ. 2541 แม้จะไม่ใช่ธนาคารที่เป็นสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ แต่ในปัจจุบันเป็นธนาคารที่ต่างชาติมีบทบาทสำคัญ โดยในเดือนพฤศจิกายน 2551 กลุ่มซีไอเอ็มบี โดย CIMB Bank Berhad ได้เข้าเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่สุดในไทยธนาคาร และได้ดำเนินการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อจากธนาคารไทยธนาคาร เป็น ธนาคาร ซีไอเอ็มบี ไทย จำกัด (มหาชน) หรือ “CIMB Thai Bank Public Company Limited” ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2552

ทั้งนี้ ตลอดเวลาที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศมีบทบาทอย่างมากในช่วงแรกเริ่มของระบบการธนาคารไทย และค่อยๆลดบทบาทลงมาเป็นลำดับ เนื่องจากถูกแทนที่ด้วยธนาคารพาณิชย์ของคนไทยเอง โดยในช่วงก่อนวิกฤตการณ์ทางการเงิน มีจำนวนสาขาของธนาคารต่างประเทศทั้งสิ้น 21 แห่ง อีกทั้งสาขานานาชาติต่างประเทศดังกล่าวยังถูกจำกัดบทบาทในการดำเนินกิจการค่อนข้างมาก

ภายหลังจากเกิดวิกฤติเศรษฐกิจในปี 2540 ระบบการเงินไทยมีความอ่อนแอเป็นอย่างมาก และจำเป็นต้องพึ่งพาเงินทุนจำนวนมากเพื่อเสริมสภาพคล่องของธนาคารและสถาบันการเงินจำนวนมาก จึงได้มีการเปิดเสรีภาคสถาบันการเงินชั่วคราว และได้กลายเป็นโอกาสให้สาขาธนาคารต่างประเทศกลับมามีบทบาทต่อระบบการเงินไทยเพิ่มขึ้น แม้ว่าสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติได้เลิกกิจการไปและบางแห่งก็มีการควบรวมกิจการกัน ทำให้ในปี 2551 มีสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติที่ดำเนินกิจการอยู่ในประเทศไทยทั้งสิ้นจำนวน 15 แห่ง ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงรายชื่อธนาคารพาณิชย์ต่างชาติที่ดำเนินกิจการอยู่ในประเทศไทยในปี 2552

1. ธนาคาร เจพี มอร์แกน เซส
2. ธนาคาร ซีทีแบงก์
3. ธนาคาร แห่งอเมริกาเนชั่นแนลแอสโซซิเอชั่น
4. ธนาคาร ซุมิตโตะมิ มิตซึบะ แบงกิ้ง คอร์ปอเรชั่น
5. ธนาคาร มิซูโฮ คอร์ปอเรต จำกัด
6. ธนาคาร แห่งโตเกียว-มิตซึบิชิ ยูเอฟเจ จำกัด
7. ธนาคาร คาลิยอง
8. ธนาคาร บีเอ็นพี พารีบาส์
9. ธนาคารโอเวอร์ซี-ไชนีสแบงกิ้งคอร์ปอเรชั่น จำกัด
10. ธนาคาร เอบีเอ็น แอมโร เอ็น.วี.
11. ธนาคาร ดอยซ์แบงก์
12. ธนาคาร แห่งประเทศจีน จำกัด
13. ธนาคาร อาร์ เอช บี จำกัด
14. ธนาคาร อินเดียนโอเวอร์ซีส์
15. ธนาคาร ฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้แบงกิ้งคอร์ปอเรชั่น จำกัด

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

3.2 ขอบเขตการดำเนินธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทย

ในปัจจุบัน ธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีการขยายขอบเขตการดำเนินธุรกิจของธนาคารพาณิชย์เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์สามารถใช้สินทรัพย์ในการหารายได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจการเงินในระยะยาวอีกด้วย ซึ่งธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่เข้ามาดำเนินกิจการในประเทศไทยนั้น สามารถดำเนินธุรกิจได้เช่นเดียวกับธนาคารพาณิชย์ไทย ยกเว้น การทำหน้าที่เป็นนายหน้าซื้อขายหุ้น คำหุ้น จัดจำหน่ายหุ้น และออกกรมธรรม์ประกันวินาศภัยและประกันชีวิต

ดังนั้น ขอบเขตธุรกิจที่ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศสามารถทำธุรกรรมการเงินได้สามารถแบ่งออกเป็น 6 กลุ่มหลักๆตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย มีดังนี้

1. ธุรกิจที่เป็นพื้นฐานดั้งเดิมของธนาคารพาณิชย์ ได้แก่ การรับฝากเงิน การให้สินเชื่อ การซื้อขายเงินตราต่างประเทศ การซื้อขายตราสารทางการเงิน เป็นต้น
2. ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการประกันภัย ได้แก่ การเป็นนายหน้าวินาศภัยและนายหน้าประกันชีวิต และการเผยแพร่แผ่นพับโฆษณาของบริษัทประกันภัย โดยไม่อนุญาตให้ทำหน้าที่เป็นผู้ออกกรมธรรม์ประกันภัย
3. ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์ ได้แก่ (1) การเป็นตัวแทนจัดจำหน่ายหลักทรัพย์ของรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ (2) การจัดการออก คำและจัดจำหน่ายตราสารแห่งหนี้ (3) การเป็นตัวแทนจำหน่ายหุ้น (4) การเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ คำหลักทรัพย์ และการจัดจำหน่ายหลักทรัพย์ที่เป็นหน่วยลงทุน (5) การเป็นที่ปรึกษาการลงทุน (6) การจัดการกองทุนส่วนบุคคล (7) การจัดการกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (8) การยืมและการให้ยืมหลักทรัพย์และการขายชอร์ต (9) การติดต่อหรือแนะนำบริการของบริษัทหลักทรัพย์ (10) การเป็นผู้ดูแลเก็บรักษาทรัพย์สินและเอกสารอื่นๆ (11) การเป็นนายทะเบียนหลักทรัพย์ (12) การเป็นผู้แทนผู้ถือหุ้นกู้ (13) การเป็นผู้ดูแลผลประโยชน์ของกองทุนรวม (14) การเป็นผู้จัดการกองทุนในต่างประเทศ

4. ธุรกิจอนุพันธ์ทางการเงิน ได้แก่ (1) ธุรกรรมอนุพันธ์ทางการเงินขั้นพื้นฐานและที่มีความซับซ้อน (2) ธุรกรรมอนุพันธ์ทางการเงินด้านตราสารหนี้ (3) ธุรกรรมอนุพันธ์ทางการเงินด้านตราสารทุน (4) ธุรกรรม Credit Derivatives (5) ธุรกรรมอนุพันธ์ด้าน Commodity (6) ธุรกรรมเงินฝากหรือเงินกู้ยืมที่มีอนุพันธ์ทางการเงินแฝง (7) ธุรกรรม Collateralized Debt Obligation (8) ธุรกรรมการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ (Securitization)

5. ธุรกิจธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ การประกอบธุรกิจบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) และการให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic money)

6. ธุรกิจทางการเงินและการให้บริการอื่นๆ ได้แก่ (1) การจัดทำหรือวิเคราะห์โครงการเพื่อการลงทุน (Feasibility Studies) (2) การจัดหาแหล่งเงินกู้จากแหล่งต่างๆ ให้แก่ผู้ต้องการกู้เงิน (Loan Syndication) (3) การเป็นที่ปรึกษาทางการเงิน (Financial Advisory) (4) การเป็นตัวแทนเรียกเก็บหนี้โดยมีค่าตอบแทนและการแต่งตั้งตัวแทนจำหน่ายแคชเชียร์เช็คหรือเงินสด (5) ธุรกิจ Escrow Account (6) การให้บริการด้านงานสนับสนุนแก่บุคคลอื่น (Insourcing) (7) การให้เช่าอสังหาริมทรัพย์ (8) การรับซื้อ-โอนลูกหนี้เงินให้กู้ยืม (9) ธุรกิจที่คล้ายสินเชื่อ เช่น การเช่าซื้อและการให้เช่าแบบลิสซิ่ง (Hire-purchase and Leasing) การซื้อคืนภาคเอกชน และ Factoring (10) การออกตั๋วแลกเงินเพื่อกู้ยืมจากประชาชน (11) ธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้า

3.3 การเปิดเสรีภาคการเงินและการค้าในสาขาบริการทางการเงิน (Financial Liberalization and Trade in Services)

ในปัจจุบันนี้ กระแสโลกาภิวัตน์และแนวความคิดการค้าเสรี ถือได้ว่ามีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อระบบเศรษฐกิจโลก สังเกตได้จากประเทศต่างๆ หันมาทำความตกลงการค้าเสรีกันมากขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นเปิดเสรีในด้านสินค้าเป็นหลัก แต่ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา ภาคบริการได้มีบทบาทเพิ่มขึ้น โดยกิจกรรมในภาคบริการนั้น มีสัดส่วนต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพิ่มสูงขึ้น ทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้ว และประเทศกำลังพัฒนา (พรเทพ เบญญาอภิกุล, 2548)

นอกจากนี้ สำหรับประเทศพัฒนาแล้ว โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา ที่สูญเสียความได้เปรียบในภาคการผลิตสินค้า และมีความได้เปรียบในการผลิตภาคบริการเป็นอย่างมาก ได้ตระหนักถึงความสำคัญและพยายามที่จะทำข้อตกลงเปิดการค้าเสรีในภาคบริการนี้เพิ่มขึ้น ผลที่ตามมา ก็คือ การเปิดเสรีคงมิได้หยุดอยู่เพียงการเปิดเสรีในสินค้าเท่านั้น หากแต่ยังขยายไปสู่ภาคบริการและการลงทุนอีกด้วย โดยเฉพาะภาคการเงินที่ถือได้ว่าเป็นหัวใจของระบบเศรษฐกิจ ดังนั้น การเปิดเสรีทางการเงินจึงเป็นสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้และคงต้องเกิดขึ้นในไม่ช้า

การเปิดเสรีทางการเงิน คือ การลดข้อจำกัดต่างๆ ในระบบการเงินภายในประเทศซึ่งทำให้การจัดสรรเงินทุนเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ โดยครอบคลุมถึง

1. การลดระเบียบกฎเกณฑ์ภายในประเทศ (Domestic deregulation)
2. การเปิดเสรีการค้าบริการทางการเงิน (Internalization of financial service)
3. การเปิดเสรีบัญชีทุน (Capital account liberalization)

โดยสิ่งที่เราให้ความสนใจในการศึกษาครั้งนี้ ก็คือ การเปิดเสรีการค้าบริการทางการเงิน (Liberalization of Trade in Financial Services) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเปิดเสรีทางการเงิน (Financial Liberalization) ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา การค้าบริการทางการเงินได้มีปริมาณเพิ่มขึ้น เป็นผลมาจากความตกลงว่าด้วยการค้าบริการภายใต้ GATS และการลดกฎระเบียบของตลาดการเงินในประเทศ (Financial Deregulation) (Goldberg, 2007; Dobson, 2008)

สำหรับความหมายของการค้าบริการทางการเงิน (Trade in Financial Services) นั้นภายใต้ความตกลงการค้าบริการ (General Agreement on Trade in Services: GATS) ได้ให้คำจำกัดความของบริการทางการเงิน (Financial Services) ไว้อย่างกว้างว่า เป็นบริการใดๆก็ตามที่มีลักษณะเกี่ยวข้องกับทางการเงินที่ถูกรับเสนอโดยผู้ให้บริการทางการเงิน (Financial Service Providers: FSPs) โดยผู้ให้บริการทางการเงินในที่นี้ ครอบคลุมถึงการธนาคาร การประกันและที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสินทรัพย์ การจัดหาข้อมูลและให้คำปรึกษาทางการเงิน เป็นต้น แต่ไม่รวมสถาบันการเงินที่เป็นของรัฐ

การค้าบริการทางการเงิน โดยทั่วไปมักอยู่ในรูปแบบของนโยบายการค้า ดังนั้น การเปิดเสรีการค้าบริการทางการเงินนั้น ก็คือ การปฏิรูปเปลี่ยนแปลงในด้านบริการทางการเงิน ซึ่งหมายความรวมถึง การลดกฎเกณฑ์ที่มีการแบ่งแยกระหว่างผู้ให้บริการทางการเงินต่างชาติ (Foreign FSPs) และผู้ให้บริการทางการเงินภายในประเทศ (Domestic FSPs) ไม่ว่าจะเป็นการเข้าสู่ตลาด (Market entry) หรือการเข้ามาดำเนินธุรกิจ (Commercial presence) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าเป็นการเปิดตลาดการเงินภายในประเทศเพื่ออนุญาตให้ต่างชาติสามารถเข้ามาให้บริการทางการเงินตามช่องทาง การให้บริการต่างๆ ได้

สำหรับประเทศไทยเองนั้น ได้ยึดหลักการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการธนาคารแบบค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งมีธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นหน่วยงานหลัก ที่ทำหน้าที่ในการเข้าร่วมเจรจาการค้าบริการในสาขาการธนาคารในเวทีการเจรจาที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็น ในระดับพหุภาคีภายใต้กรอบ WTO ระดับภูมิภาคภายใต้กรอบการเจรจาการค้าบริการอาเซียน (AFAS) และการเจรจาการค้าเสรีระหว่างอาเซียนกับคู่เจรจา รวมไปถึงการเจรจาในระดับทวิภาคีที่เป็นการเจรจาระหว่างไทยกับคู่เจรจาต่างๆ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2552)

สำหรับการเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการที่ประเทศไทยเข้าร่วมในเวทีการเจรจาด้วยนั้น มีอยู่ในหลายระดับ ทั้งระดับพหุภาคี ระดับภูมิภาค และระดับทวิภาคี โดยแต่ละกรอบการเจรจานั้น มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

3.3.1 การเจรจาการค้าบริการในระดับพหุภาคี

การเจรจาการค้าบริการภายใต้องค์การการค้าโลก (WTO) เริ่มขึ้นครั้งแรกในรอบอุรุกวัย (ค.ศ. 1986 - 1993) และใช้หลักเกณฑ์และวิธีการเจรจาตามที่ตกลงไว้ในความตกลง General Agreement on Trade in Services (GATS) ซึ่งการเจรจาการค้าบริการในระดับพหุภาคี มีหลักการสำคัญ ดังนี้

1. การปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง Most-Favored-Nation (MFN) Treatment คือประเทศสมาชิกต้องให้การปฏิบัติที่ดีที่สุดแก่สมาชิกทุกประเทศอย่างเท่าเทียมกัน

2. การเปิดเสรีแบบก้าวหน้าโดยลำดับ (Progressive Liberalization) คือ จะต้องไม่ปรับเพิ่มข้อจำกัดและเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าและบริการ นอกจากนี้ GATS กำหนดให้สมาชิก WTO มีหน้าที่เข้าร่วมเจรจาซึ่งในการเจรจาแต่ละรอบ ประเทศสมาชิกจะต้องลดหรือยกเลิกข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าและบริการทั้งในด้านการเข้าสู่ตลาด (Market Access) และการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ

3. ความโปร่งใส (Transparency) คือ แต่ละประเทศจะต้องเผยแพร่กฎระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ให้สาธารณะชนทราบ หากมีการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบหรือมาตรการใดๆ ที่มีผลกระทบต่อการค้าและบริการจะต้องแจ้งให้ WTO ทราบโดยเร็ว รวมทั้งจัดตั้งศูนย์ข้อมูลเพื่อให้ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับกฎระเบียบการค้าบริการ

ทั้งนี้ ความตกลงGATS ได้แบ่งสาขาบริการออกเป็น 12 สาขาหลัก และแบ่งช่องทางในการให้บริการ (Mode of Supply) ในแต่ละสาขา ออกเป็น 4 ช่องทาง ดังนี้

- ช่องทางที่ 1 การบริการข้ามพรมแดน (Cross-Border Supply) หรือที่เรียกว่าการค้าบริการ Mode 1 เป็นการส่งผ่านบริการจากดินแดนของประเทศหนึ่ง ไปยังดินแดนของอีกประเทศหนึ่ง โดยผู้ให้บริการและผู้รับบริการอยู่ในประเทศของตนที่ไม่ใช่ประเทศเดียวกัน เช่น บริการผ่านสื่อสารโทรคมนาคม และบริการให้คำปรึกษาผ่านทางโทรศัพท์, E-mail หรือ Internet เป็นต้น

- ช่องทางที่ 2 การบริโภคในต่างประเทศ (Consumption Abroad) หรือที่เรียกว่าการค้าบริการ Mode 2 เป็นการส่งผ่านบริการที่เกิดขึ้นโดยผู้รับบริการต้องเดินทางเข้าไปรับบริการในประเทศผู้ให้บริการ เช่น บริการด้านการท่องเที่ยว การไปศึกษาในต่างประเทศ เป็นต้น

- ช่องทางที่ 3 การจัดตั้งธุรกิจเพื่อให้บริการ (Commercial Presence) หรือการค้าบริการ Mode 3 เป็นการส่งผ่านบริการโดยผู้ให้บริการเข้ามาจัดตั้งธุรกิจเพื่อให้บริการในประเทศผู้รับบริการ ซึ่งจำเป็นที่จะต้องมีการลงทุนตั้งสถานประกอบการและมักจะเป็นการลงทุนที่ผ่านการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ เช่น การให้บริการทางการเงิน การประกันภัย เป็นต้น

- ช่องทางที่ 4 การให้บริการโดยบุคคลธรรมดา (Presence of Natural Persons) หรือเรียกว่าการค้าบริการ Mode 4 เป็นการส่งผ่านบริการโดยบุคคลผู้ให้บริการเข้าไปให้บริการในประเทศของผู้รับบริการ เช่น การเคลื่อนย้ายบุคลากรในองค์กรไปยังประเทศต่างๆ

▪ ข้อผูกพันการเปิดตลาดการค้าบริการ Banking Services ของไทย

สำหรับการเจรจา Banking Services ในระดับพหุภาคีเป็นส่วนหนึ่งของการเจรจา Financial Services ภายใต้กรอบความตกลงการค้าบริการ (GATS) ซึ่งข้อผูกพันการเปิดตลาด Banking Services ของไทยที่บังคับใช้ในปัจจุบันนี้เป็นผลมาจากการเจรจาในกรอบอัครกวัย ค.ศ.1998 โดยยกบทคัดถุ ฏตระกฏล และคณะ (2548) ได้ระบวว่า ข้อผูกพันส่วนใหญจะมุ่งเน้นใน Mode 3 และ Mode 4 ที่เปิดโอกาสให้ต่างชาติเข้ามาให้บริการในไทย มากกว่าข้อผูกพันใน Mode 1 และ Mode 2 ที่เปิดโอกาสให้ผู้ให้บริการต่างชาติได้ให้บริการลูกค้าโดยไม่ต้องเข้ามาในไทย

Mode 1 และ Mode 2 ไทยผูกพันเปิดตลาดเฉพาะบริการให้คำปรึกษาทางการเงิน (Financial Advisory) และการบริการประมวลผลข้อมูลทางการเงิน (Financial Data Processing)

สำหรับ Mode 3 เป็นรูปแบบการให้บริการที่ไทยผูกพันมากที่สุด เมื่อเทียบกับ Mode อื่นๆ โดยอนุญาตให้ต่างชาติเข้ามาจดทะเบียนจัดตั้งสถาบันการเงินในไทยได้ในรูปแบบของสำนักงานผู้แทน (Representative Offices) สาขาธนาคารพาณิชย์ (Full Branch) หรือสาขากิจการวิเทศธนกิจ แต่ก็ถูกจำกัดในด้านการให้บริการ ATM โดยสาขาธนาคารพาณิชย์เปิดบริการ ATM ได้ โดยรวมให้บริการ (ATM Pool) กับธนาคารพาณิชย์ไทย หรือให้บริการเฉพาะในสถานที่ตั้งของตนและถูกจำกัดจุดให้บริการ ทั้งนี้ ธนาคารพาณิชย์ต่างชาติที่มีสาขาแรกในประเทศไทยก่อนเดือนกรกฎาคม 1995 จะได้รับอนุญาตให้เปิดสาขาเพิ่มได้อีกไม่เกิน 2 สาขา สำหรับอีกหนึ่งรูปแบบที่อนุญาตให้ต่างชาติเข้ามาให้บริการได้ ก็คือ ธนาคารพาณิชย์ซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทย โดยอนุญาตให้ต่างชาติเข้ามาถือหุ้นในกิจการสถาบันการเงินไทยได้ไม่เกินร้อยละ 25 ของกิจการ โดยที่บุคคลต่างชาติแต่ละรายและผู้ที่เกี่ยวข้อง ถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 5 ในกิจการธนาคารพาณิชย์ไทย และในด้านการบริหารจะต้องมีผู้บริหารที่มีสัญชาติไทยไม่น้อยไปกว่า 3 ใน 4 ของผู้บริหารทั้งหมด

ทั้งนี้ การที่ธนาคารพาณิชย์ต่างชาติรายใหม่จะเข้ามาจัดตั้งกิจการในไทย จำเป็นต้องขอใบอนุญาตและได้รับการอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

สุดท้าย Mode 4 แม้ว่าไทยจะอนุญาตให้กิจการ Banking Services ของต่างชาติที่ดำเนินกิจการในไทย สามารถนำบุคลากรต่างชาติเข้ามาทำงานในไทยได้ แต่ก็มีข้อจำกัดในเรื่องของจำนวนบุคลากรต่างชาติตามประเภทของกิจการ เช่น สำนักงานผู้แทนธนาคารพาณิชย์ต่างชาติมีบุคลากรต่างชาติได้ไม่เกิน 2 คน สาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติมีได้ไม่เกิน 6 คน เป็นต้น

3.3.2 การเจรจาการค้าบริการสาขาในระดับภูมิภาค

เนื่องจากความล่าช้าและระยะเวลาที่ยาวนานในการเจรจาการเปิดเสรีการค้าในระดับพหุภาคีภายใต้กรอบ WTO ประเทศต่างๆ จึงหันมาให้ความสำคัญและจัดทำ การเจรจาในระดับภูมิภาค ระหว่างกันมากขึ้น (สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง, 2549) สำหรับประเทศไทยเอง ก็ได้มีการเจรจาการค้าในระดับภูมิภาคเช่นเดียวกัน เช่น อาเซียน (ASEAN) และ อาเซียนกับประเทศที่สาม (ASEAN+1) เป็นต้น

สำหรับการเจรจาการค้าบริการภายใต้กรอบอาเซียน (ASEAN Framework Agreement on Services: AFAS) นั้น มีจุดเริ่มต้นจากการรวมกลุ่มของอาเซียน (ASEAN: Association of South East Asia Nations) ที่ได้ก่อตั้งในปี 2510 ตามประกาศในปฏิญญากรุงเทพฯ (Bangkok Declaration) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมภายในภูมิภาค

ทั้งนี้ ความร่วมมือในการเปิดเสรีการค้านั้นได้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม เป็นผลมาจากการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 4 เดือนมกราคม 2535 ณ ประเทศสิงคโปร์ ที่ได้มีริเริ่มให้มีจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA: ASEAN Free Trade Area) เพื่อส่งเสริมการขยายตัวทางการค้าโดยเร่งลดภาษีและยกเลิกมาตรการที่มีใช้ภายในอาเซียน ต่อมาในที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 5 เดือนธันวาคม 2538 ณ กรุงเทพมหานคร ได้จัดทำความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน (AFAS) โดยมีความมุ่งหมายในการลดและยกเลิกมาตรการกีดกันทางการค้าในภาคบริการ-ระหว่างประเทศ

สมาชิก และมีการเปิดตลาดการค้าบริการในระดับที่สูงกว่า GATS หรือที่เรียกว่า GATS-Plus ทั้งนี้ได้กำหนดกรอบการเปิดเสรีการค้าบริการในช่วงแรก ใน 7 สาขาการบริการ ได้แก่ บริการด้านการเงิน บริการด้านโทรคมนาคม บริการด้านการท่องเที่ยว บริการด้านการขนส่งทางอากาศ บริการการขนส่งทางทะเล บริการด้านธุรกิจ และบริการด้านการก่อสร้าง

สำหรับการเจรจาการค้าบริการภายใต้กรอบความตกลง AFAS ในสาขา Banking Services ถือได้ว่าเป็นสาขาบริการที่มีความคืบหน้าค่อนข้างมาก ในปัจจุบัน อาเซียนได้มีการเจรจาการค้าบริการมาแล้วทั้งสิ้น 5 รอบ และได้มีการบังคับใช้ข้อผูกพันเปิดตลาดการค้าบริการชุดที่ 7 (7th Package) แล้ว แต่สำหรับข้อผูกพันในสาขาการธนาคารของประเทศไทยนั้น ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการบังคับใช้ข้อผูกพันเปิดตลาดตามกรอบ WTO ภายใต้ GATS

นอกจากรูปแบบในการจัดทำความตกลงการค้าเสรีที่ปรากฏในลักษณะของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจภายในประเทศอาเซียนแล้ว ยังปรากฏในรูปแบบของการทำข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างอาเซียนกับประเทศที่สาม (ASEAN+1) อีกด้วย ซึ่งการเจรจาในรูปแบบนี้ ที่มีการเจรจาให้เปิดการค้าเสรีในภาคบริการ ได้แก่ ความตกลงการค้าเสรีระหว่างอาเซียน-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์, อาเซียน-เกาหลีใต้, อาเซียน-จีน ซึ่งแม้ว่าความตกลงดังกล่าวทั้ง 3 ฉบับ จะการเปิดตลาดเพิ่มขึ้นในภาคบริการจากข้อผูกพันภายใต้ WTO แต่ในสาขาบริการทางการเงินนั้น ยังไม่มีข้อผูกพันเพิ่มเติม ขณะที่อาเซียน-ญี่ปุ่น แม้ได้มีผลบังคับใช้ในส่วนของการเปิดเสรีการค้าสินค้าไปแล้ว แต่ภาคบริการยังไม่มี การเปิดเสรี เช่นเดียวกับ อาเซียน-อินเดีย และอาเซียน-สหภาพยุโรป

3.3.3 การเจรจาการค้าบริการในระดับทวิภาคี

ในปัจจุบัน นอกจากจะมีการเจรจาเปิดเสรีการค้าในระดับพหุภาคี และภูมิภาคแล้ว ประเทศต่างๆ ได้หันมาจัดทำความตกลงการค้าเสรีในแบบทวิภาคีเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากในการเจรจาแบบทวิภาคีนั้น มีความคล่องตัว ใช้เวลาในการเจรจาไม่นานนักและมีผลบังคับใช้ได้รวดเร็วกว่าการเจรจาในเวทีพหุภาคีหรือภูมิภาค สำหรับประเทศไทยเองได้มีการเจรจาการค้าเสรีในแบบทวิภาคีจำนวนมากถึง 8 ฉบับ ได้แก่ ไทย-ออสเตรเลีย, ไทย-นิวซีแลนด์, ไทย-อินเดีย, ไทย-ญี่ปุ่น, ไทย-เปรู, ไทย-บาร์เรน, ไทย-สหรัฐอเมริกา และ ไทย-EFTA

ทั้งนี้ ความตกลงการค้าเสรีระหว่างไทยกับประเทศคู่เจรจาที่มีผลบังคับใช้แล้ว ได้แก่ ไทย-ออสเตรเลีย, ไทย-นิวซีแลนด์ และ ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการเปิดเสรีในส่วนของสินค้า และมีการเปิดเสรีในภาคบริการเพิ่มเติมจากข้อผูกพันภายใต้ WTO ในบางสาขา แต่ยังไม่ครอบคลุมถึงสาขาบริการทางการเงิน

โดยกรอบความตกลงการค้าเสรีระหว่างไทย-อินเดีย นั้นข้อตกลงการเปิดเสรีสินค้าใกล้บรรลุการเจรจาแล้ว และขณะนี้อยู่ในระหว่างการเจรจาจัดทำความตกลงในภาคบริการ

กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าเสรีว่าด้วยความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นระหว่างไทย-เปรู ขณะนี้ได้มีการลงนามพิธีสารเพื่อเร่งเปิดเสรีการค้าและอำนวยความสะดวกทางการค้าฉบับที่ 2 แล้ว เมื่อเดือน พ.ย. 2552 ที่ผ่านมา และยังไม่ได้มีการเจรจาการค้าในภาคบริการ

ความตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างไทย-EFTA ยังไม่สามารถเจรจาตกลงกันได้หลายประเด็น ทั้งในส่วนของสินค้า บริการและการลงทุน โดยในภาคบริการนั้น ทั้งสองฝ่ายได้มีการเจรจาโดยยื่น Requests และ Offers ระหว่างกันแล้ว ซึ่งฝ่าย EFTA ขอให้ไทยเปิดตลาดบริการทางการเงินเพิ่มเติม โดยเฉพาะสาขาการประกันภัยและการธนาคาร แต่ทางฝ่ายไทยยังคงยืนยันที่จะผูกพันการเปิดตลาดตาม WTO เท่านั้น

ขณะที่กรอบความตกลงการค้าเสรีระหว่างไทย-บราซิล และ ไทย-สหรัฐอเมริกา ในปัจจุบันนี้ ได้ยุติการเจรจา และยังไม่มีการเจรจา FTA กันอีก

กล่าวโดยสรุป ก็คือ ในการเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการในสาขาการเงิน ทั้งในระดับต่างๆ ไม่ว่าจะ เป็นในระดับพหุภาคี ภูมิภาค และทวิภาคีนั้น ประเทศไทยมีพันธะผูกพันการเปิดเสรีในสาขาการเงิน เทียบเท่ากับข้อผูกพันภายใต้กรอบ GATS เท่านั้น

ตาราง 3.2 สถานะปัจจุบันของข้อผูกพันแบบทวิภาคีของประเทศไทยกับประเทศคู่เจรจาในภาคบริการทางการเงิน

ประเทศคู่เจรจา	สถานะล่าสุดของข้อผูกพันในภาคบริการการเงิน
ออสเตรเลีย	ให้มีเจรจาเปิดตลาดการค้าบริการเพิ่มเติม ในสาขาการเงิน ภายใน 3 ปี นับจากวันที่ความตกลงมีผลบังคับใช้ (ม.ค. 2551)
นิวซีแลนด์	ให้มีการเจรจาเปิดตลาดการค้าบริการเพิ่มเติม ภายใน 3 ปี นับจากวันที่ความตกลงมีผลบังคับใช้ (ก.ค. 2551)
อินเดีย	อยู่ระหว่างการเจรจาทำข้อตกลงในการค้าภาคบริการ
ญี่ปุ่น	มีการเปิดตลาดค้าบริการบางส่วนเพิ่มเติมจาก WTO แต่ยังไม่มีการเพิ่มเพิ่มเติมในสาขาการเงิน
บาหลีเรณ	ยุติการเจรจา
เปรู	ยังไม่มีการเจรจาในภาคบริการ
สหรัฐอเมริกา	การเจรจาหยุดชะงักลง
EFTA	ได้มีการเจรจากันแล้ว โดย EFTA ขอให้ไทยเปิดตลาดเพิ่มในสาขาการประกันภัย และการธนาคาร ขณะที่ฝ่ายไทยยืนยันเปิดตลาดเพียงแค่ว่าภายใต้ WTO

ที่มา: www.thaifta.com

3.4 แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินกับธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ

จากที่กล่าวไปในหัวข้อ 3.3 เกี่ยวกับการเปิดเสรีการบริการ Banking Services ในระดับต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นระดับพหุภาคี ภูมิภาค หรือทวิภาคีไปแล้ว ประเด็นสำคัญที่ถือได้ว่าเป็นมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการเปิดเสรีกับประเทศต่างๆ ก็คือ การเปิดเสรีการค้าบริการภาคสถาบันการเงินในส่วนของประเทศไทยเอง ซึ่งเป็นการเปิดเสรีตามที่ทางการไทยเห็นว่าเป็นมีความเหมาะสมต่อการพัฒนาระบบสถาบันการเงินไทย โดยหนึ่งในนโยบายในการเปิดเสรีภาคสถาบันการเงินของไทย ก็คือ การประกาศใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน (Financial Sector Master Plan: FSMP) ทั้งนี้ ในเดือน

พฤษภาคม 2552 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ประกาศใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินระยะที่ 2 ซึ่งมีระยะเวลาในการดำเนินนโยบายระหว่างปี 2553-2557

สำหรับแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินระยะที่ 1 ได้ส่งผลกระทบต่อสถาบันการเงินต่างประเทศในประเทศไทย หรือกล่าวได้อีกนัยว่า การบังคับใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินนั้น มีผลกระทบต่อการค้าบริการใน Mode 3 ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นโดยตรง ทั้งในด้านรูปแบบการเข้ามาและการดำเนินธุรกิจ ผ่านทางนโยบายต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น

(1) กำหนดให้มีสถาบันการเงินต่างประเทศ 2 รูปแบบ คือ ธนาคารพาณิชย์ที่เป็นบริษัทลูกของต่างประเทศ (Subsidiary) และสาขาของธนาคารต่างประเทศ (Full Branch)

(2) สนับสนุนให้กิจการวิเทศธนกิจที่มีคุณสมบัติเหมาะสม ปรับสถานะเป็น Full Branch หรือ Subsidiary

(3) นโยบายการเปิดเสรีตามลำดับขั้น (Phased Liberalization) โดยอนุญาตสถาบันการเงินต่างชาติที่มีสถานะเป็น Subsidiary สามารถเปิดสาขาใหม่ได้ปีละ 1 แห่ง

(4) การปรับปรุงเกณฑ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถาบันการเงินต่างชาติในประเทศไทย เช่น ผ่อนปรนการกำหนดจำนวนบุคลากรชาวต่างชาติที่ปฏิบัติงานในธนาคารพาณิชย์

ขณะนี้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินระยะที่ 1 ได้ครบเวลาดำเนินการไปแล้ว ซึ่งจากการประเมินระบบสถาบันการเงินภายหลังจากแผนพัฒนา 1 สรุปได้ว่า สถาบันการเงินมีการปรับตัวทางด้านประสิทธิภาพและความมั่นคงในภาพรวมที่ดีขึ้น แต่ยังมีต้นทุนดำเนินงานในระดับค่อนข้างสูง การให้บริการทางการเงินยังไม่ทั่วถึง และโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินที่จำเป็นยังไม่สมบูรณ์เพียงพอ

สำหรับแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินระยะที่ 2 นี้ได้มีผลบังคับใช้แล้วตั้งแต่วันที่ 2553 โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้สถาบันการเงินทำหน้าที่ตัวกลางทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง มีความเข้มแข็งและสามารถแข่งขันได้ พร้อมทั้งจะรองรับภาวะแวดล้อมทางการเงินที่มีการเปลี่ยนแปลง

อย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ จากประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ระยะที่ 2 นั้น ได้กำหนดแนวนโยบายที่สำคัญของแผนนี้ไว้ สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่

1) การลดต้นทุนของระบบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานของสถาบันการเงิน ซึ่งจะส่งผลถึงราคาของการให้บริการแก่ผู้บริโภคและความสามารถในการแข่งขันกับสถาบันการเงินต่างประเทศ

2) การส่งเสริมการแข่งขันและการเข้าถึงบริการทางการเงิน ผ่านทางการเพิ่มผู้ให้บริการในระบบ หรือขยายขอบเขตในการทำธุรกิจของสถาบันการเงินให้กว้างและหลากหลายมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดการแข่งขันในด้านราคาและบริการ รวมไปถึงการเพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินได้มากขึ้น ซึ่งนโยบายนี้มีความเกี่ยวข้องกับสถาบันการเงินต่างประเทศเป็นอย่างมาก

3) การส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐานทางการเงิน เนื่องจากโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินที่เพียงพอและมีประสิทธิภาพ ถือเป็นกลไกสำคัญที่จะผลักดันให้ระบบสถาบันการเงินมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

ทั้งนี้ การส่งเสริมการแข่งขันและการเข้าถึงบริการทางการเงิน ถือเป็นหนึ่งในนโยบายหลักที่สำคัญของแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินระยะที่ 2 เนื่องจากการเพิ่มผู้ให้บริการหรือการขยายขอบเขตในการทำธุรกิจ จะนำไปสู่การแข่งขันในด้านราคาและบริการ อันเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพของระบบสถาบันการเงิน ขณะที่การเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการเงินก็สามารถเพิ่มประสิทธิภาพของระบบเศรษฐกิจในระยะยาวได้เช่นกัน ซึ่งแผนพัฒนา 2 นี้ มีมาตรการส่งเสริมการแข่งขันในระบบสถาบันการเงินหลายประการที่เกี่ยวข้องกับธนาคารพาณิชย์ต่างชาติหลายประการ ดังนี้

1. ส่งเสริมให้สถาบันการเงินมีขนาดใหญ่ขึ้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพจากขนาด (Economy of scale) และจากขอบเขตธุรกิจที่กว้างขวางขึ้น (Economy of scope) เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันของระบบสถาบันการเงินไทย

2. ส่งเสริมการแข่งขันโดยเพิ่มบทบาทผู้ให้บริการรายเดิมเพื่อให้สถาบันการเงินมีความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการและขอบเขตธุรกิจมากขึ้น นอกจากนี้จะมีการเพิ่มผู้ให้บริการรายใหม่เพื่อผลักดันให้มีการยกระดับประสิทธิภาพของระบบสถาบันการเงินมากยิ่งขึ้น ในส่วนของการเพิ่มบทบาทผู้ให้บริการเดิมไม่ว่าจะเป็น ธย. และสถาบันการเงินต่างชาติที่ประกอบธุรกิจในไทยอยู่แล้วสามารถมีช่องทางให้บริการทางการเงินที่เพิ่มขึ้นได้

สำหรับสาขาของธนาคารต่างประเทศและ Subsidiary ที่เปิดดำเนินการในปัจจุบัน

- สาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ (Full branch) สามารถขออนุญาตเปิดสำนักงานสาขาได้อีกไม่เกิน 2 แห่ง หรือสามารถขออนุญาตปรับสถานะเป็น Subsidiary ได้

- Subsidiary ทั้งรายใหม่และรายเดิม สามารถขยายสาขาเพิ่มได้เป็นไม่เกิน 20 แห่ง และ ATM นอกสำนักงานได้ไม่เกิน 20 เครื่อง โดยต้องมีเงินกองทุนชั้นที่ 1 ขั้นต่ำ 10,000 ล้านบาท มีผลการจัดอันดับที่ดีตามธปท. และมีการบริหารความเสี่ยงที่ดี

ทั้งนี้ มีการปรับเกณฑ์การกำกับดูแลให้เท่าเทียมกันกับธนาคารพาณิชย์ไทย เพื่อสร้างการแข่งขันในระดับที่เหมาะสมจากสถาบันการเงินต่างประเทศที่ดำเนินธุรกิจอยู่แล้ว

สำหรับนโยบายในด้านการส่งเสริมการแข่งขันและเข้าถึงบริการทางการเงินนั้น ได้แบ่งระยะเวลาการดำเนินงานออกเป็น 2 ช่วง โดยในช่วงแรก 2553 – 2554 สนับสนุนให้มีการรวบรวมขยายขอบเขตของธุรกิจและลดต้นทุนของระบบ รวมไปถึงการเพิ่มจำนวนสาขาให้กับสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งและประสิทธิภาพให้แก่สถาบันการเงิน ช่วงที่ 2 2555 – 2556 จะทำการเพิ่มระดับการแข่งขันโดยผ่อนคลายกฎเกณฑ์การทำธุรกิจของสถาบันการเงินต่างชาติ โดยสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศและ Subsidiary สามารถของยกระดับเป็น Subsidiary ที่มีจำนวนสาขาเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิมได้

ทั้งนี้ การเปิดเสรีการค้า โดยเฉพาะด้านบริการในสาขาการเงิน เป็นสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ และเป็นสิ่งที่ต้องเกิดขึ้นในไม่ช้า ขณะที่แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินเอง เป็นนโยบายที่สำคัญใน-

การเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับระบบการเงินไทย ซึ่งทั้งการเปิดเสรีการค้าและแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ถือได้ว่าเป็นความท้าทายที่อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทย

สำหรับงานศึกษาครั้งนี้ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของทั้งสองปัจจัยดังกล่าว จึงได้นำปัจจัยทั้งสองเข้ามาไว้ในการศึกษาทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ซึ่งจะกล่าวถึงในบทที่ 4 วิธีการศึกษาต่อไป

3.5 ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการเปิดเสรีภาคสถาบันการเงิน

ประเด็นสำคัญประการหนึ่งที่จะต้องนำมาพิจารณาสำหรับการเปิดเสรีภาคสถาบันการเงิน ก็คือ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการเปิดเสรีดังกล่าว ซึ่งมีทั้งด้านที่เป็นประโยชน์ และด้านที่เป็นความเสี่ยงหรือความท้าทายต่อระบบเศรษฐกิจการเงิน

3.5.1 ประโยชน์ที่ได้รับจากการเปิดเสรีภาคสถาบันการเงิน

สำหรับด้านที่เป็นประโยชน์หรือผลของการเปิดเสรีทางการบริการในด้านบวกนั้น จากงานศึกษาในต่างประเทศและประสบการณ์ในการเปิดเสรีทางการเงินของประเทศต่างๆ พบว่าการเข้ามาให้บริการของธนาคารนั้น ก่อให้เกิดผลดีต่อประเทศเจ้าบ้านอย่างน้อย 3 ประการ ได้แก่

1) ประสิทธิภาพของระบบการเงิน

การเข้ามาให้บริการของธนาคารต่างชาติสามารถช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของภาคการเงินผ่านทางการแข่งขันที่สูงขึ้น ประกอบกับธนาคารต่างชาตินั้น มักจะมีความได้เปรียบในด้านการประหยัดต่อขนาดและขอบเขต (Economies of Scales and Scopes) สามารถใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้ดีกว่า ดังนั้น หากมีการเปิดเสรีอนุญาตให้ธนาคารต่างชาติเข้ามาได้มากขึ้น จะส่งผลดีต่อผู้ใช้บริการหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นคุณภาพในการให้บริการที่ดีขึ้น มีความหลากหลายและทางเลือกในการใช้สินค้าและบริการการเงินมากขึ้น และสามารถลดต้นทุนหรือ

Markups Price ในระบบการเงินได้ นอกจากนี้ การที่ธนาคารต่างชาติเข้ามามีส่วนร่วมจะก่อให้เกิดโอกาสที่จะมีการนำความรู้และเทคโนโลยีสำหรับการบริหารทางการเงินจากต่างประเทศเข้ามาใช้ในประเทศ ซึ่งจะนำไปสู่การจัดสรรทรัพยากรที่ดีขึ้นด้วย ทั้งนี้ ผลการศึกษาในต่างประเทศ อย่างเช่น งานศึกษาของ Clarke et al. (2001) แสดงให้เห็นถึงประโยชน์ที่ระบบเศรษฐกิจประเทศเจ้าบ้าน (Host country) ได้รับจากการเข้ามาเพิ่มมากขึ้นของธนาคารต่างชาติ งานศึกษาโดย Claessens et al. (2001) พบว่าการเปิดให้ธนาคารต่างชาติเข้ามาแข่งขันภายในประเทศมากขึ้น มีส่วนเพิ่มประสิทธิภาพในระบบ และมีส่วนทำให้ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ย (Spreads) ลดลง

2) เสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการเงิน

การเข้ามาของธนาคารต่างชาติน่าจะมีผลทำให้เกิดความมีเสถียรภาพทางการเงินมากยิ่งขึ้น โดยทำให้แหล่งเงินทุนกู้ยืมเงินมีความมั่นคงมากยิ่งขึ้น เนื่องจากธนาคารต่างชาติเหล่านี้ สามารถของความช่วยเหลือจากธนาคารแม่ในการเพิ่มทุนได้ ผลที่เกิดขึ้นตามมาส่งผลให้ระบบการธนาคารน่าจะมีความพร้อมและยืดหยุ่นในการเผชิญกับความเสี่ยงได้ดีมากยิ่งขึ้น

นอกจากนั้น ในช่วงที่เกิดวิกฤติด้านการธนาคาร (Banking Crisis) ธนาคารต่างชาติสามารถช่วยในการกระจายความเสี่ยงได้ดี กล่าวคือ ธนาคารต่างชาติมีกระจายการลงทุนในประเทศต่างๆ สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนในระบบการเงินของประเทศเจ้าบ้านได้ดี เนื่องจากมีความอ่อนไหวต่อวัฏจักรเศรษฐกิจของประเทศเจ้าบ้านน้อยกว่าธนาคารภายในประเทศ ทั้งนี้ ธนาคารต่างชาติยังสามารถช่วยฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจได้เร็วในช่วงที่เกิดวิกฤติทางด้านอัตราแลกเปลี่ยน เพราะธนาคารต่างชาติเหล่านั้นมีระมัดระวังในเรื่องความไม่สอดคล้องทางด้านเงินตรา (currency mismatch) ที่มากกว่าธนาคารท้องถิ่น และยังสามารถเรียกให้ธนาคารแม่จัดหาเงินตราต่างประเทศเพื่อเสริมสภาพคล่องได้อีกด้วย

ผลการศึกษาในต่างประเทศ ก็ได้แสดงให้เห็นว่าธนาคารต่างชาติมีบทบาทในการสร้างความมีเสถียรภาพให้แก่ระบบเศรษฐกิจ (Stabilizer) ในงานศึกษาของ Detragiache and Gupta (2004) พบว่า ช่วงที่เกิดวิกฤติการณ์ในประเทศมาเลเซีย ธนาคารต่างชาติไม่ได้ละทิ้งตลาดท้องถิ่นและรับการลงทุนสนับสนุนจากภาครัฐน้อยกว่าธนาคารในประเทศ และ Goldberg et al. (2000) พบว่า ในช่วงที่เกิด

วิกฤติ อาร์เจนตินาและเม็กซิโก ได้รับประโยชน์ในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนต่างประเทศอย่างมากและการให้กู้ยืมของธนาคารต่างชาติในประเทศทั้งสองมีการเติบโตเร็วกว่าการให้กู้ยืมของธนาคารท้องถิ่นในช่วงที่เกิดวิกฤติ

3) การพัฒนาระบบการเงินภายในประเทศ

การเข้ามาให้บริการของธนาคารต่างชาติ ถือได้ว่ามีบทบาทสำคัญในการปฏิรูประบบการเงินภายในประเทศ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาในด้านการกำกับดูแลธนาคารและโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินอีกด้วย โดยมีความจำเป็นที่ต้องมีกฎเกณฑ์ข้อบังคับ กลไกการควบคุมและตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ และมีความโปร่งใสมากยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การเพิ่มความน่าเชื่อถือและประสิทธิภาพโดยรวมของระบบการธนาคาร อีกนัยหนึ่งนั้น ธนาคารต่างชาตินั้นมักจะได้รับ การตรวจสอบ ควบคุม และกำกับดูแลโดยประเทศแม่ด้วยระดับมาตรฐานระดับสากลอยู่แล้ว (Best International Practice) ดังนั้น หากประเทศเจ้าบ้าน อนุญาตให้ธนาคารต่างชาติเข้ามาให้บริการมากขึ้น และสามารถนำ การกำกับดูแลดังกล่าวเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเงินภายในประเทศนั้น จะนำไปสู่การพัฒนา ระบบการเงินให้มีความเข้มแข็งได้อีกด้วย

3.5.2 ความท้าทายและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการเปิดเสรีภาคสถาบันการเงิน

แม้ว่าการเปิดเสรีภาคการธนาคารจะเอื้อประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการ และระบบการเงินภายในประเทศหลายประการ แต่อย่างไรก็ตาม จากประสบการณ์ของประเทศต่างๆ และงานศึกษาเชิงประจักษ์ได้บ่งชี้ว่า ในบางครั้งการเปิดเสรีดังกล่าว ก็อาจนำมาซึ่งความเสี่ยงและความท้าทายอื่นๆ ต่อระบบเศรษฐกิจการเงินอย่างน้อย 3 ประการ ได้แก่

1) โอกาสในการเข้าสู่ตลาดและการปรับตัว เนื่องจากการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น

การเปิดเสรีภาคสถาบันการเงินนั้น จะเอื้อประโยชน์ต่อธนาคารต่างชาติมากกว่าธนาคารท้องถิ่นในประเทศ ทั้งนี้ ธนาคารต่างชาติมีความได้เปรียบในด้านของเครือข่ายธุรกิจที่กว้างขวาง และสามารถกระจายความเสี่ยงความเสี่ยงได้ดีกว่าธนาคารท้องถิ่นภายในประเทศ ดังนั้น หากมีการ

เปิดเสรีที่รวดเร็วกินไป อาจทำให้ธนาคารต่างชาติพากันเข้ามาแข่งขันให้บริการภายในประเทศ จนธนาคารท้องถิ่นไม่สามารถปรับตัวได้ทัน บ้างก็ที่ไม่สามารถแข่งขันได้จนต้องปิดกิจการ นอกจากนี้สถาบันการเงินต่างชาติอาจเข้ามาแข่งขันในบริการทางการเงินบางประเภท หรือในขอบเขตที่ไม่กว้างมากนัก ทำให้ผลกระทบต่อสถาบันการเงินในประเทศถูกจำกัดในวงแคบ หรือไม่นำไปสู่การแข่งขันที่เพิ่มขึ้นเท่าใดนัก อย่างไรก็ตามในกรณีของประเทศไทย จากงานศึกษาของกอบศักดิ์ ภูตระกูล และคณะ (2548: 65) บ่งชี้ว่า ธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยมีความชำนาญ (Specialize) ในธุรกรรมบางประเภท เช่น ธุรกรรมตราสารอนุพันธ์ ธุรกรรมบัตรเครดิต การให้สินเชื่อขนาดกลางและใหญ่ เป็นต้น

2) พฤติกรรมในการปล่อยสินเชื่อไปสู่กลุ่มลูกค้ารายย่อย

การเปิดเสรีภาคสถาบันการเงินนั้น อาจเป็นประโยชน์ต่อลูกค้าในบางกลุ่ม เนื่องจากสถาบันการเงินต่างชาติที่เข้ามานั้น อาจจะมีแนวโน้มให้บริการแก่ลูกค้าชั้นดี หรือลูกค้าที่มีรายได้สูง (Cherry pick) ทำให้ลูกค้าธุรกิจขนาดเล็กร (SMEs) หรือลูกค้ารายย่อย อาจจะไม่ได้รับการบริการที่ดีเท่าที่ควร การเข้าถึงเงินทุนของลูกค้ากลุ่มดังกล่าวทำได้ยากลำบากขึ้น โดยอาจมีสาเหตุจากสถาบันการเงินต่างชาติอาจไม่มีข้อมูลของลูกค้าเหล่านั้นอย่างเพียงพอ

3) ด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการเงิน

การเปิดเสรีภาคสถาบันการเงินนั้น อาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจการเงินได้ โดยผ่านทางกระทำของธนาคารต่างชาติที่เข้ามามากขึ้น และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของธนาคารท้องถิ่นเอง

สำหรับช่องทางแรก ที่มีสาเหตุมาจากธนาคารต่างชาติ เนื่องจากธนาคารต่างชาตินั้น มีวิธีการบริหารความเสี่ยงแบบควบรวมตลาดโลก (Consolidated Global Risk Management) ทำให้ตลาดประเทศแม่และประเทศอื่นๆทั่วโลกมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างแนบแน่นมากขึ้น ส่งผลทำให้ประเทศที่ธนาคารข้ามชาตินั้นเข้าไปลงทุนนั้น ต้องแบกรับกับความผันผวนที่อาจเกิดขึ้นในประเทศแม่และตลาดอื่นๆ เพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย อีกประเด็นที่สำคัญ ก็คือ กลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจของธนาคารต่างชาตินั้น ยังได้รับอิทธิพลหรือถูกกำหนดมาจากประเทศแม่อีกด้วย ทำให้มีแนวโน้มว่า

ธนาคารต่างชาตินั้นจะรักษาผลประโยชน์ของประเทศแม่มากกว่าเป้าหมายของประเทศเจ้าบ้าน ซึ่งส่งผลต่อความมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศเจ้าบ้านเช่นกัน และสุดท้าย ธนาคารต่างชาติมีผลต่อเสถียรภาพของสินเชื่อในประเทศเจ้าบ้าน กล่าวคือ ในกรณีที่ประเทศเจ้าบ้านประสบกับปัญหาธนาคารส่วนใหญ่ทั้งธนาคารในประเทศและธนาคารต่างชาติจะลดการปล่อยสินเชื่อ แต่ธนาคารต่างชาติสามารถที่จะลดการปล่อยสินเชื่อในจำนวนที่มากกว่าธนาคารในประเทศ อีกทั้งสามารถดึงเงินสินเชื่อออกจากประเทศเจ้าบ้าน หรือโยกย้ายสินเชื่อไปยังประเทศอื่นๆ ได้อย่างง่าย จนอาจจะนำไปสู่ปัญหาการไหลออกของเงินทุน (Capital Outflows) อย่างที่เคยเกิดขึ้นในกรณีวิกฤติการณ์ทางการเงินของไทยในปี 2540 (สถาบันนโยบายเศรษฐกิจการคลัง, 2549: V.18-20)

ช่องทางที่สอง การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของธนาคารท้องถิ่นภายในประเทศ ก็อาจส่งผลต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจการเงินได้เช่นกัน โดยมีต้นตอสำคัญมาจากการเปิดให้ธนาคารต่างชาติเข้าสู่ตลาดภายในประเทศมากขึ้น ทั้งนี้การเพิ่มขึ้นของจำนวนธนาคารและการแข่งขันที่มากเกินไป ส่งผลให้กำไรของธนาคารลดลง ซึ่งหากมีการกำกับดูแลไม่ดีเพียงพอ จะทำให้พฤติกรรมในการให้สินเชื่อของธนาคารมีความเสี่ยงเพิ่มขึ้น หรือกล่าวได้ว่า ธนาคารท้องถิ่นในประเทศมีพฤติกรรมที่กล้าเสี่ยงมากขึ้น

ทั้งนี้ การเปิดเสรีภาคสถาบันการเงินนั้น มีส่วนเพิ่มความเสี่ยงที่จะกระทบต่อเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจการเงิน แต่ยังคงขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย ไม่ว่าจะเป็นการบริหารนโยบายเศรษฐกิจมหภาค หรือความพร้อมในด้านการกำกับ ตรวจสอบและดูแลสถาบันการเงิน เป็นต้น

บทที่ 4

วิธีการศึกษา

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา เพื่อให้งานวิจัยในครั้งนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ดังนั้น งานวิจัยนี้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน โดยส่วนแรก เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยนำปัจจัยเศรษฐกิจมหภาคมาทดสอบด้วยแบบจำลอง และส่วนที่สอง เป็นการศึกษาในเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) โดยใช้แบบสอบถามความเห็นจากผู้แทนสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทย เพื่อตรวจสอบกับผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาเชิงปริมาณว่ามีความถูกต้องและสอดคล้องกับความเป็นจริงมากน้อยเพียงใด

4.1 การศึกษาในเชิงปริมาณ

เป็นการศึกษาโดยใช้แบบจำลอง เพื่อทดสอบปัจจัยที่กำหนดการขยายธุรกรรมของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิในระดับมหภาค ทั้งที่เป็นปัจจัยผลักดันจากประเทศแม่หรือประเทศที่สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ และปัจจัยดึงดูดของประเทศไทย

4.1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการศึกษาในเชิงปริมาณโดยใช้แบบจำลองนี้ ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) โดยเก็บรวบรวมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและแหล่งข้อมูลที่สำคัญ ได้แก่ ธนาคารโลก กองทุนการเงินระหว่างประเทศ ธนาคารแห่งประเทศไทย ฐานข้อมูล CEIC สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ศูนย์บรรณสาร คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และข้อมูลจากหน่วยงานราชการและธนาคารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

4.1.2 การศึกษาในเชิงปริมาณโดยใช้แบบจำลอง

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย 2 สมการ คือ สมการถดถอยตามงานศึกษาในประเทศเกาหลีของ Lee และสมการแบบจำลองแรงดึงดูด ซึ่งเป็นแบบจำลองทางการค้าระหว่างประเทศ และใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square: OLS) ทั้งนี้ ในการศึกษาโดยใช้แบบจำลอง ได้แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1: ทดสอบโดยใช้สมการถดถอยตามแนวทางการศึกษาในประเทศเกาหลีของ Lee (2002) และเพิ่มปัจจัยดึงดูดทางด้านการเงินของประเทศไทย ได้แก่ ขนาดของตลาดทุน-ไทย ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ย และอัตราการทำกำไรของธนาคาร เข้าไปในสมการด้วย ดังนั้น สมการที่ใช้ศึกษา เป็นดังนี้

$$\ln(asset_{it}) = \alpha + \beta_1 \ln(GDP_{it}) + \beta_2 \ln(Trade_{it}) + \beta_3 \ln(FDI_{it}) + \beta_4 INF_{it} + \beta_5 (StockCap_t) + \beta_6 (Spread_t) + \beta_7 (profit_t) + \varepsilon_{it}$$

ขั้นตอนที่ 2: จากการทบทวนงานศึกษาที่ผ่านมา พบว่า แบบจำลองแรงดึงดูดนี้สามารถใช้ในการศึกษาถึงการเข้ามาลงทุน หรือขยายธุรกรรมของการธนาคารระหว่างประเทศได้ ดังนั้น ในขั้นตอนนี้ จึงทดสอบโดยใช้แบบจำลองแรงดึงดูด (Gravity Model) ซึ่งเป็นแบบจำลองที่ได้รับการยอมรับและถูกใช้อย่างกว้างขวางในการศึกษาเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ โดยได้เพิ่มตัวแปรที่สนใจเข้าไปในแบบจำลอง เช่นเดียวกับแบบจำลองแรก ซึ่งสมการที่ใช้ในการศึกษา เป็นดังนี้

$$\ln(asset_{it}) = \alpha + \beta_1 \ln(GDP_{it}) + \beta_2 \ln(GDP_{Thai_t}) + \beta_3 \ln(Dist_t) + \beta_4 \ln(Trade_{it}) + \beta_5 \ln(FDI_{it}) + \beta_6 INF_{it} + \beta_7 (StockCap_t) + \beta_8 (Spread_t) + \beta_9 (profit_t) + \varepsilon_{it}$$

โดยที่

$asset_{it}$	คือ สินทรัพย์รวมของธนาคารจากประเทศ i ที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทย ณ เวลา t (หน่วยเป็น ล้านบาท)
GDP_{it}	คือ ขนาดเศรษฐกิจของประเทศที่มีธนาคารเข้ามาลงทุนในประเทศไทย ณ เวลา t (หน่วยเป็น ล้านบาท)
GDP_{Thai_t}	คือ ขนาดเศรษฐกิจของประเทศไทย ณ เวลา t (หน่วยเป็น ล้านบาท)
$Dist_t$	คือ ระยะห่างระหว่างประเทศแม่กับไทย (หน่วยเป็น กิโลเมตร)
$Trade_{it}$	คือ มูลค่าการค้าระหว่างประเทศที่มีสาขาธนาคารต่างชาติกับประเทศไทย ณ เวลา t (หน่วยเป็น ล้านบาท)
FDI_{it}	คือ มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติที่มีสาขาธนาคารในประเทศไทย ณ เวลา t (หน่วยเป็น ล้านบาท)

INF_{it}	คือ อัตราเงินเฟ้อของประเทศที่มีสาขาธนาคารในประเทศไทย ณ เวลา t โดยใช้ดัชนีราคาการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาผู้บริโภค (Consumer Price Index: CPI)
$StockCap_t$	คือ ขนาดของตลาดหุ้นไทย โดยใช้ขนาดของตลาดหลักทรัพย์ต่อ GDP ณ เวลา t
$Spread_t$	คือ ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยในตลาดการเงินไทย ณ เวลา t โดยเป็นส่วนต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก (Deposit rate) และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ (Loan rate) ของระบบการเงินไทย
$profit_t$	คือ อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมของระบบธนาคารไทย (Net profit-Total Asset ratio)
ε_{it}	คือ ค่าความคลาดเคลื่อน

ขั้นตอนที่ 3: เปรียบเทียบผลการศึกษา และทดสอบความเหมาะสมของสมการที่ 1 และสมการที่ 2 โดยใช้ Likelihood Ratio test

ขั้นตอนที่ 4: ทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติกับนโยบายภาครัฐ โดยเพิ่มตัวแปร Interaction terms ได้แก่ FTA* Trade และ FTA*FDI ที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงคุณภาพที่แสดงถึงการมีข้อตกลงการค้าเสรี (Free Trade Arrangement: FTA) และตัวแปรปัจจัยเชิงปริมาณที่มีความสัมพันธ์กับการค้าเสรี ซึ่งก็คือ มูลค่าการค้า (Trade) และการลงทุนระหว่างประเทศ(FDI) รวมไปถึงตัวแปรหุ่นการบังคับใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน (Financial Sector Master Plan: FSMP) เข้าไปในสมการที่มีความเหมาะสมในขั้นตอนที่ 3

สมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยกำหนดการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทย

สมมติฐานที่ 1 ขนาดเศรษฐกิจของประเทศแม่ (Home Country) มีความสัมพันธ์ที่เป็นบวก (+) กับการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ กล่าวคือ ขนาดเศรษฐกิจของประเทศแม่เพิ่มขึ้น จะทำให้ประเทศแม่มีความสามารถในการผลิตการบริการเพื่อส่งออกมากขึ้น

สมมติฐานที่ 2 ขนาดเศรษฐกิจของประเทศไทยมีความสัมพันธ์ที่เป็นบวก (+) กับการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ กล่าวคือ ขนาดเศรษฐกิจของประเทศไทยที่เพิ่มขึ้น หมายถึงว่า อุปสงค์ต่อการบริการนี้เพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับเหตุผลในหัวข้อ 2.1.1 เรื่องความน่าสนใจของตลาดในประเทศผู้นำเข้าบริการ

สมมติฐานที่ 3 ระยะห่างระหว่างประเทศ อาจมีความสัมพันธ์ที่เป็นบวก (+) หรือเป็นลบ (-) กับการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติก็ได้ กล่าวคือ ระยะห่างระหว่างประเทศเพิ่มขึ้น อาจมีความจำเป็นที่จะต้องเข้ามาลงทุนจัดตั้งสาขาหรือขยายธุรกรรมเพิ่มขึ้น หากประเทศนั้นมีความน่าสนใจ ทำให้ระยะห่างมีความสัมพันธ์เป็นบวก (+) กับการขยายธุรกรรม แต่ในทางกลับกัน หากประเทศมีความห่างไกลกันการกันมาก อาจกลายเป็นอุปสรรคทางการค้าและการลงทุน ส่งผลให้ประเทศนั้นขาดความน่าสนใจที่จะดึงดูดให้ธนาคารต่างชาติเข้ามาลงทุนให้บริการหรือขยายธุรกรรม จนมีความสัมพันธ์ที่เป็น (-) กับการขยายธุรกรรม

สมมติฐานที่ 4 การค้าระหว่างสองประเทศ มีความสัมพันธ์ที่เป็นบวก (+) กับการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ กล่าวคือ หากมีการค้าระหว่างประเทศมากขึ้น ธนาคารต่างชาติอาจจะเข้ามาลงทุนหรือขยายธุรกรรมในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้บริการแก่ลูกค้าของตนมากขึ้น ตามเหตุผลเรื่อง การติดตามลูกค้า (Follow the Customer) ในหัวข้อ 2.1.1

สมมติฐานที่ 5 การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ มีความสัมพันธ์ที่เป็นบวก (+) กับการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ หากมีการลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาในไทยมากขึ้น ย่อมจะส่งผลให้ธนาคารของประเทศนั้นเข้ามาดำเนินการในไทยมากขึ้น เช่นเดียวกับสมมติฐานที่ 4

สมมติฐานที่ 6 อัตราเงินเฟ้อของประเทศแม่ (Home Country) มีความสัมพันธ์เป็นลบ (-) กับการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ เนื่องจากอัตราเงินเฟ้อเพิ่มขึ้น อาจสะท้อนถึงแนวโน้มการเติบโตเศรษฐกิจของประเทศแม่ที่เพิ่มขึ้น และส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยในประเทศแม่เพิ่มสูงขึ้น ก่อให้เกิดโอกาสทำกำไรจากส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น อาจส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ต่างชาติหันไปขยายธุรกรรมในประเทศของตนเพิ่มมากขึ้น และลดการขยายธุรกรรมในประเทศไทย

สมมติฐานที่ 7 ขนาดของตลาดทุนไทย โดยในที่นี้ใช้สัดส่วนขนาดของตลาดหลักทรัพย์ไทยต่อ GDP เป็นตัวแทน อาจมีความสัมพันธ์ที่เป็นบวก (+) หรือลบ (-) กับการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติก็ได้ กล่าวคือ หากตลาดทุนไทยมีขนาดใหญ่ขึ้น นักลงทุนต่างชาติที่ลงทุนตลาดทุนไทย อาจจำเป็นต้องดำเนินธุรกรรมหรือใช้บริการของธนาคารต่างชาติในการอำนวยความสะดวกสำหรับการลงทุนเพิ่มมากขึ้น จึงมีความสัมพันธ์ที่เป็นบวก (+) กับการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ ในทางตรงกันข้าม อาจส่งผลให้ลูกค้าชาวต่างชาติหันไประดมเงินทุนหรือลงทุนผ่านทางตลาดทุนเพิ่มขึ้น และอาจทำให้โอกาสที่ธนาคารต่างชาติจะขยายธุรกรรมในประเทศไทยลดน้อยลง จึงมีความสัมพันธ์ที่เป็นลบ (-) ได้เช่นเดียวกัน

สมมติฐานที่ 8 ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยในประเทศไทย มีความสัมพันธ์ที่เป็นบวก (+) กับการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ ก็คือ หากส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น สะท้อนให้เห็นถึงรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการทำธุรกรรมรับฝาก-ให้กู้ยืมเงิน ซึ่งอาจส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ต่างชาติขยายธุรกรรมภายในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น

สมมติฐานที่ 9 อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมของระบบธนาคารพาณิชย์ไทย (Net Profit – Total Asset ratio) มีความสัมพันธ์ที่เป็น (+) กับการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ กล่าวคือ หากอัตราส่วนดังกล่าวเพิ่มสูงขึ้น สะท้อนให้เห็นถึงโอกาสในการทำกำไรของระบบธนาคารไทย ซึ่งอาจดึงดูดให้ธนาคารพาณิชย์ต่างชาติเข้ามาลงทุนหรือขยายธุรกรรมในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น เพื่อแสวงหากำไรเพิ่มขึ้น

สมมติฐานที่ 10 ตัวแปรปัจจัยปฏิสัมพันธ์ระหว่างการมีข้อตกลงเขตการค้าเสรีและมูลค่าการค้าระหว่างประเทศ (FTA*Trade) มีความสัมพันธ์ที่เป็นบวก (+) กับการขยายธุรกรรมของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ กล่าวคือ หากมีการจัดตั้งเขตการค้าเสรี จะเอื้อประโยชน์ต่อประเทศคู่ค้าและประเทศไทยเองมากยิ่งขึ้น ทั้งสิทธิพิเศษทางด้านภาษีการค้าที่ลดลงจนกลายเป็นเขตการค้าเสรีที่ปลอดภาษี และสิทธิประโยชน์อื่นๆ เป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นให้แก่ภาคธุรกิจ และการเปิดเสรีการค้านี้ ยังเป็นปัจจัยดึงดูดให้ประเทศต่างๆ เข้ามาทำการค้ากับไทยเพิ่มมากขึ้น ผลที่น่าจะตามมา ก็คือ มูลค่าการค้าระหว่างประเทศคู่เจรจาและไทยมากขึ้น ซึ่งทำให้ธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ ก็น่าจะเข้ามาให้บริการลูกค้าของตนในประเทศไทยมากขึ้น และยังคงสอดคล้องกับแนวคิดติดตามลูกค้า (Follow the Customer) อีกด้วย

สมมติฐานที่ 11 ตัวแปรปัจจัยปฏิสัมพันธ์ระหว่างการมีข้อตกลงเขตการค้าเสรีและมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ (FTA*FDI) มีความสัมพันธ์ที่เป็นบวก (+) กับการขยายธุรกรรมของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ กล่าวคือ หากมีการจัดตั้งเขตการค้าเสรี ก่อให้เกิดผลดีกับการลงทุน ผ่านทางสิทธิประโยชน์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุน สามารถช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นให้แก่ภาคธุรกิจได้เช่นเดียวกัน และการเปิดเสรีการค้านี้ ยังถือเป็นขั้นแรกของการเปิดเสรีภาคการลงทุนอีกด้วย สังเกตได้จากประเทศส่วนใหญ่ที่มีการทำข้อตกลงการค้าเสรีนั้น จะเริ่มเปิดเสรีในส่วนของสินค้าเป็นอันดับแรก ต่อจากนั้นจะมีการเปิดเสรีในภาคบริการ และการลงทุน ตามลำดับ ดังนั้น การมีข้อตกลงการค้าเสรี ก็ถือเป็นปัจจัยดึงดูดให้ประเทศต่างๆ เข้ามาทำลงทุนในไทยเพิ่มขึ้น ซึ่งทำให้ธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ ก็น่าจะเข้ามาดำเนินธุรกรรมทางการเงินและให้บริการลูกค้าของตนในประเทศไทยมากขึ้น และยังคงสอดคล้องกับแนวคิดติดตามลูกค้า (Follow the Customer) เช่นเดียวกับที่มีผลต่อการค้า

สมมติฐานที่ 12 การบังคับใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน มีความสัมพันธ์ที่เป็นบวก (+) กับการขยายธุรกรรมของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ คือ การบังคับใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน เป็นการส่งเสริมให้ธนาคารต่างชาติสามารถขยายธุรกรรมในประเทศไทยได้มากขึ้น เนื่องจากแผนดังกล่าวอนุญาตให้ธนาคารต่างชาติมีขอบเขตในการดำเนินธุรกิจที่กว้างขวางขึ้น เปิดโอกาสให้สามารถยกระดับสถานะจาก Full Branch ไปเป็น Subsidiary ได้ รวมไปถึงสามารถเปิดสาขาได้เพิ่มขึ้นอีกด้วย

ตารางที่ 4.1 แสดงสมมติฐานของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรตาม : สินทรัพย์รวมของธนาคารจากประเทศ i ที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทย ณ เวลา t

ตัวแปร	รูปแบบความสัมพันธ์
ขนาดเศรษฐกิจประเทศแม่ (GDP)	(+)
ขนาดเศรษฐกิจไทย (GDPT _{Thai})	(+)
ระยะห่าง (Distance)	(+) / (-)
การค้าระหว่างประเทศ (Trade)	(+)
การลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ (FDI)	(+)
อัตราเงินเฟ้อของประเทศแม่ (Inflation)	(-)
ขนาดตลาดทุนไทย (Stock Market Capitalization)	(+) / (-)
ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ย (Interest Spread)	(+)
อัตรากำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม (Net Profit- Asset ratio)	(+)
FTA *Trade	(+)
FTA*FDI	(+)
FSMP	(+)

4.2 การศึกษาในเชิงคุณภาพ

4.2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาเชิงคุณภาพนั้น ได้ใช้ข้อมูลแบบปฐมภูมิ (Primary data) ที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามจากสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติที่ดำเนินกิจการในประเทศไทยจำนวน 4 ธนาคาร เพื่อโดยรายละเอียดในแบบสอบถามได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยกำหนดการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติที่ดำเนินกิจการในประเทศไทย ทั้งในส่วนที่เป็นปัจจัยผลักดันจากประเทศแม่ และปัจจัยดึงดูดของประเทศไทยเอง ซึ่งครอบคลุมถึงการมีข้อตกลงเขตการค้าเสรี และแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน

4.2.2 การศึกษาในเชิงคุณภาพจากแบบสอบถาม

เป็นการศึกษาเพื่อทราบถึงปัจจัยที่กำหนดในการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทย และเพื่อช่วยสนับสนุนผลการศึกษาจากแบบจำลองได้ดีมากยิ่งขึ้น

สำหรับการศึกษาในเชิงคุณภาพนี้ จะทำในลักษณะของการให้คะแนนแต่ละปัจจัยในรูปของ Scale จากมากที่สุดไปจนกระทั่งไม่มีผล ตามข้อคิดเห็นที่ได้จากผู้แทนของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติที่ดำเนินกิจการในประเทศไทย จากนั้นจัดทำเป็นคะแนนเฉลี่ย เพื่อนำไปวิเคราะห์ โดยการเปรียบเทียบแต่ละปัจจัยว่าปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารต่างชาติในไทย และพิจารณาถึงความสอดคล้องของผลการศึกษาที่ได้จากแบบจำลองและแบบสอบถาม ว่ามีความสอดคล้องหรือแตกต่างกันอย่างไร

บทที่ 5

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาวิจัยกำหนดการขยายธุรกรรมของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทย แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่ง เป็นผลการศึกษาในเชิงปริมาณ โดยใช้ปัจจัยเศรษฐกิจมหภาค มาทดสอบกับแบบจำลองตามแนวการศึกษาในประเทศเกาหลีของ Lee (2002) และแบบจำลอง Gravity ซึ่งเป็นแบบจำลองที่นิยมใช้ในการศึกษาด้านค้าระหว่างประเทศ ส่วนที่สอง เป็นผลการศึกษาในเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นจากธนาคารต่างๆ และในส่วนที่สาม กล่าวถึงความสอดคล้องระหว่างผลการศึกษาในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

5.1 ผลการศึกษาในเชิงปริมาณ

5.1.1 ผลการศึกษาตามแบบจำลองที่ใช้ศึกษาในประเทศเกาหลีของ Lee (2002)

การวิเคราะห์ปัจจัยกำหนดการขยายธุรกรรมของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทย จะทำให้ทราบถึงลักษณะความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ทั้งที่เป็นปัจจัยผลักดันจากประเทศแม่ ได้แก่ ขนาดเศรษฐกิจของประเทศ ระยะห่างระหว่างประเทศ มูลค่าการค้า มูลค่าการลงทุน โดยตรง อัตราเงินเฟ้อ และปัจจัยดึงดูดของไทย ได้แก่ ขนาดของตลาดหลักทรัพย์ ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ย และอัตราส่วนการทำกำไร ว่ามีความสัมพันธ์กับการขยายธุรกรรมของธนาคารต่างชาติ ในไทยหรือไม่ และถ้ามีความสัมพันธ์กัน จะมีความสัมพันธ์ในทิศทางใด โดยใช้แบบจำลองที่ (4.1) และทำการประมาณค่า Panel EGLS (Cross-section SUR) ได้ผลการประมาณค่า ดังนี้

$$\begin{aligned} \ln(\text{asset}) = & 1 + 0.29 \ln(\text{GDP}) + 0.019 \ln(\text{Trade}) + 0.62 \ln(\text{FDI}) \\ & (3.64)^{***} \quad (33.31)^{***} \quad (1.08) \quad (54.09)^{***} \\ & - 0.15(\text{Inflation}) - 0.296(\text{Stock Cap}) + 0.113(\text{Spread}) + 0.094(\text{profit}) \\ & (-14.84)^{***} \quad (-9.98)^{***} \quad (3.737)^{***} \quad (1.83)^* \end{aligned}$$

หมายเหตุ ***, ** และ * แสดงความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99, 95 และ 90 ตามลำดับ

Adjusted $R^2 = 0.90$ Durbin-Watson stat = 0.54 Akaike Info Criterion = 2.33

5.1.1.1 การทดสอบอิทธิพลของปัจจัยขนาดเศรษฐกิจของประเทศแม่ หรือประเทศที่สำนักงานใหญ่ของธนาคารแห่งนั้นตั้งอยู่ (GDP) ที่มีผลต่อการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทย จากค่าสถิติเห็นได้ว่า สัมประสิทธิ์ขนาดเศรษฐกิจของประเทศแม่ มีค่า 0.29 โดยทิศทางของเครื่องหมายมีความสอดคล้องกับสมมติฐาน และค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ความหมายของค่าสัมประสิทธิ์ คือ หากขนาดเศรษฐกิจของประเทศแม่เปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยเปลี่ยนแปลงร้อยละ 0.29 ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าขนาดเศรษฐกิจของประเทศแม่เพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1

ผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐาน คือ เมื่อขนาดเศรษฐกิจของประเทศแม่เปลี่ยนแปลงไปจะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ หากขนาดเศรษฐกิจของประเทศแม่มีการขยายตัว สะท้อนถึงสภาพเศรษฐกิจที่ดี จะส่งผลให้ธนาคารต่างชาติขยายการลงทุนหรือธุรกรรมมายังประเทศไทยเพิ่มขึ้น

5.1.1.2 การทดสอบอิทธิพลของปัจจัยมูลค่าการค้าระหว่างประเทศที่สำนักงานใหญ่ของธนาคารนั้นตั้งอยู่กับไทย (Bilateral Trade) ที่มีผลต่อการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทย จากค่าสถิติเห็นได้ว่า สัมประสิทธิ์มูลค่าการค้า มีค่า 0.19 โดยทิศทางของเครื่องหมายมีความสอดคล้องกับสมมติฐาน และค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ความหมายของค่าสัมประสิทธิ์ คือ หากมูลค่าการค้าระหว่างประเทศเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยเปลี่ยนแปลงร้อยละ 0.19 ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้ามูลค่าการค้าระหว่างประเทศเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 0.19

ผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐาน คือ เมื่อมูลค่าการค้าระหว่างประเทศแม่และไทยเปลี่ยนแปลงไปจะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากมูลค่าการค้าที่เพิ่มขึ้น ทำให้ธนาคารต่างชาติเข้ามาลงทุน ให้บริการ หรือขยายธุรกรรมในไทยเพิ่มมากขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ลูกค้าและรักษาความสัมพันธ์อันดี-

กับลูกค้าเดิมของตน ซึ่งมีความสอดคล้องกับสมมติฐานติดตามลูกค้า (Follow the Customers Hypothesis) และยังมีลักษณะที่ตรงกับงานของ Lee (2002) และ Focarelli and Pozzolo (2005) ที่กล่าวไว้ว่า การลงทุนในต่างประเทศของธนาคารข้ามชาติมีความสัมพันธ์ที่เป็นบวกกับการค้าระหว่างประเทศ กล่าวคือ มูลค่าการค้าระหว่างประเทศที่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ธนาคารต่างชาติติดตามไปให้บริการแก่ลูกค้าของตนในต่างประเทศ

5.1.1.3 การทดสอบอิทธิพลของปัจจัยมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ (FDI) ที่มีผลต่อการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทย จากค่าสถิติเห็นได้ว่า สัมประสิทธิ์มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ มีค่า 0.62 โดยทิศทางของเครื่องหมายมีความสอดคล้องกับสมมติฐาน และค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ความหมายของค่าสัมประสิทธิ์ คือ หากมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยเปลี่ยนแปลงร้อยละ 0.62 ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้ามูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 0.62

ผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐาน คือ มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติเปลี่ยนแปลงไป จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติเปลี่ยนแปลงไปในทิศทาง กล่าวคือ หากมีการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติเข้ามาในไทยมากขึ้น ทำให้ธนาคารต่างชาติเข้ามาลงทุนหรือให้บริการแก่ลูกค้าของตนที่เข้ามาดำเนินกิจการในประเทศเพิ่มมากขึ้น ด้วย และยังมี ความสอดคล้องกับสมมติฐานติดตามลูกค้าเช่นเดียวกับการค้าระหว่างประเทศ

5.1.1.4 การทดสอบอิทธิพลของปัจจัยอัตราเงินเฟ้อของประเทศแม่ หรือประเทศที่สำนักงานใหญ่ของธนาคารแห่งนั้นตั้งอยู่ (Inflation) ที่มีผลต่อการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทย จากค่าสถิติเห็นได้ว่า สัมประสิทธิ์อัตราเงินเฟ้อของประเทศแม่ มีค่า -0.15 โดยทิศทางของเครื่องหมายมีความสอดคล้องกับสมมติฐาน และค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ความหมายของค่าสัมประสิทธิ์ คือ หากอัตราเงินเฟ้อของประเทศแม่เปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยเปลี่ยนแปลงร้อยละ 0.15 ในทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือ ถ้าอัตราเงินเฟ้อของประเทศแม่เพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยลดลง (เพิ่มขึ้น) ร้อยละ 0.15

ผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐาน คือ เมื่ออัตราเงินเฟ้อของประเทศแม่เปลี่ยนแปลงไปจะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือ หากอัตราเงินเฟ้อของประเทศแม่เพิ่มขึ้นหรืออยู่ในระดับที่สูง จะส่งผลให้ธนาคารหันไปขยายธุรกรรมในประเทศของตนมากขึ้น ขณะเดียวกันทำให้การลงทุน หรือการขยายธุรกรรมของธนาคารต่างชาติในไทยลดลง ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Lee (2002) ที่กล่าวไว้ว่า เมื่ออัตราเงินเฟ้อในประเทศแม่เพิ่มมากขึ้น จะส่งผลกระทบต่อสินทรัพย์รวมของธนาคารต่างชาติในประเทศเกาหลีลดลง

5.1.1.5 การทดสอบบิทธิพลของขนาดของตลาดทุนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งตลาดหลักทรัพย์ (Stock Market Capitalization) ที่มีผลต่อการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทย จากค่าสถิติเห็นได้ว่า สัมประสิทธิ์ขนาดขนาดของตลาดทุนไทย มีค่า -0.296 โดยทิศทางของเครื่องหมายมีความสอดคล้องกับสมมติฐาน และค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ความหมายของค่าสัมประสิทธิ์ คือ หากขนาดของตลาดทุนไทยเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยเปลี่ยนแปลงร้อยละ 0.296 ในทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือ ถ้าขนาดของตลาดทุนไทยเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยลดลง (เพิ่มขึ้น) ร้อยละ 0.296

ผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐาน คือ เมื่อขนาดตลาดทุนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เปลี่ยนแปลงไปจะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม เนื่องจากตลาดหลักทรัพย์ไทยสะท้อนให้เห็นถึงระดับการพัฒนาของตลาดการเงินของไทย ซึ่งหากตลาดหลักทรัพย์มีขนาดใหญ่ขึ้น อาจส่งผลทำให้นักธุรกิจ หรือนักลงทุนชาวต่างชาติ หันไประดมเงินทุนหรือลงทุนผ่านตลาดหลักทรัพย์เพิ่มมากขึ้น โดยที่ลดปริมาณการทำธุรกรรมที่ผ่านทางธนาคารต่างชาติลง

5.1.1.6 การทดสอบบิทธิพลของปัจจัยส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยของไทย (Interest rate Spread) ที่มีผลต่อการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ในไทย จากค่าสถิติเห็นได้ว่า สัมประสิทธิ์ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยของไทย มีค่า 0.113 โดยทิศทางของเครื่องหมายมีความสอดคล้องกับสมมติฐาน และค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ความหมายของค่าสัมประสิทธิ์ คือ หากส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยของไทยเปลี่ยนแปลงไป ร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยเปลี่ยนแปลงร้อยละ 0.113 ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยของไทยเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 0.113

ผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐาน คือ หากส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยในไทยเปลี่ยนแปลงไป จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ย ถือเป็นแหล่งรายได้หลักที่สำคัญของธนาคาร ดังนั้น หากส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยเพิ่มสูงขึ้น อาจส่งผลทำให้ธนาคารต่างชาติขยายธุรกรรมในไทยเพิ่มมากขึ้น เพื่อแสวงหารายได้เพิ่มขึ้น

5.1.1.7 การทดสอบบิทธิพลของปัจจัยอัตรากำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมของระบบธนาคารพาณิชย์ไทย (Net profit- Total Asset ratio) ที่มีผลต่อการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ในไทย จากค่าสถิติเห็นได้ว่า สัมประสิทธิ์อัตรากำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม มีค่า 0.094 โดยทิศทางของเครื่องหมายมีความสอดคล้องกับสมมติฐาน และค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

ความหมายของค่าสัมประสิทธิ์ คือ หากอัตรากำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมนี้ เปลี่ยนแปลงไป ร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยเปลี่ยนแปลงร้อยละ 0.094 ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าอัตรากำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 0.094

ผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐาน คือ เมื่ออัตราค่าไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมในระบบธนาคารไทยเปลี่ยนแปลงไปจะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติเปลี่ยนแปลงไปในทิศทาง กล่าวคือ เมื่ออัตราค่าไรนี้เพิ่มสูงขึ้น นั่นก็คือ โอกาสทางการตลาดเพิ่มสูงขึ้น ทำให้ธนาคารต่างชาติเข้ามาดำเนินกิจการขยายธุรกรรมเพื่อแสวงหากำไรเพิ่มขึ้น

5.1.2 ผลการศึกษาตามแบบจำลอง Gravity

การวิเคราะห์ปัจจัยกำหนดการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทย โดยใช้แบบจำลองแรงดึงดูด หรือ Gravity Model นั้น นอกจากจะทำให้ทราบถึงลักษณะความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ว่ามีความสัมพันธ์กับการขยายธุรกรรมของธนาคารต่างชาติในประเทศไทยหรือไม่ ยังทำให้ทราบว่า Gravity Model ซึ่งเป็นแบบจำลองทางการค้า สามารถใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้หรือไม่ โดยใช้แบบจำลองที่ (4.2) และทำการประมาณค่า Panel EGLS (Cross-section SUR) ได้ผลการประมาณค่า ดังนี้

$$\begin{aligned} \ln(\text{asset}) = & -23.89 + 0.133\ln(\text{GDP}) + 1.68 \ln(\text{GDPTThai}) + 0.305 \ln(\text{dist}) \\ & (-11.8)^{***} \quad (3.49)^{***} \quad (12.03)^{***} \quad (4.77)^{***} \\ & + 0.149 \ln(\text{Trade}) + 0.558 \ln(\text{FDI}) - 0.208 (\text{Inflation}) - 0.477 (\text{Stock Cap}) \\ & (4.56)^{***} \quad (40.28)^{***} \quad (-18.64)^{***} \quad (-14.05)^{***} \\ & + 0.179 (\text{Spread}) + 0.211 (\text{profit}) \\ & (6.11)^{***} \quad (3.97)^{***} \end{aligned}$$

หมายเหตุ ***, ** และ * แสดงความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99, 95 และ 90 ตามลำดับ

$$\text{Adjusted } R^2 = 0.91 \quad \text{Durbin-Watson stat} = 0.56 \quad \text{Akaike Info Criterion} = 2.32$$

5.1.2.1 การทดสอบอิทธิพลของปัจจัยขนาดเศรษฐกิจของประเทศแม่ หรือประเทศที่สำนักงานใหญ่ของธนาคารแห่งนั้นตั้งอยู่ (GDP) ที่มีผลต่อการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทย จากค่าสถิติเห็นได้ว่า สัมประสิทธิ์ขนาดเศรษฐกิจของประเทศแม่ มีค่า 0.133 โดยทิศทางของเครื่องหมายมีความสอดคล้องกับสมมติฐาน และค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ความหมายของค่าสัมประสิทธิ์ คือ หากขนาดเศรษฐกิจของประเทศแม่เปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขานาการพาณิชย์ต่างชาติในไทยเปลี่ยนแปลงร้อยละ 0.133 ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าขนาดเศรษฐกิจของประเทศแม่เพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขานาการพาณิชย์ต่างชาติในไทยเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 0.133

ผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐานเช่นเดียวกับแบบจำลองที่ 1 กล่าวคือ เมื่อขนาดเศรษฐกิจของประเทศแม่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขานาการพาณิชย์ต่างชาติในไทยเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากขนาดเศรษฐกิจของประเทศแม่มีการขยายตัว สะท้อนถึงสภาพเศรษฐกิจที่ดี จะส่งผลให้ธนาคารต่างชาติขยายการลงทุนหรือธุรกรรมในไทยเพิ่มขึ้น

5.1.2.2 การทดสอบอิทธิพลของปัจจัยขนาดเศรษฐกิจของไทย (GDPT_{Thai}) ที่มีผลต่อการขยายธุรกรรมของสาขานาการพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทย จากค่าสถิติเห็นได้ว่า สัมประสิทธิ์ขนาดเศรษฐกิจของไทย มีค่า 1.68 โดยทิศทางของเครื่องหมายมีความสอดคล้องกับสมมติฐาน และค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ความหมายของค่าสัมประสิทธิ์ คือ หากขนาดเศรษฐกิจของไทยเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 ส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขานาการพาณิชย์ต่างชาติในไทยเปลี่ยนแปลงร้อยละ 1.68 ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าขนาดเศรษฐกิจของไทยเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขานาการพาณิชย์ต่างชาติในไทยเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1.68

ผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐาน กล่าวคือ เมื่อขนาดเศรษฐกิจไทยเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขานาการพาณิชย์ต่างชาติในไทยเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจาก หากขนาดเศรษฐกิจของไทยมีการขยายตัว สะท้อนให้เห็นถึงสภาพเศรษฐกิจที่ดีของไทย และโอกาสทางตลาดของธนาคารต่างชาติในไทยเพิ่มขึ้น จึงส่งผลให้ธนาคารต่างชาติเข้ามาขยายการลงทุนหรือธุรกรรมในไทยเพิ่มขึ้น

5.1.2.3 การทดสอบบิทธิพลของระยะห่างระหว่างประเทศแม่ที่สำนักงานใหญ่ของธนาคารนั้นตั้งอยู่กับไทย (distance) ที่มีผลต่อการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทย จากค่าสถิติเห็นได้ว่า สัมประสิทธิ์ระยะห่างระหว่างประเทศ มีค่า 0.305 โดยทิศทางของเครื่องหมายมีความสอดคล้องกับสมมติฐาน และค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ความหมายของค่าสัมประสิทธิ์ คือ ระยะห่างระหว่างประเทศเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยเปลี่ยนแปลงร้อยละ 0.305 ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าระยะห่างเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 0.305

ผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐาน กล่าวคือ เมื่อระยะทางเปลี่ยนแปลงไป จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากระยะทางที่เพิ่มขึ้น สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นที่ธนาคารต่างชาติจะต้องเข้ามาตั้งสาขาหรือขยายธุรกรรมในไทยมากขึ้น จึงส่งผลให้ธนาคารต่างชาติเข้ามาขยายการลงทุนหรือธุรกรรมในไทยเพิ่มขึ้น

5.1.2.4 การทดสอบบิทธิพลของปัจจัยมูลค่าการค้าระหว่างประเทศที่สำนักงานใหญ่ของธนาคารนั้นตั้งอยู่กับไทย (Bilateral Trade) ที่มีผลต่อการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทย จากค่าสถิติเห็นได้ว่า สัมประสิทธิ์มูลค่าการค้า มีค่า 0.149 โดยทิศทางของเครื่องหมายมีความสอดคล้องกับสมมติฐาน และค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ความหมายของค่าสัมประสิทธิ์ คือ หากมูลค่าการค้าเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยเปลี่ยนแปลงร้อยละ 0.149 ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้ามูลค่าการค้าเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 0.149

ผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐาน คือ เมื่อมูลค่าการค้าระหว่างประเทศแม่และไทยเปลี่ยนแปลงไปจะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขานาการพาณิชย์ต่างชาติเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากมูลค่าการค้าระหว่างประเทศที่เพิ่มขึ้น ทำให้ธนาคารต่างชาติเข้ามาลงทุนหรือขยายธุรกรรมในไทยเพิ่มมากขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ลูกค้าและรักษาความสัมพันธ์อันดีกับลูกค้าเดิมของตน ซึ่งมีความสอดคล้องกับสมมติฐานติดตามลูกค้า

5.1.2.5 การทดสอบอิทธิพลของปัจจัยมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ (FDI) ที่มีผลต่อการขยายธุรกรรมของสาขานาการพาณิชย์ต่างชาติในไทย จากค่าสถิติเห็นได้ว่า สัมประสิทธิ์มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ มีค่า 0.558 โดยทิศทางของเครื่องหมายมีความสอดคล้องกับสมมติฐาน และค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ความหมายของค่าสัมประสิทธิ์ คือ หากมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขานาการพาณิชย์ต่างชาติในไทยเปลี่ยนแปลงร้อยละ 0.558 ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้ามูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขานาการพาณิชย์ต่างชาติในไทยเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 0.558

ผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐาน คือ มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติเปลี่ยนแปลงไป จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขานาการพาณิชย์ต่างชาติเปลี่ยนแปลงไปในทิศทาง กล่าวคือ หากมีการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติเข้ามาในไทยมากขึ้น ทำให้ธนาคารต่างชาติเข้ามาลงทุนหรือให้บริการแก่ลูกค้าของตนที่เข้ามาดำเนินกิจการในประเทศเพิ่มมากขึ้นด้วย และยังสอดคล้องกับสมมติฐานติดตามลูกค้า เช่นเดียวกับการค้าระหว่างประเทศ

5.1.2.6 การทดสอบอิทธิพลของปัจจัยอัตราเงินเฟ้อของประเทศแม่ หรือประเทศที่สำนักงานใหญ่ของธนาคารแห่งนั้นตั้งอยู่ (Inflation) ที่มีผลต่อการขยายธุรกรรมของสาขานาการพาณิชย์ในประเทศไทย จากค่าสถิติเห็นได้ว่า สัมประสิทธิ์อัตราเงินเฟ้อของประเทศแม่ มีค่า -0.208 โดยทิศทางของเครื่องหมายมีความสอดคล้องกับสมมติฐาน และค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ความหมายของค่าสัมประสิทธิ์ คือ หากอัตราเงินเฟ้อของประเทศแม่เปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยเปลี่ยนแปลงร้อยละ 0.208 ในทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือ ถ้าอัตราเงินเฟ้อของประเทศแม่เพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยลดลง (เพิ่มขึ้น) ร้อยละ 0.208

ผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐาน คือ เมื่ออัตราเงินเฟ้อของประเทศแม่เปลี่ยนแปลงไปจะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือ หากอัตราเงินเฟ้อของประเทศแม่เพิ่มขึ้นหรืออยู่ในระดับที่สูง จะส่งผลให้ธนาคารหันไปขยายธุรกรรมในประเทศของตนมากขึ้น ขณะเดียวกันทำให้การลงทุน หรือการขยายธุรกรรมของธนาคารต่างชาติในไทยลดลง ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Lee (2002) เช่นเดียวกับแบบจำลองที่ 1

5.1.2.7 การทดสอบบิทธิพลของขนาดของตลาดทุนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งตลาดหลักทรัพย์ (Stock Market Capitalization) ที่มีผลต่อการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย จากค่าสถิติเห็นได้ว่า สัมประสิทธิ์ขนาดขนาดของตลาดทุนไทย มีค่า -0.477 โดยทิศทางของเครื่องหมายมีความสอดคล้องกับสมมติฐาน และค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ความหมายของค่าสัมประสิทธิ์ คือ หากขนาดของตลาดทุนไทยเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยเปลี่ยนแปลงร้อยละ 0.477 ในทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือ ถ้าขนาดของตลาดทุนไทยเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยลดลง (เพิ่มขึ้น) ร้อยละ 0.477

ผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐาน คือ เมื่อขนาดตลาดทุนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เปลี่ยนแปลงไปจะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม เนื่องจากตลาดหลักทรัพย์ไทยสะท้อนให้เห็นถึงระดับการพัฒนาของตลาดการเงินของไทย ซึ่งหากตลาดหลักทรัพย์มีขนาดใหญ่ขึ้น อาจทำให้นักธุรกิจ หรือนักลงทุนชาวต่างชาติ หันไประดมเงินทุนและลงทุนผ่านตลาดหลักทรัพย์เพิ่มมากขึ้น โดยที่ลดปริมาณธุรกรรมที่ทำผ่านทางธนาคารต่างชาติลง

5.1.2.8 การทดสอบบิทธิพลของปัจจัยส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยของไทย (Interest rate Spread) ที่มีผลต่อการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทย จากค่าสถิติเห็นได้ว่า สัมประสิทธิ์ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยของไทย มีค่า 0.179 โดยทิศทางของเครื่องหมายมีความสอดคล้องกับสมมติฐาน และค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ความหมายของค่าสัมประสิทธิ์ คือ หากส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยของไทยเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทยเปลี่ยนแปลงร้อยละ 0.179 ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยของไทยเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ไทยเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 0.179

ผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐาน คือ หากส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยในไทยเปลี่ยนแปลงไปจะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ย ถือเป็นแหล่งรายได้หลักที่สำคัญของธนาคาร ดังนั้น หากส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยเพิ่มสูงขึ้น อาจส่งผลทำให้ธนาคารต่างชาติขยายธุรกรรมในไทยเพิ่มมากขึ้น เพื่อแสวงหารายได้เพิ่มขึ้น

5.1.2.9 การทดสอบบิทธิพลของปัจจัยอัตรากำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมของระบบธนาคารพาณิชย์ไทย (Net profit- Total Asset ratio) ที่มีผลต่อการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทย จากค่าสถิติเห็นได้ว่า สัมประสิทธิ์อัตรากำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม มีค่า 0.211 โดยทิศทางของเครื่องหมายมีความสอดคล้องกับสมมติฐาน และค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ความหมายของค่าสัมประสิทธิ์ คือ หากอัตรากำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมนี้ เปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทยเปลี่ยนแปลงร้อยละ 0.211 ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าอัตรากำไรสุทธิต่อสินทรัพย์เพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทยเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 0.211

ผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐาน คือ เมื่ออัตรากำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมในระบบธนาคารไทยเปลี่ยนแปลงไปจะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติเปลี่ยนแปลงไปในทิศทาง กล่าวคือ เมื่ออัตรากำไรนี้เพิ่มสูงขึ้น นั่นก็คือ โอกาสทางการตลาดเพิ่มสูงขึ้น ทำให้ธนาคารต่างชาติเข้ามาดำเนินกิจการขยายธุรกรรมเพื่อแสวงหากำไรเพิ่มขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5.1 สมมติฐานและผลของปัจจัยกำหนดการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยตามแนวการศึกษาในประเทศเกาหลีของ Lee (1) และ Gravity Model (2)

ตัวแปร	สมมติฐาน	(1)	(2)	คำอธิบาย
ขนาดเศรษฐกิจ (GDP)	+	+***	+***	ขนาดเศรษฐกิจที่ขยายตัวมากขึ้น ผลักดันให้ธนาคารขยายธุรกรรมมายังไทยมากขึ้น
ขนาดเศรษฐกิจของไทย (Thai GDP)	+		+***	ขนาดเศรษฐกิจของไทยที่ขยายตัวมากขึ้น ดึงดูดให้ธนาคารขยายธุรกรรมมายังไทยมากขึ้น
ระยะห่าง (Distance)	+/-		+***	ระยะห่างที่มากขึ้น มีความจำเป็นที่ต้องเข้ามาจัดตั้งสาขาหรือขยายธุรกรรมมากขึ้น
มูลค่าการค้า (Bilateral Trade)	+	+	+***	มูลค่าการค้าที่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ธนาคารขยายธุรกรรมมายังไทยมากขึ้น เพื่อติดตามมาให้บริการลูกค้าของตน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดติดตามลูกค้า
การลงทุนโดยตรงมายังไทย (FDI)	+	+***	+***	การลงทุนโดยตรงจากต่างชาติที่เข้ามาในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น ทำให้ธนาคารขยายธุรกรรมมายังไทยมากขึ้น เพื่อติดตามมาให้บริการลูกค้าของตน
อัตราเงินเฟ้อในประเทศแม่ (Inflation)	-	-***	-***	อัตราเงินเฟ้อเพิ่มขึ้น ทำให้อัตราดอกเบี้ยในประเทศแม่เพิ่มขึ้น ธนาคารหันไปขยายธุรกรรมในประเทศของตนเพิ่มขึ้น และลดการขยายธุรกรรมในไทย
ขนาดตลาดทุนไทย (Stock Market Capitalization)	+/-	-***	-***	ขนาดตลาดทุนของไทยใหญ่ขึ้น อาจส่งผลให้ลูกค้าต่างชาติในประเทศไทยหันไประดมทุนกู้ยืมผ่านทางตลาดทุนมากขึ้น ทำให้ธนาคารขยายธุรกรรมได้ลดลง
ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยในไทย (Interest rate Spread)	+	+***	+***	ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยที่เพิ่มขึ้น สะท้อนถึงโอกาสที่จะมีรายได้จากทำธุรกรรมรับฝาก-ให้กู้ยืมเงินมากขึ้น ซึ่งดึงดูดให้ธนาคารขยายธุรกรรมในไทยมากขึ้น
อัตรากำไรทำกำไรในไทย (Profit)	+	+*	+***	อัตรากำไรที่สูงขึ้น สะท้อนโอกาสทางการตลาด ดึงดูดให้ธนาคารต่างชาติขยายธุรกรรมในไทยมากขึ้น

หมายเหตุ ***, ** และ * แสดงความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99, 95 และ 90 ตามลำดับ

5.1.3 เปรียบเทียบผลการศึกษาระหว่างแบบจำลองที่ 1 ตามแนวทางในการศึกษาของประเทศเกาหลีและแบบจำลองที่ 2 Gravity Model

สำหรับการเปรียบเทียบผลการศึกษาจากทั้งสองแบบจำลอง พบว่า ผลการศึกษจากแบบจำลองที่ 1 และ แบบจำลองที่ 2 ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก กล่าวคือ ตัวแปรปัจจัยผลักดันจากต่างประเทศ ได้แก่ ขนาดเศรษฐกิจ การลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ อัตราเงินเฟ้อของประเทศแม่ และตัวแปรดึงดูดทางการเงินของไทย ได้แก่ ขนาดตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ย และอัตราค่าไรต่อสินทรัพย์รวมในระบบธนาคารไทย ทั้งหมดให้ผลการศึกษาที่เหมือนกันและมีความสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

แต่ประเด็นที่น่าสนใจและแตกต่างกัน ก็คือ ในแบบจำลองที่ 1 ตัวแปรมูลค่าการค้าระหว่างประเทศ แม้จะมีสัมประสิทธิ์ที่แสดงความสัมพันธ์ที่เป็นบวกและมีความสอดคล้องกับสมมติฐาน แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่ในแบบจำลองที่ 2 หรือ Gravity Model ตัวแปรขนาดเศรษฐกิจของประเทศไทย ระยะห่างระหว่างประเทศแม่และไทย และมูลค่าการค้าระหว่างประเทศแม่และไทย ต่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ด้วยเช่นกัน โดยที่สัมประสิทธิ์หน้าตัวแปรทั้งสาม มีความสัมพันธ์ที่เป็นบวกหรือในทิศทางเดียวกันกับการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารต่างชาติ กล่าวคือ หากขนาดเศรษฐกิจของไทย การค้าระหว่างกัน และระยะห่างระหว่างประเทศเพิ่มขึ้น จะส่งผลให้มีการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารต่างชาติเข้ามาในไทยเพิ่มขึ้น ซึ่งตรงตามสมมติฐานเบื้องต้นที่ตั้งไว้ นั่นอาจแสดงให้เห็นว่า Gravity Model มีความเหมาะสมที่ใช้ในการอธิบายถึงการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารต่างชาติมากกว่าแบบจำลองที่ 1 ที่เป็นสมการถดถอยธรรมดา เนื่องจากควรประกอบด้วยตัวแปรขนาดเศรษฐกิจของไทยและระยะห่างและอธิบายพฤติกรรมของการขยายธุรกรรมของธนาคารต่างชาติได้ดีกว่า และยังคงมีความสอดคล้องกับผลการทดสอบด้วย Likelihood Ratio Test

สำหรับการศึกษานี้ได้มีการเปรียบเทียบรูปแบบของสมการที่ใช้ในการทดสอบระหว่างแบบจำลองแรก และ Gravity Model เพื่อหาว่ารูปแบบสมการที่มีความเหมาะสมอีกด้วย โดยใช้ค่า Likelihood Ratio test (L-R test) โดยในการทดสอบ L-R test ได้มาจาก

$$L - R = -2 \ln [L(H_0) / L(H_1)] = -2 [\ln L(H_0) - \ln L(H_1)]$$

$L(H_0)$ คือ ค่าที่ประมาณที่ได้จาก Likelihood function ภายใต้ข้อสมมติฐาน H_0

$L(H_1)$ คือ ค่าที่ประมาณที่ได้จาก Likelihood function ภายใต้ข้อสมมติฐาน H_1

โดยที่ $H_0 : \beta_{GDPT_{thai}} = \beta_{dist} = 0$

$H_1 : \beta_{GDPT_{thai}} \neq \beta_{dist} \neq 0$

จากตารางที่ 5.2 ในที่นี้ได้ทำการเปรียบเทียบระหว่างรูปแบบสมการตามแนวการศึกษาในประเทศเกาหลีของ Lee (2002) กับ Gravity Model โดยมีสมมติฐานหลัก คือ กำหนดให้ค่าสัมประสิทธิ์ของเทอมปัจจัยขนาดเศรษฐกิจของไทยและระยะห่างระหว่างประเทศมีค่าเท่ากับศูนย์ (Null Hypothesis: $H_0 : \beta_{GDPT_{thai}} = \beta_{dist} = 0$)

ตารางที่ 5.2 แสดงการทดสอบสมมติฐานของแบบจำลองโดยใช้ Likelihood Ratio Test

Model	Log likelihood	L-R test	ค่าวิกฤตที่ 0.05	การตัดสินใจ
Gravity	-363.9939			
Lee	-367.4639	6.94	5.99 (d.f.=2)	ปฏิเสธ H_0

ที่มา : จากการคำนวณ

ซึ่งค่า L-R test ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 6.94 ทำการเปรียบเทียบกับค่าวิกฤตที่ได้จากการเปิดตาราง Chi-Square ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ที่ degree of freedom เท่ากับ 2 ผลที่ได้ออกมา คือ ค่า L-R test มากกว่าค่าวิกฤต เราจึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก ดังนั้น ในการศึกษาค้นคว้าพบว่า รูปแบบสมการของ Gravity Model มีความเหมาะสมมากกว่ารูปแบบสมการตามแนวการศึกษาในประเทศเกาหลีของ Lee

5.1.4 ผลการศึกษาที่ได้เพิ่มปัจจัยทางด้านนโยบายเข้าไปใน Gravity Model

จาก 5.1.3 เราพบว่า Gravity Model เป็นแบบจำลองที่มีความเหมาะสมสำหรับใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งนอกจากจะทำการวิเคราะห์ปัจจัยผลักดัน (Push Factors) และปัจจัยดึงดูด (Pull Factors) ที่ทำให้ธนาคารต่างชาติเข้ามาลงทุน/ขยายธุรกรรมในไทยแล้ว ยังได้ทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเข้ามาดำเนินธุรกรรมของสาขาธนาคารต่างชาติและนโยบายของทางภาครัฐอีกด้วย ได้แก่ การมีข้อตกลงการค้าเสรี (dummy FTA) และการใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน (Financial Sector Master Plan: dummy FSMP)

ทั้งนี้ สำหรับตัวแปรปัจจัยที่แสดงถึงการมีข้อตกลงการค้าเสรีนั้น คาดว่าจะมีผลกระทบต่อการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น ในการเพิ่มตัวแปรการมีข้อตกลงการค้าเสรี จึงได้ตระหนักถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงคุณภาพซึ่งก็คือ ข้อตกลงการค้าเสรี (FTA) และตัวแปรเชิงปริมาณ ได้แก่ มูลค่าการค้าระหว่างประเทศ (Trade) และมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ (FDI) ดังนั้น การศึกษาในขั้นตอนนี้ จึงทำการเพิ่มตัวแปรปัจจัย FTA*Trade, FTA*FDI และ dummy FSMP เข้าไปในแบบจำลองที่ (4.2) จากนั้นประมาณค่าด้วย Panel EGLS (Cross-section SUR) ซึ่งผลที่ได้จากการประมาณค่าดังนี้

$$\begin{aligned} \ln(\text{asset}) = & -9.07 - 0.04 \ln(\text{GDP}) + 0.68 \ln(\text{GDPTThai}) + 0.10 \ln(\text{dist}) + 0.76 \ln(\text{Trade}) \\ & (3.76)^{***} \quad (-0.88) \quad (4.05)^{***} \quad (1.09) \quad (15.09)^{***} \\ & + 0.16 \ln(\text{FDI}) - 0.03(\text{Inflation}) - 0.25(\text{Stock Cap}) + 0.20(\text{Spread}) + 0.08(\text{profit}) \\ & (6.49)^{***} \quad (-3.08)^{***} \quad (-6.34)^{***} \quad (7.03)^{***} \quad (1.32) \\ & - 0.48 \text{FTA*Trade} + 0.52 \text{FTA*FDI} + 0.26 \text{dummy FSMP} \\ & (-20.93)^{***} \quad (18.18)^{***} \quad (3.23)^{***} \end{aligned}$$

หมายเหตุ ***, ** และ * แสดงความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99, 95 และ 90 ตามลำดับ

$$\text{Adjusted } R^2 = 0.943 \quad \text{Durbin-Watson stat} = 0.57 \quad \text{Akaike Info Criterion} = 1.97$$

5.1.4.1 การทดสอบอิทธิพลของปัจจัยขนาดเศรษฐกิจของประเทศแม่ (GDP) ที่มีผลต่อการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทย จากค่าสถิติเห็นได้ว่า สัมประสิทธิ์ขนาดเศรษฐกิจของประเทศแม่ มีค่า -0.04 โดยทิศทางของเครื่องหมายมีความขัดแย้งกับสมมติฐาน แต่ค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ความหมายของค่าสัมประสิทธิ์ คือ หากขนาดเศรษฐกิจของประเทศแม่เปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยเปลี่ยนแปลงร้อยละ 0.04 ในทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือ ถ้าขนาดเศรษฐกิจของประเทศแม่เพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยลดลง (เพิ่มขึ้น) ร้อยละ 0.04

ผลการศึกษาขัดแย้งกับสมมติฐาน เนื่องจาก หากขนาดเศรษฐกิจของประเทศแม่มีการขยายตัวเติบโตเพิ่มมากขึ้น อาจทำให้ธนาคารนั้นกลับไปดำเนินธุรกรรมในประเทศของตนเป็นหลัก จึงส่งผลให้ธนาคารต่างชาติเข้ามาขยายการลงทุนหรือธุรกรรมในไทยลดลง

5.1.4.2 การทดสอบอิทธิพลของปัจจัยขนาดเศรษฐกิจของไทย (GDPThai) ที่มีผลต่อการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทย จากค่าสถิติเห็นได้ว่า สัมประสิทธิ์ขนาดเศรษฐกิจของไทย มีค่า 0.68 โดยทิศทางของเครื่องหมายมีความสอดคล้องกับสมมติฐาน และค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ความหมายของค่าสัมประสิทธิ์ คือ หากขนาดเศรษฐกิจของไทยเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยเปลี่ยนแปลงร้อยละ 0.68 ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าขนาดเศรษฐกิจของไทยเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 0.68

ผลการศึกษาสอดคล้องกับ กล่าวคือ หากขนาดเศรษฐกิจของไทยมีการขยายตัว สะท้อนให้เห็นถึงสภาพเศรษฐกิจที่ดีของไทย และโอกาสทางตลาดของธนาคารต่างชาติในไทยเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ หากเศรษฐกิจไทยขยายตัว ลูกค้านต่างชาติที่ดำเนินธุรกิจในประเทศไทยจะได้รับผลกระทบในทางบวก มีความเชื่อมั่นในการลงทุนเพิ่มขึ้น ซึ่งอาจส่งผลให้มีความต้องการเงินลงทุนมากขึ้นตามไปด้วย จึงส่งผลให้ธนาคารต่างชาติเข้ามาขยายการลงทุนหรือธุรกรรมในไทยเพิ่มขึ้น

5.1.4.3 การทดสอบบิทธิพลของระยะห่างระหว่างประเทศแม้ที่สำนักงานใหญ่ของธนาคารนั้นตั้งอยู่กับไทย (distance) ที่มีผลต่อการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทย จากค่าสถิติเห็นได้ว่า สัมประสิทธิ์ระยะห่างระหว่างประเทศ มีค่า 0.10 โดยทิศทางของเครื่องหมายมีความสอดคล้องกับสมมติฐาน แต่ค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ความหมายของค่าสัมประสิทธิ์ คือ ระยะห่างระหว่างประเทศเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยเปลี่ยนแปลงร้อยละ 0.10 ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าระยะห่างเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 0.10

ผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐาน เนื่องจากระยะทางที่มีความห่างไกล อาจกลายเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความจำเป็นจะต้องมีการจัดตั้งสาขาหรือดำเนินธุรกรรมอย่างหนึ่ง เพื่อให้การดำเนินธุรกรรมมีความคล่องตัว สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าใหม่ได้ดียิ่งขึ้น และเพื่อลดปัญหาในด้านต้นทุนข้อมูลข่าวสาร (Information costs) หรืออาจต้องการใช้ประโยชน์จากที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของไทยในการจัดตั้งศูนย์กลางทางการเงินในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงส่งผลให้ธนาคารต่างชาติเข้ามาขยายการลงทุนธุรกรรมในไทยเพิ่มมากขึ้น

5.1.4.4 การทดสอบบิทธิพลของปัจจัยมูลค่าการค้าระหว่างประเทศ (Bilateral Trade) ที่มีผลต่อการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทย จากค่าสถิติเห็นได้ว่า สัมประสิทธิ์มูลค่าการค้า มีค่า 0.76 โดยทิศทางของเครื่องหมายมีความสอดคล้องกับสมมติฐาน และค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ความหมายของค่าสัมประสิทธิ์ คือ หากมูลค่าการค้าเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยเปลี่ยนแปลงร้อยละ 0.76 ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้ามูลค่าการค้าเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 0.76

ผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐาน เนื่องจากมูลค่าการค้าที่เพิ่มขึ้น ทำให้ธนาคารต่างชาติเข้ามาลงทุน ให้บริการ หรือขยายธุรกรรมในไทยเพิ่มมากขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ลูกค้าและรักษาความสัมพันธ์อันดีกับลูกค้าเดิมของตน ซึ่งเป็นไปตามกับสมมติฐานแนวคิด

ติดตามลูกค้า และสอดคล้องผลการศึกษาในงานของ Lee (2002), Focarelli and Pozzolo (2005) และผลการศึกษาในครั้งนี้อย่างที่แสดงไว้ข้างต้น

5.1.4.5 การทดสอบอิทธิพลของปัจจัยมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ (FDI) ที่มีผลต่อการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทย จากค่าสถิติเห็นได้ว่า สัมประสิทธิ์มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ มีค่า 0.163 โดยทิศทางของเครื่องหมายมีความสอดคล้องกับสมมติฐาน และค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ความหมายของค่าสัมประสิทธิ์ คือ หากมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารต่างชาติในไทยเปลี่ยนแปลงร้อยละ 0.16 ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้ามูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารต่างชาติในไทยเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 0.16

ผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐาน เนื่องจากหากมีการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติเข้ามาในไทยมากขึ้น ทำให้ธนาคารต่างชาติเข้ามาลงทุนหรือให้บริการแก่ลูกค้าของตนที่เข้ามาดำเนินกิจการในประเทศเพิ่มมากขึ้นด้วย เช่นเดียวกับปัจจัยด้านมูลค่าการค้าระหว่างประเทศ

5.1.4.6 การทดสอบอิทธิพลของปัจจัยอัตราเงินเฟ้อของประเทศแม่ (Inflation) ที่มีผลต่อการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทย จากค่าสถิติเห็นได้ว่า สัมประสิทธิ์อัตราเงินเฟ้อของประเทศแม่ มีค่า -0.03 โดยทิศทางของเครื่องหมายมีความสอดคล้องกับสมมติฐาน และค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ความหมายของค่าสัมประสิทธิ์ คือ หากอัตราเงินเฟ้อของประเทศแม่เปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยเปลี่ยนแปลงร้อยละ 0.03 ในทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือ ถ้าอัตราเงินเฟ้อของประเทศแม่เพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยลดลง (เพิ่มขึ้น) ร้อยละ 0.09

ผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐาน เนื่องจากอัตราเงินเฟ้อของประเทศแม่เพิ่มขึ้นหรืออยู่ในระดับที่สูง จะส่งผลให้ธนาคารหันไปขยายธุรกรรมในประเทศของตนมากขึ้น ขณะเดียวกันทำให้การลงทุน หรือการขยายธุรกรรมของธนาคารต่างชาติในไทยลดลง ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Lee (2002)

5.1.4.7 การทดสอบบิทธิพลของขนาดของตลาดหุ้นไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งตลาดหลักทรัพย์ (Stock Market Capitalization) ที่มีผลต่อการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทย จากค่าสถิติเห็นได้ว่า สัมประสิทธิ์ขนาดขนาดของตลาดหุ้นไทย มีค่า -0.25 โดยทิศทางของเครื่องหมายมีความสอดคล้องกับสมมติฐาน และค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ความหมายของค่าสัมประสิทธิ์ คือ หากขนาดของตลาดหลักทรัพย์ไทยเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยเปลี่ยนแปลงร้อยละ 0.25 ในทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือ ถ้าขนาดของตลาดหลักทรัพย์ไทยเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารต่างชาติในไทยลดลง (เพิ่มขึ้น) ร้อยละ 0.25

ผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐาน เนื่องจากตลาดหลักทรัพย์ไทยสะท้อนให้เห็นถึงระดับการพัฒนาของตลาดการเงิน ซึ่งหากตลาดหลักทรัพย์มีขนาดใหญ่ขึ้น อาจทำให้นักธุรกิจหรือนักลงทุนชาวต่างชาติ หันไประดมเงินทุนและลงทุนผ่านตลาดหลักทรัพย์เพิ่มมากขึ้น โดยที่ลดการทำธุรกรรมผ่านทางธนาคารต่างชาติลดลง

5.1.4.8 การทดสอบบิทธิพลของปัจจัยส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยของไทย (Interest rate Spread) ที่มีต่อการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทย จากค่าสถิติเห็นได้ว่า สัมประสิทธิ์ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยของไทย มีค่า 0.20 โดยทิศทางของเครื่องหมายมีความสอดคล้องกับสมมติฐาน โดยค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวนี้ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความหมายของค่าสัมประสิทธิ์ คือ หากส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยของไทยเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยเปลี่ยนแปลงร้อยละ 0.20 ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยของไทยเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารต่างชาติในไทยเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 0.20

ผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐาน เนื่องจากส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ย ถือเป็นแหล่งรายได้หลักที่สำคัญของธนาคาร ดังนั้น หากส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยเพิ่มสูงขึ้น อาจส่งผลทำให้ธนาคารต่างชาติขยายธุรกรรมในไทยเพิ่มมากขึ้น เพื่อแสวงหารายได้เพิ่มขึ้น

5.1.4.9 การทดสอบอิทธิพลของปัจจัยอัตรากำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมของระบบธนาคารพาณิชย์ไทย (Net profit- Total Asset ratio) ที่มีผลต่อการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทย จากค่าสถิติเห็นได้ว่า สัมประสิทธิ์อัตรากำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม มีค่า 0.08 โดยทิศทางของเครื่องหมายมีความสอดคล้องกับสมมติฐาน แต่ค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ความหมายของค่าสัมประสิทธิ์ คือ หากอัตรากำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมนี้ เปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยเปลี่ยนแปลงร้อยละ 0.08 ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าอัตรากำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 0.08

ผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐาน กล่าวคือ หากอัตรากำไรนี้เพิ่มสูงขึ้น นั่นก็คือโอกาสทางการตลาดเพิ่มสูงขึ้น ทำให้ธนาคารต่างชาติเข้ามาดำเนินกิจการขยายธุรกรรมเพื่อแสวงหากำไรเพิ่มขึ้น ในกรณีที่อัตรากำไรนี้ลดลง หมายความว่าถึง โอกาสทางการตลาดหรือโอกาสที่ในการทำกำไรของสาขาธนาคารต่างชาติลดลงไปด้วยเช่นกัน

5.1.4.10 การทดสอบอิทธิพลของปัจจัยปฏิสัมพันธ์ (Interaction term) ระหว่างการมีข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับมูลค่าการค้า (FTA*Trade) ที่มีผลต่อการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทย พิจารณาจาก Interaction term (FTA*Trade) ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยการมีข้อตกลงเขตการค้าเสรีนั้น ส่งผลกระทบต่อมูลค่า

การค้าระหว่างประเทศน้อยกว่าในกรณีที่ยังไม่มีการจัดทำข้อตกลงการค้าเสรี สังเกตได้จากค่าสัมประสิทธิ์หน้า Interaction term บวกกับสัมประสิทธิ์หน้าตัวแปรมูลค่าการค้าระหว่างประเทศ (Trade) โดยในกรณีที่ไม่มีการจัดทำข้อตกลงการค้าเสรี เมื่อมูลค่าการค้าระหว่างประเทศ (Trade) เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ส่งผลให้สาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติเข้ามาดำเนินกิจการหรือขยายธุรกรรมในไทยเพิ่มมากขึ้นร้อยละ 0.76 สำหรับในกรณีที่มีการจัดทำข้อตกลงการค้าเสรี เมื่อมูลค่าการค้าระหว่างประเทศ (Trade) เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ส่งผลให้สาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติเข้ามาดำเนินกิจการหรือขยายธุรกรรมในไทยเพิ่มมากขึ้นเพียงร้อยละ 0.26 ($0.76 - 0.48$) และยังมีผลต่อตัวแปรปัจจัยระยะห่างระหว่างประเทศ(dist) อีกด้วย โดยสังเกตได้จากค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรปัจจัยดังกล่าว กล่าวคือ ในกรณีที่มี FTA ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรปัจจัยระยะห่างระหว่างประเทศ (dist) ได้เปลี่ยนจากที่มีนัยสำคัญทางสถิติ (กรณีไม่มี FTA) ได้กลายเป็นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หรืออาจกล่าวได้ว่า เมื่อมีการจัดทำข้อตกลงการค้าเสรีแล้ว มีผลทำให้ระยะห่างระหว่างประเทศที่เคยเป็นอุปสรรคต่อการค้าระหว่างประเทศได้ลดบทบาทหรือหมดความสำคัญลงไป

ผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้นชี้ให้เห็นว่า ผลการศึกษาขัดแย้งกับสมมติฐาน อาจเป็นเพราะความตกลงการค้าเสรี (FTA) ที่ไทยทำไว้กับประเทศอื่นๆ เป็นการทำความตกลงการค้าเสรีในส่วนของสินค้าเป็นหลัก แต่มักพ่วงมีประเด็นภาคบริการเข้ามาไว้ในกรอบการค้าเสรีด้วย ทั้งนี้ ข้อตกลงการค้าเสรีที่มีผลบังคับใช้แล้วนั้น ประเทศคู่เจรจายังไม่สามารถให้ประโยชน์จากข้อตกลงการค้าเสรีได้อย่างเต็มที่ชัดเจนเท่าใดนัก โดยบางกรอบเจรจาที่ได้ทำความตกลงเสร็จสิ้นแล้ว ก็ยังมีความล่าช้าในการดำเนินการบังคับใช้ และอีกหลายๆ กรอบการเจรจาไม่สามารถตกลงกันได้ จึงส่งผลให้ภาคธุรกิจเอกชน ภาครัฐของประเทศคู่ค้า ขาดความเชื่อมั่นหรือมีความลังเลในการทำการค้าระหว่างประเทศกับไทย ซึ่งนำไปสู่การชะลอตัวในด้านการค้ากับประเทศไทย ขณะที่ประเทศอื่นๆ ก็ได้เร่งจัดทำความตกลงการค้าเสรีเป็นจำนวนมากที่เอื้อประโยชน์ต่อการค้าและการลงทุนเช่นกัน ทำให้สาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติมีทางเลือกในการเข้าไปดำเนินกิจการขยายสาขาเพิ่มมากขึ้น ผลที่อาจจะตามมา ก็คือ สาขาธนาคารต่างชาติไม่สามารถขยายธุรกรรมในไทยได้เพิ่มมากขึ้น หรืออาจส่งผลในทางลบให้สามารถขยายธุรกรรมได้ลดน้อยลง อย่างไรก็ตาม หากมีการมีความชัดเจนในการทำข้อตกลงการค้าเสรีกับประเทศต่างๆ และสามารถดำเนินการภายในเพื่อให้มีผลบังคับใช้ได้จริง โดยเฉพาะในสาขาบริการทางการเงิน อาจส่งผลให้ธนาคารต่างชาติเข้ามาให้บริการหรือดำเนินธุรกรรมทางการเงินในประเทศไทยมากยิ่งขึ้น ทั้งในด้านของจำนวนธนาคารและปริมาณธุรกรรมทางการเงิน

5.1.4.11 การทดสอบอิทธิพลของปัจจัยปฏิสัมพันธ์ (Interaction term) ระหว่างการมีข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ (FTA*FDI) ที่มีผลต่อการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทย พิจารณาจาก Interaction term (FTA*FDI) ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยการมีข้อตกลงเขตการค้าเสรีนั้น ส่งผลกระทบต่อมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติมากกว่าในกรณีที่ยังไม่มีการจัดทำข้อตกลงการค้าเสรี สังเกตได้จากค่าสัมประสิทธิ์หน้า Interaction term บวกกับสัมประสิทธิ์หน้าตัวแปรมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ (FDI) โดยในกรณีที่ไม่มีข้อตกลงการค้าเสรี เมื่อมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ (FDI) เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ส่งผลให้สาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติเข้ามาดำเนินกิจการหรือขยายธุรกรรมในไทยเพิ่มมากขึ้นร้อยละ 0.16 สำหรับกรณีที่ มีข้อตกลงเขตการค้าเสรี เมื่อมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ (FDI) เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ส่งผลให้สาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติเข้ามาดำเนินกิจการหรือขยายธุรกรรมในไทยเพิ่มมากขึ้นเป็นร้อยละ 0.68 ($0.52+0.16$)

ผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐาน เนื่องจากการมีข้อตกลงการค้าเสรีนี้ มีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของภาคธุรกิจและการลงทุน โดยเอื้อประโยชน์หรือสิทธิพิเศษให้แก่ประเทศภาคีเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ การมีข้อตกลงการค้าเสรีจึงส่งผลในทางบวก หรือสนับสนุนให้สาขาธนาคารต่างชาติสามารถขยายธุรกรรมของตน ผ่านการลงทุนระหว่างประเทศได้เพิ่มมากขึ้น

5.1.4.12 การทดสอบอิทธิพลของปัจจัยการใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน (Financial Sector Master Plan: FSMP) ที่มีผลต่อการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทย จากค่าสถิติเห็นได้ว่า สัมประสิทธิ์ของการใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน มีค่า 0.26 โดยทิศทางของเครื่องหมายมีความสอดคล้องกับสมมติฐาน และค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ความหมายของค่าสัมประสิทธิ์ คือ ภายหลังจากการบังคับใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน จะส่งผลให้การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยเพิ่มขึ้น ร้อยละ 0.26

ผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐาน เนื่องจากแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินนี้เปิดโอกาสให้ธนาคารต่างชาติมีบทบาทเพิ่มมากขึ้น กล่าวคือ สาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติสามารถทำธุรกรรมได้เช่นเดียวกับธนาคารพาณิชย์ไทย (มีขอบเขตการดำเนินธุรกิจที่กว้างมากยิ่งขึ้น เมื่อเทียบกับก่อนมีการใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน) ได้รับอนุญาตให้เปิดสาขาเพิ่มขึ้นได้ หรือ

สามารถขอปรับสถานะเป็น subsidiary ได้ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารต่างชาติ

นอกจากนั้น ได้ทำการเปรียบเทียบระหว่าง Gravity Model ที่ได้เพิ่มตัวแปรปัจจัยทางด้านนโยบายกับ Gravity Model โดยมีสมมติฐานหลัก คือ กำหนดให้ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรปัจจัยนโยบายที่ประกอบไปด้วย Interaction terms (FTA*Trade และ FTA*FDI) และ dummy FSMP มีค่าเท่ากับศูนย์ (Null Hypothesis: $H_0: \beta_{FTA*Trade} = \beta_{FTA*FDI} = \beta_{FSMP} = 0$)

ตารางที่ 5.3 แสดงการทดสอบสมมติฐานของแบบจำลองโดยใช้ Likelihood Ratio Test

Model	Log likelihood	L-R test	ค่าวิกฤตที่ 0.05	การตัดสินใจ
Gravity ที่เพิ่ม Interaction terms	-304.75			
Gravity	363.99	118.48	7.81 (d.f.=3)	ปฏิเสธ H_0

ที่มา : จากการคำนวณ

ซึ่งค่า L-R test ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 118.48 ทำการเปรียบเทียบกับค่าวิกฤตที่ได้จากการเปิดตาราง Chi-Square ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ที่ degree of freedom เท่ากับ 3 ผลที่ได้ออกมา คือ ค่า L-R test มากกว่าค่าวิกฤต เราจึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า รูปแบบสมการของ Gravity Model ที่ได้เพิ่มปัจจัยทางด้านนโยบาย และ Interaction terms มีความเหมาะสมมากกว่า Gravity Model ที่ไม่ได้เพิ่มตัวแปรปัจจัยทางด้านนโยบาย

ตารางที่ 5.4 สมมติฐานและผลของปัจจัยกำหนดการขยายธุรกรรมของธนาคารต่างชาติในไทยตามแบบจำลอง Gravity Model ที่ได้เพิ่มปัจจัยทางนโยบาย

ตัวแปร	สมมติฐาน	ผล	คำอธิบาย
ขนาดเศรษฐกิจ (GDP)	+	-	ขนาดเศรษฐกิจที่หดตัวมาก ผลักดันให้ธนาคารขยายธุรกรรมมายังไทยมากขึ้น
ขนาดเศรษฐกิจของไทย (Thai GDP)	+	+***	ขนาดเศรษฐกิจของไทยที่ขยายตัวมากขึ้น ดึงดูดให้ธนาคารขยายธุรกรรมมายังไทยมากขึ้น
ระยะห่าง (Distance)	+/-	+	ระยะห่างที่มากขึ้น ทำให้ธนาคารอาจจะต้องเข้ามาจัดตั้งสาขาหรือขยายธุรกรรมมากขึ้น
มูลค่าการค้า (Bilateral Trade)	+	+***	มูลค่าการค้าที่เพิ่มมากขึ้น เพื่อรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างธนาคารกับลูกค้าของตน ทำให้ธนาคารขยายธุรกรรมมายังไทยมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดติดตามลูกค้า
การลงทุนโดยตรงมายังไทย (FDI)	+	+***	การลงทุนโดยตรงจากต่างชาติที่เข้ามาในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น ทำให้ธนาคารขยายธุรกรรมมายังไทยมากขึ้น เพื่อติดตามมาให้บริการลูกค้าของตน
อัตราเงินเฟ้อในประเทศแม่ (Inflation)	-	-***	อัตราเงินเฟ้อที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยของประเทศแม่เพิ่มขึ้น ธนาคารจึงหันไปขยายธุรกรรมในประเทศของตนเพิ่ม และลดการขยายธุรกรรมมายังไทย
ขนาดตลาดหลักทรัพย์ของไทย (Stock Market Capitalization)	+/-	-***	ขนาดตลาดทุนของไทยใหญ่ขึ้น อาจส่งผลให้ลูกค้าต่างชาติในประเทศไทยหันไประดมทุนกู้ยืมผ่านทางตลาดทุนมากขึ้น ทำให้ธนาคารขยายธุรกรรมได้ลดลง
ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยในไทย (Interest Spread)	+	+***	ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยที่เพิ่มขึ้น สะท้อนถึงโอกาสที่จะมีรายได้จากทำธุรกรรมรับฝาก-ให้กู้ยืมเงินมากขึ้น ซึ่งดึงดูดให้ธนาคารขยายธุรกรรมในไทยมากขึ้น
อัตรากำไรกำไรในไทย (Profit)	+	+	อัตรากำไรที่สูงขึ้น สะท้อนโอกาสทางการตลาด ดึงดูดให้ธนาคารต่างชาติขยายธุรกรรมมากขึ้น
การเปิดเสรีกับการค้า(FTA*Trade)	+	-***	การจัดตั้งเขตการค้าเสรี มีผลทำให้การค้าชะลอตัว และธนาคารต่างชาติขยายธุรกรรมในไทยลดลง
การเปิดเสรีกับการลงทุน (FTA*FDI)	+	+***	การจัดตั้งเขตการค้าเสรี ทำให้ธนาคารต่างชาติขยายธุรกรรมในไทยได้เพิ่มขึ้นผ่านทาง FDI
แผนพัฒนาสถาบันการเงิน (FSMP)	+	+***	การบังคับใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ทำให้ธนาคารต่างชาติขยายธุรกรรมในไทยเพิ่มขึ้น

หมายเหตุ ***, ** และ * แสดงความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99, 95 และ 90 ตามลำดับ

5.2 ผลการศึกษาในเชิงคุณภาพ

จากที่ได้กล่าวไปแล้วในบทที่ 4 สำหรับการศึกษานี้ในเชิงคุณภาพนั้น ได้ใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นจากผู้แทนของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทยและธนาคารพาณิชย์ไทยที่มีต่างชาติถือครองกิจการอยู่ ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์นั้นเป็นข้อมูลจากการเก็บแบบสอบถามที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นมา โดยมีเนื้อหาครอบคลุมปัจจัยกำหนดการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทย ซึ่งใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 3 เดือน (พ.ย. 2552 – ม.ค. 2553) ได้ทั้งหมด 4 ธนาคาร

ผลจากการสำรวจปัจจัยกำหนดการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทย เป็นดังนี้

ขนาดเศรษฐกิจหรืออัตราการเติบโตของเศรษฐกิจไทย ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ในไทย ซึ่งได้คะแนนเท่ากับ 4.75 เนื่องจากสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติดำเนินกิจการในประเทศไทย และเน้นให้บริการในประเทศไทยเป็นหลัก ดังนั้น การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารต่างชาตินั้น จึงมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับขนาดเศรษฐกิจหรืออัตราการเติบโตของไทยเป็นอย่างมาก

รองลงมา คือ อัตราการทำกำไรในระบบธนาคารพาณิชย์ไทย ก็ถือเป็นปัจจัยสำคัญเช่นกัน โดยได้รับคะแนนเท่ากับ 4.25 เนื่องจากอัตราการทำกำไรในระบบธนาคารพาณิชย์ไทย เป็นปัจจัยดึงดูดสำคัญที่สะท้อนให้เห็นโอกาสในการทำกำไรและการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ

ขณะที่การลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ และมูลค่าการค้าระหว่างประเทศ ก็มีความสำคัญในฐานะเป็นปัจจัยกำหนดการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ซึ่งได้รับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4 และ 3.75 ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นว่า มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติเข้ามาในไทย และมูลค่าการค้าระหว่างไทยและประเทศคู่ค้าที่เพิ่มขึ้น ทำให้ธนาคารต่างชาติได้เข้ามาขยายธุรกรรมและให้บริการแก่ลูกค้าของตนเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดติดตามลูกค้า (Follow the Customers Hypothesis)

ขณะที่ขนาดเศรษฐกิจของประเทศแม่ที่สำนักงานใหญ่ธนาคารพาณิชย์ต่างชาตินั้นตั้งอยู่ ได้รับคะแนนเท่ากับ 3.75 กล่าวคือ การขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทยนั้น ยังขึ้นอยู่กับขนาดเศรษฐกิจหรืออัตราการเติบโตของประเทศแม่อีกด้วย

สำหรับปัจจัยทางด้านนโยบายไม่ว่าจะเป็นการเปิดเสรีการค้า (FTA) และการบังคับใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน (FSMP) ก็มีความสำคัญที่ทำให้สาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติสามารถขยายธุรกรรมในไทยได้เพิ่มมากขึ้น โดยได้รับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.5

นอกจากนี้ ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยในไทย ขนาดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อัตราเงินเฟ้อของประเทศที่สำนักงานใหญ่ของสาขาธนาคารพาณิชย์นั้นตั้งอยู่ มีความสำคัญลดน้อยลงตามลำดับ โดยได้รับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.25, 2.75 และ 2.25 ตามลำดับ

ขณะที่ปัจจัยระยะห่างระหว่างประเทศ ได้รับคะแนนน้อยที่สุด เท่ากับ 2 แสดงให้เห็นว่า ความสำคัญของระยะทางในฐานะเป็นปัจจัยกำหนดการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารต่างชาตินั้นลดลงไป สาเหตุเนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ที่ทำให้การทำธุรกรรมทางการเงินนั้นสามารถกระทำข้ามพรมแดนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ตารางที่ 5.5 แสดงคะแนนเฉลี่ยของปัจจัยกำหนดการขยายธุรกรรมของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทยจากแบบสอบถาม

ปัจจัย	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่มีผล	คะแนนเฉลี่ย
1. ขนาดเศรษฐกิจประเทศแม่ (GDP)	1	2		1			3.75
2. ขนาดเศรษฐกิจไทย (Thai GDP)	3	1					4.75
3. ระยะห่างระหว่างประเทศ (Distance)			1	2	1		2
4. มูลค่าการค้า (Bilateral Trade)	2		1	1			3.75
5. มูลค่าการลงทุนโดยตรงมาying ไทย (FDI)	2		2				4
6. อัตราเงินเฟ้อของประเทศแม่ (Inflation)		1		2	1		2.25
7. ขนาดตลาดหลักทรัพย์ของไทย (Stock Market Capitalization)		1	2		1		2.75
8. ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยในไทย (Interest Spread)	1	1		2			3.25
9. อัตราการทำกำไรต่อสินทรัพย์รวมในไทย (Profit)	1	3					4.25
10. การมีข้อตกลงเขตการค้าเสรี (FTA)	1	2			1		3.5
11. การใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน (FSMP)	1	2			1		3.5

หมายเหตุ : กำหนดความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นคะแนนโดย กำหนดให้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และไม่มีผล เป็น 5 4 3 2 1 และ 0 ตามลำดับ

ที่มา : จากแบบสอบถาม และการคำนวณ

5.3 ความสอดคล้องระหว่างผลการศึกษาในเชิงปริมาณและผลการศึกษาในเชิงคุณภาพ

การศึกษาถึงปัจจัยกำหนดการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทย พบว่า ผลการศึกษาทั้ง 2 ส่วน ทั้งผลที่ได้จากแบบจำลองและผลในเชิงคุณภาพที่ได้จากการใช้แบบสอบถาม มีลักษณะที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ขนาดเศรษฐกิจไทย การค้าระหว่างประเทศ และการลงทุนโดยตรงต่างชาติ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทย ขณะที่การมีข้อตกลงเขตการค้าเสรีและการใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ก็มีผลต่อการขยายธุรกรรมของธนาคารต่างชาติเช่นเดียวกัน ซึ่งทั้ง 2 ปัจจัยนี้ เป็นปัจจัยที่สามารถออกนโยบายเพื่อสนับสนุนการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารต่างชาติได้

เนื่องจากการเก็บแบบสอบถามนั้นมีจำนวนน้อย เมื่อเทียบกับจำนวนสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติที่ใช้วิเคราะห์ในแบบจำลอง ทำให้ผลการศึกษาที่ได้จากแบบจำลองและผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถามมีลักษณะที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ผลจากแบบสอบถาม พบว่า ขนาดเศรษฐกิจหรืออัตราการเติบโตของประเทศแม่ที่สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ และอัตราการทำกำไรในระบบธนาคารพาณิชย์ไทย มีผลต่อการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารต่างชาติในประเทศไทย แต่สำหรับผลจากแบบจำลอง ขนาดเศรษฐกิจของประเทศแม่ และอัตราการทำกำไรนี้กลับไม่มีผลต่อการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารต่างชาติ นอกจากนี้ ผลการศึกษาจากแบบจำลอง พบว่า อัตราเงินเฟ้อของประเทศแม่ ขนาดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยในไทย ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดการขยายธุรกรรมของสาขาต่างต่างชาติ แต่สำหรับผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถาม พบว่าตัวแปรทั้ง 3 นี้ กลับไม่มีผลต่อการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารต่างชาติมากเท่าใดนัก

ทั้งนี้ ยังมีปัจจัยอื่นๆ นอกเหนือจากแบบจำลองที่คาดว่าจะมีผลต่อการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทย คือ ความมีเสถียรภาพทางการเมือง การมีเครือข่ายทางธุรกิจ การเปลี่ยนแปลงระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ อาทิ Basel II และ IFRS รวมไปถึงการกำกับดูแล และตรวจสอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย และกระทรวงการคลัง เป็นต้น

ตารางที่ 5.6 แสดงการเปรียบเทียบผลการศึกษาในเชิงปริมาณจากแบบจำลองและผลการศึกษาในเชิงคุณภาพจากการใช้แบบสอบถาม

	ปัจจัยกำหนดการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทย
ผลการศึกษาในเชิงปริมาณจากแบบจำลอง	ขนาดเศรษฐกิจไทย, การค้าระหว่างประเทศ, การลงทุนโดยตรงจากต่างชาติที่เข้ามาในไทย, อัตราเงินเฟ้อของประเทศแม่, ขนาดตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ย, การมีข้อตกลงเขตการค้าเสรี, การใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน
ผลการศึกษาในเชิงคุณภาพจากการใช้แบบสอบถาม	ขนาดเศรษฐกิจไทย (4.75), อัตราการทำกำไรในระบบธนาคารพาณิชย์ไทย (4.25), การลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ (4), การค้าระหว่างประเทศ (3.75), ขนาดเศรษฐกิจของประเทศแม่ (3.75), การมีข้อตกลงเขตการค้าเสรี (3.5), การใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน (3.5), ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยในไทย (3.25), ขนาดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2.75), อัตราเงินเฟ้อของประเทศแม่ (2.25), ระยะห่างระหว่างประเทศ (2)

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการศึกษา

ในปัจจุบันแนวคิดการค้าเสรีถือได้ว่ามีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจโลกเป็นอย่างมาก โดยกรอบการเจรจาการค้าเสรีสมัยใหม่ไม่ได้หยุดเพียงแค่การสินค้าเท่านั้น หากแต่ยังขยายไปสู่ภาคบริการและการลงทุนด้วย ซึ่งภาคบริการทางการเงินเองมักถูกหยิบยกเป็นประเด็นในการเจรจาให้มีการเปิดเสรีเช่นกัน ฉะนั้น การเปิดเสรีภาคการเงินเป็นสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้และต้องเกิดขึ้นในไม่ช้า เนื่องจากธนาคารถือได้ว่าเป็นผู้เล่นหลักที่สำคัญและเป็นหัวใจของภาคการเงิน ทั้งนี้ สิ่งที่จะเกิดขึ้นตามมาก็คือ การเปิดเสรีให้ธนาคารต่างชาติเข้ามาดำเนินกิจการภายในประเทศมากยิ่งขึ้น ซึ่งตามทฤษฎีและงานศึกษาเชิงประจักษ์ พบว่า หากมีการเปิดเสรีในสาขาบริการทางการเงิน โดยที่มีการกำกับดูแลระบบธนาคารภายในประเทศที่ดี จะก่อให้เกิดผลดีหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นด้านประสิทธิภาพ ราคา หรือคุณภาพในการให้บริการ ดังนั้น การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบว่าปัจจัยใดมีผลต่อการเข้ามาดำเนินกิจการในประเทศไทยของสาขาธนาคารต่างชาติ

สำหรับวิธีการศึกษานั้น แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนแรก เป็นการศึกษาในเชิงปริมาณ โดยใช้แบบจำลอง Gravity Model ซึ่งเป็นแบบจำลองทางการค้าระหว่างประเทศ เพื่อทราบถึงทิศทางและขนาดของผลกระทบที่เกิดขึ้นจากแต่ละปัจจัย และส่วนที่สอง เป็นการศึกษาในเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้แทนธนาคารและตรวจสอบความถูกต้องของปัจจัยกำหนดในการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทย และเป็นการสนับสนุนผลการศึกษาที่ได้จากแบบจำลอง

ผลการศึกษาในเชิงปริมาณ พบว่า แบบจำลองแรงดึงดูด (Gravity Model) มีความเหมาะสมสำหรับใช้ในการศึกษาครั้งนี้มากกว่าแบบจำลองสมการถดถอยตามงานศึกษาในประเทศเกาหลี และปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารต่างชาติในประเทศไทย โดยเรียงลำดับความสำคัญของปัจจัยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มูลค่าการค้าระหว่างประเทศ ขนาดเศรษฐกิจของประเทศไทย แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ย และมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติซึ่งทั้ง 5 ปัจจัยดังกล่าว ส่งผลกระทบในทางบวก ขณะที่อัตรา-

เงินเพื่อในประเทศแม่ ขนาดตลาดหลักทรัพย์ไทย ส่งผลกระทบในทางลบ ซึ่งปัจจัยทั้งหมดข้างต้น มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 สำหรับอัตราการทำการกำไรในระบบ ธนาคารพาณิชย์ไทยแม้จะส่งผลกระทบในทางบวกเช่นกัน แต่ปัจจัยดังกล่าวนี้ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาถึงผลกระทบจากนโยบายเปิดเสรีการค้า (FTA) และการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (FSMP) พบว่า นโยบายทั้งสองมีผลต่อการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารต่างชาติอย่างมีนัยสำคัญ โดยการมีข้อตกลงเขตการค้าเสรีส่งผลกระทบที่เป็นลบต่อการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งอาจเป็นผลมาจากความล่าช้าในการดำเนินการ หรือยังไม่มีผลบังคับใช้เต็มที่ และบางกรอบเจรจา ยังตกลงกันไม่ได้ ผลที่ตามมา ก็คือ ธนาคารต่างชาติอาจขยายธุรกรรมได้ลดลง เป็นเพราะผลจากการค้าที่ชะลอตัวลง แต่อย่างไรก็ตาม ข้อตกลงการค้าเสรีนี้ ส่งผลกระทบในทางบวกกับการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ เป็นผลดีต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุน ช่วยให้ธนาคารต่างชาติขยายธุรกรรมได้เพิ่มขึ้นผ่านช่องทางการลงทุน ขณะทีนโยบายปฏิรูปสถาบันการเงินภายในประเทศ มีผลกระทบในทางบวก เนื่องจากแผนพัฒนานี้ส่งผลกระทบต่อการค้าบริการใน Mode 3 โดยตรง เป็นการเปิดโอกาสให้สาขาธนาคารต่างประเทศมีบทบาทเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ปัจจัยระยะห่างระหว่างประเทศ ได้ลดความสำคัญลงไป โดยมีสาเหตุจากเทคโนโลยีและโทรคมนาคมที่มีความก้าวหน้ามากขึ้น

ตารางที่ 6.1 สรุปความสัมพันธ์ของแต่ละปัจจัยและการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารต่างชาติ

ปัจจัย	Coefficient	ปัจจัย	Coefficient
1. มูลค่าการค้า	+ 0.76***	6. มูลค่าการลงทุนโดยตรง	+ 0.16***
2. ขนาดเศรษฐกิจไทย	+ 0.68***	7. อัตราเงินเฟ้อ	- 0.03***
2. ข้อตกลง FTA ที่มีต่อการลงทุน	+ 0.52***	8. ขนาดตลาดหลักทรัพย์ไทย	- 0.25***
4. แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน	+ 0.26***	9. ข้อตกลง FTA ที่มีต่อการค้า	- 0.48***
5. ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ย	+ 0.20***		

หมายเหตุ ***, ** และ * แสดงความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99, 95 และ 90 ตามลำดับ

หลังจากได้ผลการศึกษาในเชิงปริมาณแล้ว ผู้วิจัยได้ทดสอบความน่าเชื่อถือของปัจจัยดังกล่าวข้างต้น โดยการใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจความเห็นจากผู้แทนของธนาคารต่างชาติ ซึ่งผลการศึกษาในเชิงคุณภาพนั้น พบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินธุรกรรมของสาขาธนาคาร

พาณิชย์ต่างชาติ ได้แก่ ขนาดเศรษฐกิจของประเทศไทย ซึ่งถือได้ว่าเป็นมีความสำคัญมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ อัตราการทำกำไรในระบบพาณิชย์ไทย การลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ มูลค่าการค้าระหว่างประเทศ และขนาดเศรษฐกิจของประเทศไทย ตามลำดับ ขณะที่การเปิดเสรีการค้า และแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ก็มีผลเช่นเดียวกัน ซึ่งปัจจัยทั้งหมดนี้มีสอดคล้องกับผลการศึกษาในเชิงปริมาณ

กล่าวโดยสรุป คือ จากผลการศึกษาทั้ง 2 วิธี ปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคที่มีความสำคัญที่สุดต่อการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทย คือ ขนาดเศรษฐกิจของไทย ขณะที่มูลค่าการค้าระหว่างประเทศและการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ ก็ถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและยังมีความสอดคล้องกับสมมติฐานติดตามลูกค้าอีกด้วย สำหรับปัจจัยทางดำเนินนโยบาย ไม่ว่าจะเป็นการมีข้อตกลงการค้าเสรี และแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินก็มีผลต่อการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติอย่างมีนัยสำคัญ

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากผลการศึกษา การค้าระหว่างประเทศและการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ ก็ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทย ดังนั้น ผู้กำหนดนโยบายจึงควรที่จะมีมาตรการต่างๆ ในการสนับสนุนการค้าการลงทุนเพิ่มมากขึ้นและมีความหลากหลาย คือ จัดตั้งศูนย์บริการให้ข้อมูล เพื่อส่งเสริมการค้าการลงทุนระหว่างประเทศให้มากขึ้น การจัดทำ Road Show ไปยังประเทศต่างๆ และการให้สิทธิพิเศษทางด้านภาษีด้านการค้าและการลงทุน

2. จากผลการศึกษา พบว่า การจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรี มีส่วนที่จะกระตุ้นการขยายธุรกรรมของธนาคารต่างชาติเพิ่มมากขึ้นได้ ผ่านทางด้านการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากมีการเจรจาเปิดเสรีในภาคบริการทางการเงิน จะมีผลกระทบโดยตรงต่อธนาคารต่างชาติ ดังนั้น ผู้กำหนดนโยบายจึงควรที่จะเร่งรัดให้มีการเจรจาเปิดเสรีทั้งด้านการค้าสินค้า บริการ และการลงทุน รวมไปถึงดำเนินการภายในให้มีการบังคับใช้ได้จริง และจัดตั้งหน่วยงานขึ้นเพื่อศึกษาถึงผลกระทบและกำกับดูแลในด้านการเปิดเสรีภาคบริการทางการเงินเป็นการเฉพาะ

3. แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน (Financial Sector Master Plan) ถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการขยายธุรกรรมของธนาคารต่างชาติ แม้เป็นเพียงการเปิดเสรีภาคการเงินในส่วนของประเทศไทยเองแต่ฝ่ายเดียว หากทางภาครัฐ ได้เล็งเห็นประโยชน์จากการเข้ามาให้บริการหรือขยายธุรกรรมทางการเงินของธนาคารต่างชาติ สามารถดำเนินนโยบายผ่านทางแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน โดยอนุญาตให้ต่างชาติขยายสาขาได้เพิ่มขึ้นทั้งในเขตกรุงเทพและต่างจังหวัด

6.3 ข้อจำกัดทางการศึกษาและแนวทางการศึกษาต่อไป

การศึกษาในครั้งนี้ได้ใช้วิธีในการศึกษาค้นคว้าคล้อยตามงานที่ผ่านมา โดยพยายามปรับให้มีสมบูรณยิ่งขึ้น ครอบคลุมทั้งปัจจัยผลักดัน (Push Factors) จากด้านประเทศแม่ และปัจจัยดึงดูด (Pull Factors) ของประเทศเจ้าบ้าน ที่เป็นตัวแปรในระดับมหภาค แต่อย่างไรก็ตาม การศึกษาในครั้งนี้ยังมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ ไม่ว่าจะเป็นข้อจำกัดในด้านข้อมูลที่ไม่ครบถ้วนสมบูรณเท่าใดนัก และไม่ได้คำนึงถึงความเสี่ยงในหลายๆด้าน เช่น ความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนหรือโอกาสที่จะเกิดวิกฤติการณ์ทางการเงิน เป็นต้น ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรจะนำปัจจัยในระดับจุลภาค (Microeconomics) และปัจจัยเสี่ยงอื่นๆ เข้าไว้ในการศึกษาด้วย เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ผลได้อย่างถูกต้องแม่นยำ และทราบถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการขยายธุรกรรมของธนาคารต่างชาติได้ครบถ้วนสมบูรณมากยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กอบศักดิ์ ภูตระกูล, ดอน นาครทรรพ และหฤษฎ์ รอดประเสริฐ. 2548. การเปิดเสรีภาคสถาบันการเงินไทยภายใต้กรอบ WTO และแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน. เอกสารวิจัยหมายเลข 3 โครงการ WTO Watch. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชนินทร์ พิทยาวิจิตร. 2551. ประวัติและวิวัฒนาการธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : อักษรโสภณ.
- พรเทพ เบญญาอภิกุล. 2548. GATS ความตกลงว่าด้วยการค้าบริการ. เอกสารวิจัยหมายเลข 3 โครงการ WTO Watch. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2552. รายงานการกำกับดูแลสถาบันการเงิน 2551[Online]. Available from: http://www.bot.or.th/Thai/FinancialInstitution/New_publication/KeyDevFI/Supervision/Documents/SuperVision2008T.pdf [25 มกราคม 2553]
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2552. แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินระยะที่ 2[Online]. Available from: <http://www.bot.or.th/Thai/PressAndSpeeches/Press/News2552/n5452t.pdf>. [25 มกราคม 2553]
- สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง. 2549. การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปิดเสรีภาคบริการทางการเงินของประเทศไทย. กรุงเทพฯ.
- อัญชลี รัตน์งามลักษณ์. 2545. ผลกระทบของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในอาเซียนที่มีต่อการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Battilossi, S. 2006. The determinants of multinational banking during the first globalisation, 1870-1914. European Review of Economic History 10(03): 361-388.
- Buch, C. M. 2005. Distance and international banking. Review of International Economics 13(4): 787-804.

- Claessens, S., Demirguc-Kunt, A., and Huizinga, H. 2001. The role of foreign banks in domestic banking systems. In S. Claessens and M. Jansen (eds), The Internationalization of Financial Services: Issue and Lesson for Developing Countries. Boston: Kluwer Academic Press.
- Clarke, G., Cull, R., Martinez Peria, M. and Sanchez, S.M. 2001. Foreign bank entry: experience, implications for developing countries and Agenda for Further Research. SSRN.
- Crawford J. and Fiorentino, R. V. 2005. The changing landscape of regional trade agreement. WTO Discussion paper No.8.
- Detragiache, E. and Gupta, P. 2004. Foreign Banks in Emerging Market Crises: Evidence from Malaysia. SSRN eLibrary.
- Dobson, W. 2008. Financial service and international trade agreement: The development dimension. A Handbook of International Trade in Services, pp. 295-300. Oxford University Press.
- Dunning, J.H. 2000. The eclectic paradigm as an envelope for economic and business theories of MNE activity. International Business Review 9: 163-190.
- Dunning, J.H. 1980. Toward an Eclectic Theory of International Production: Some empirical tests. Journal of International Business Studies 11 (1): 9-31.
- Focarelli, D. and Pozzolo, A.F. 2005. Where do banks expand abroad?: An empirical analysis. The Journal of Business 78(6): 2435-2464.
- Goldberg, L., Dages B. G. and Kinney, D. 2000. Foreign and Domestic Bank Participation in Emerging Markets: Lessons from Mexico and Argentina. SSRN eLibrary.
- Goldberg, L. 2007. Financial sector FDI and host countries: New and old lesson. Federal Reserve Bank of New York Economic Policy Review.
- Herrero, A.G. and Simon, D.N. 2003. Determinant and impact of financial sector FDI to emerging countries: A Home Country's Perspective. Banco de Espana.
- Konopielko, L. 1999. Foreign banks entry into central and East European markets: motives and activities. SSRN eLibrary.

- Lee, B. 2002. The determinants of foreign banks' entry in Korea and its effect on Korean domestic banks' performance. Economic papers 6(1): 42-65.
- Lensink, R. and Haan, J. 2002. Do reforms in transition economies affect foreign bank entry?. International Review of Finance 3(3-4): 213-232.
- Machlup, Fritz. 1977. A history of thought on economic integration. Columbia University Press.
- Mathieson, D. and Roldòs, J. 2001. Foreign banks in emerging markets. In Litan, R., Masson, P. and Pomerleano, M. (eds.), Open Doors: Foreign Participation in Financial Systems in Developed Countries. Brookings Institution Press.
- Magri, S., Mori, A. and Rossi, P. 2005. The entry and the activity level of foreign banks in Italy: An analysis of the determinants. Journal of Banking & Finance 29(5): 1295-1310.
- Moshirian, F. 2001. International investment in financial service. Journal of Banking & Finance 25(2001): 317-337.
- Moshirian, F. 2006. Aspect of international financial services. Journal of Banking & Finance 30(2006): 1057-1064.
- Mutinelli, M. and Piscitello, L. 2001. Foreign direct investment in the banking sector: the case of Italian banks in the 1990s. International Business Review 10: 661-685.
- Piti Srisangnam. 2007. The effect ASEAN economic integration with the special reference to the Thai economy. Department of Economics, University of Melbourne.
- Uibonpin, J. and Sorg, M. 2006. The entry of foreign banks into emerging markets: an application of the eclectic theory. University of Tartu.
- Van Horen, N. 2006. Foreign banking in developing countries: Origin Matters: SSRN.
- Williams, B. 2002. The defensive expansion approach to multinational banking: evidence to date. Financial Markets, Institutions and Instrument 11(2): 127-230.
- WTO Trade Topic. 2008. Regional trade agreements gateway [online]. Available from: http://www.wto.org/english/tratop_e/region_e/region_e.htm [2009, January 9]

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

เนื่องจากข้อมูลที่ใช้มีลักษณะเป็น Panel data ซึ่งเป็นข้อมูลภาคตัดขวาง (cross section) ผสมกับข้อมูลอนุกรมเวลา (Time Series) ดังนั้น ในการประมาณค่าสามารถทำได้หลายวิธี ได้แก่ Ordinary Least Square (OLS), Fixed Effect Model (FEM) และ Random Effect Model (REM) ทั้งนี้ การที่จะเลือกใช้วิธีประมาณค่าแบบใดนั้น ขึ้นอยู่กับสมมติฐานที่ใช้ในแบบจำลอง

สำหรับวิธีการประมาณข้อมูล Panel data โดยทั่วไป

ขั้นแรก จะเริ่มพิจารณาจากค่า Constant โดยมีสมมติฐานว่าง (Null Hypothesis) ว่าค่าคงที่ Constant ของแต่ละประเทศมีค่าเหมือนกัน (same intercept) ทดสอบโดยใช้ F-test หากไม่สามารถปฏิเสธ (Not rejected) สมมติฐานว่างจะใช้วิธีการประมาณค่าแบบ OLS แต่อย่างไรก็ตาม หากสามารถปฏิเสธ (Rejected) สมมติฐานว่าง จะใช้วิธีการประมาณค่าแบบ Fixed Effect หรือ Random Effect

ขั้นที่สอง หากปฏิเสธสมมติฐานหลัก เราจะใช้ค่าสถิติ Hausman test เพื่อเลือกว่าวิธีที่จะใช้ในการประมาณค่าระหว่าง Fixed Effect หรือ Random Effect โดยสมมติฐานว่างในที่นี้ คือ ค่า Constant ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ (Independent variables) ในแบบจำลอง ซึ่งถ้าเราสามารถปฏิเสธสมมติฐานว่างได้ ในประมาณค่า จะใช้วิธี Fixed Effect แต่หากไม่สามารถปฏิเสธ (Not rejected) สมมติฐานว่างได้ จะใช้วิธี Random Effect

1. ผลการศึกษาปัจจัยกำหนดการขยายธุรกรรมของธนาคารต่างชาติตามแบบจำลองที่ใช้ศึกษาในประเทศเกาหลีของ Lee (2002)

(1) ทดสอบด้วยวิธี Panel Least Squares และเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง Constant กับ Null Hypothesis ผลที่ได้จากการทดสอบทางสถิติ คือ Reject Null Hypothesis

Dependent Variable: LOG(ASSET)

Method: Panel Least Squares

Sample: 2000Q3 2008Q4

Cross-sections included: 10

Total panel (unbalanced) observations: 322

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	0.165049	0.751481	0.219631	0.8263
LOG(GDP)	0.246318	0.029381	8.383613	0.0000
LOG(TRADE)	0.050073	0.056210	0.890820	0.3737
LOG(FDI)	0.619979	0.025889	23.94777	0.0000
INF	-0.131659	0.022109	-5.954976	0.0000
STOCKCAPGDP	-0.042520	0.076440	-0.556251	0.5784
SPREAD	0.262168	0.075276	3.482781	0.0006
PROFIT	0.209966	0.140893	1.490254	0.1372
R-squared	0.757490	Mean dependent var	10.67875	
Adjusted R-squared	0.752084	S.D. dependent var	1.540589	
S.E. of regression	0.767078	Akaike info criterion	2.332074	
Sum squared resid	184.7602	Schwarz criterion	2.425852	
Log likelihood	-367.4639	F-statistic	140.1131	
Durbin-Watson stat	0.179180	Prob(F-statistic)	0.000000	

(2) ทำการทดสอบด้วย Hausman test และผลที่ได้จากการทดสอบทางสถิติ คือ Not Reject จึงทำการประมาณด้วยวิธี Random Effect ได้ผลดังนี้

Correlated Random Effects - Hausman Test

Equation: LEE

Test cross-section random effects

Test Summary	Chi-Sq.		
	Statistic	Chi-Sq. d.f.	Prob.
Cross-section random	0.000000	7	1.0000

Dependent Variable: LOG(ASSET)

Method: Panel EGLS (Cross-section random effects)

Sample: 2000Q3 2008Q4

Cross-sections included: 10

Total panel (unbalanced) observations: 322

Swamy and Arora estimator of component variances

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	12.03086	1.477940	8.140293	0.0000
LOG(GDP)	-0.161589	0.102085	-1.582892	0.1145
LOG(TRADE)	0.076635	0.110349	0.694476	0.4879
LOG(FDI)	0.039758	0.023237	1.710941	0.0881
INF	0.030767	0.012507	2.459948	0.0144
STOCKCAPGDP	0.060928	0.030249	2.014202	0.0448
SPREAD	-0.055067	0.028662	-1.921287	0.0556
PROFIT	-0.102669	0.050688	-2.025500	0.0437

Effects Specification			
		S.D.	Rho
Cross-section random		0.727018	0.8788
Idiosyncratic random		0.270006	0.1212
Weighted Statistics			
R-squared	0.144787	Mean dependent var	0.690797
Adjusted R-squared	0.125722	S.D. dependent var	0.307878
S.E. of regression	0.287875	Sum squared resid	26.02182
F-statistic	7.594284	Durbin-Watson stat	0.313719
Prob(F-statistic)	0.000000		
Unweighted Statistics			
R-squared	-0.036261	Mean dependent var	10.67875
Sum squared resid	789.4923	Durbin-Watson stat	0.010340

(3) แม้ว่าจากผลการทดสอบพบว่า Random Effect จะมีความเหมาะสมมากกว่า แต่ผลที่ได้จากวิธีดังกล่าวไม่สามารถอธิบายได้อย่างมีนัยสำคัญ จึงทำการประมาณค่าด้วยวิธี Panel EGLS Cross-section SUR ได้ผลดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Dependent Variable: LOG(ASSET)

Method: Panel EGLS (Cross-section SUR)

Sample: 2000Q3 2008Q4

Cross-sections included: 10

Total panel (unbalanced) observations: 322

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	1.006258	0.276138	3.644033	0.0003
LOG(GDP)	0.290867	0.008730	33.31666	0.0000
LOG(TRADE)	0.018584	0.017261	1.076655	0.2825
LOG(FDI)	0.620673	0.011475	54.09047	0.0000
INF	-0.153721	0.010358	-14.84048	0.0000
STOCKCAPGDP	-0.296985	0.029738	-9.986571	0.0000
SPREAD	0.113678	0.030417	3.737359	0.0002
PROFIT	0.094201	0.051522	1.828368	0.0684

Weighted Statistics

R-squared	0.909872	Mean dependent var	30.75995
Adjusted R-squared	0.907863	S.D. dependent var	22.04531
S.E. of regression	1.715398	Sum squared resid	923.9731
F-statistic	452.8473	Durbin-Watson stat	0.546679
Prob(F-statistic)	0.000000		

Unweighted Statistics

R-squared	0.980893	Mean dependent var	10.67875
Sum squared resid	195.8829	Durbin-Watson stat	0.173236

2. ผลการศึกษาปัจจัยกำหนดการขยายธุรกรรมของธนาคารต่างชาติด้วย Gravity Model

(1) ทดสอบด้วยวิธี Panel Least Squares และเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง Constant กับ Null Hypothesis ผลที่ได้จากการทดสอบทางสถิติ คือ Reject Null Hypothesis

Dependent Variable: LOG(ASSET)

Method: Panel Least Squares

Sample: 2000Q3 2008Q4

Cross-sections included: 10

Total panel (unbalanced) observations: 322

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-13.30229	5.522746	-2.408637	0.0166
LOG(GDP)	0.112814	0.090896	1.241129	0.2155
LOG(GDPTHAI)	0.876256	0.378481	2.315195	0.0213
LOG(DIST)	0.254439	0.161167	1.578730	0.1154
LOG(TRADE)	0.189955	0.111244	1.707552	0.0887
LOG(FDI)	0.566002	0.037928	14.92288	0.0000
INF	-0.169799	0.026550	-6.395403	0.0000
STOCKCAPGDP	-0.165581	0.093191	-1.776796	0.0766
SPREAD	0.288870	0.077169	3.743356	0.0002
PROFIT	0.281100	0.145653	1.929925	0.0545
R-squared	0.762661	Mean dependent var		10.67875
Adjusted R-squared	0.755814	S.D. dependent var		1.540589
S.E. of regression	0.761284	Akaike info criterion		2.322944
Sum squared resid	180.8208	Schwarz criterion		2.440166
Log likelihood	-363.9939	F-statistic		111.3971
Durbin-Watson stat	0.179057	Prob(F-statistic)		0.000000

(2) ทำการทดสอบด้วย Hausman test และผลที่ได้จากการทดสอบทางสถิติ คือ Not Reject จึงทำการประมาณด้วยวิธี Random Effect ได้ผลดังนี้

Correlated Random Effects - Hausman Test

Equation: GRAVITY

Test cross-section random effects

Test Summary	Chi-Sq.		
	Statistic	Chi-Sq. d.f.	Prob.
Cross-section random	0.000000	8	1.0000

Dependent Variable: LOG(ASSET)

Method: Panel EGLS (Cross-section random effects)

Sample: 2000Q3 2008Q4

Cross-sections included: 10

Total panel (unbalanced) observations: 322

Swamy and Arora estimator of component variances

Variable	Coefficien			
	t	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-14.36274	3.046177	-4.715006	0.0000
LOG(GDP)	-0.755965	0.097169	-7.779879	0.0000
LOG(GDPTHAI)	1.833254	0.117910	15.54793	0.0000
LOG(DIST)	1.576129	0.342678	4.599440	0.0000
LOG(TRADE)	-0.178800	0.091902	-1.945559	0.0526
LOG(FDI)	-0.000505	0.017378	-0.029064	0.9768
INF	-0.012392	0.009900	-1.251673	0.2116
STOCKCAPGDP	-0.096786	0.024937	-3.881242	0.0001

SPREAD	-0.007468	0.021445	-0.348235	0.7279
PROFIT	0.037004	0.038733	0.955356	0.3401
Effects Specification				
			S.D.	Rho
Cross-section random			0.837620	0.9467
Idiosyncratic random			0.198657	0.0533
Weighted Statistics				
R-squared	0.516145	Mean dependent var	0.441703	
Adjusted R-squared	0.502188	S.D. dependent var	0.299638	
S.E. of regression	0.211412	Sum squared resid	13.94483	
F-statistic	36.98019	Durbin-Watson stat	0.688852	
Prob(F-statistic)	0.000000			
Unweighted Statistics				
R-squared	-0.378399	Mean dependent var	10.67875	
Sum squared resid	1050.156	Durbin-Watson stat	0.009147	

(3) แม้ว่าจากผลการทดสอบพบว่า Random Effect มีความเหมาะสมที่จะใช้ในการประมาณค่า แต่ผลที่ได้จากวิธีดังกล่าวไม่สามารถอธิบายได้และไม่สอดคล้องกับผลที่ได้ในเชิงคุณภาพ จึงทำการประมาณค่าด้วยวิธี Panel EGLS Cross-section SUR ได้ผลดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Dependent Variable: LOG(ASSET)

Method: Panel EGLS (Cross-section SUR)

Sample: 2000Q3 2008Q4

Cross-sections included: 10

Total panel (unbalanced) observations: 322

Linear estimation after one-step weighting matrix

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-23.89230	2.023919	-11.80497	0.0000
LOG(GDP)	0.133034	0.038113	3.490501	0.0006
LOG(GDPTHAI)	1.682685	0.139794	12.03690	0.0000
LOG(DIST)	0.304764	0.063827	4.774857	0.0000
LOG(TRADE)	0.148883	0.032663	4.558161	0.0000
LOG(FDI)	0.558028	0.013853	40.28198	0.0000
INF	-0.208191	0.011167	-18.64300	0.0000
STOCKCAPGDP	-0.477697	0.034000	-14.04973	0.0000
SPREAD	0.179434	0.029368	6.109785	0.0000
PROFIT	0.211008	0.053058	3.976940	0.0001

Weighted Statistics

R-squared	0.917575	Mean dependent var	33.01650
Adjusted R-squared	0.915197	S.D. dependent var	22.49302
S.E. of regression	1.725490	Sum squared resid	928.9222
F-statistic	385.9157	Durbin-Watson stat	0.560451
Prob(F-statistic)	0.000000		

Unweighted Statistics

R-squared	0.983024	Mean dependent var	10.67875
Sum squared resid	191.3200	Durbin-Watson stat	0.188523

3. ผลการศึกษาปัจจัยกำหนดการขยายธุรกรรมของธนาคารต่างชาติที่ได้เพิ่มปัจจัยทางด้านนโยบายเข้าไปใน Gravity Model

สำหรับการประมาณค่าแบบจำลอง Gravity Model ที่ได้เพิ่มปัจจัยด้านนโยบายนั้น ไม่สามารถที่จะประมาณค่าด้วยวิธี Fixed Effect หรือ Random Effect ได้ เพราะว่ามีองศาแห่งความเป็นอิสระ (Degree of freedom) ไม่เพียงพอ เนื่องจากจำนวนของตัวแปรอิสระนั้นมากกว่าจำนวน Cross-section ทำให้ ดังนั้น สำหรับแบบจำลองนี้ จึงต้องประมาณค่าด้วยวิธี Panel EGLS (Cross-section SUR) ได้ผลดังนี้

Dependent Variable: LOG(ASSET)

Method: Panel EGLS (Cross-section SUR)

Date: 03/15/10 Time: 13:40

Sample: 2000Q3 2008Q4

Cross-sections included: 10

Total panel (unbalanced) observations: 322

Linear estimation after one-step weighting matrix

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-9.073688	2.412692	-3.760815	0.0002
LOG(GDP)	-0.040089	0.045638	-0.878426	0.3804
LOG(GDPTHAI)	0.676107	0.166934	4.050141	0.0001
LOG(DIST)	0.101956	0.078922	1.291851	0.1974
LOG(TRADE)	0.760620	0.050393	15.09368	0.0000
LOG(FDI)	0.163369	0.025172	6.490197	0.0000
INF	-0.031541	0.010234	-3.082082	0.0022
STOCKCAPGDP	-0.246611	0.038864	-6.345564	0.0000
SPREAD	0.196484	0.027941	7.032087	0.0000
PROFIT	0.078267	0.059122	1.323820	0.1865
DUMMYFSMP	0.259082	0.080027	3.237421	0.0013

FTAFDI	0.524886	0.028862	18.18577	0.0000
FTATRADE	-0.480298	0.022945	-20.93235	0.0000

Weighted Statistics

R-squared	0.945704	Mean dependent var	33.17661
Adjusted R-squared	0.943596	S.D. dependent var	25.93647
S.E. of regression	1.370076	Sum squared resid	580.0264
F-statistic	448.5052	Durbin-Watson stat	0.596060
Prob(F-statistic)	0.000000		

Unweighted Statistics

R-squared	0.987690	Mean dependent var	10.67875
Sum squared resid	131.5041	Durbin-Watson stat	0.247661

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

เรื่อง ปัจจัยกำหนดการขยายธุรกิจของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการทำวิจัยในระดับเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. แบบสอบถามชุดนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยกำหนดการขยายธุรกิจของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทย ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากทุกท่านในการตอบแบบสอบถามดังกล่าวนี้ ตามความเป็นจริง โดยคำตอบจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ ผลการวิจัยจะเสนอในภาพรวม ซึ่งจะไม่ส่งผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น
3. คำจำกัดความ สาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ หมายถึง ธนาคารพาณิชย์ต่างชาติที่เข้ามาตั้งสาขาและดำเนินกิจการในประเทศไทย
4. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ
ส่วนที่ 1: ข้อมูลทั่วไป
ส่วนที่ 2: ปัจจัยกำหนดการขยายธุรกิจของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทย

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 1: ข้อมูลทั่วไป

1. ชื่อธนาคาร.....
2. ปีที่เปิดดำเนินการ.....
3. กลุ่มลูกค้าหลัก(เช่น ลูกค้าสัญชาติเดียวกับธนาคาร, ลูกค้ารายย่อย, ลูกค้ารายใหญ่)
.....
.....

ส่วนที่ 2: ปัจจัยกำหนดการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารต่างชาติในประเทศไทย

ตามความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่าปัจจัยต่างๆ ข้างล่างนี้ มีความสำคัญมากน้อยเพียงใดต่อการขยายธุรกรรมของธนาคารต่างชาติในประเทศไทย (กรุณาใส่เครื่องหมาย ลงในช่องความคิดเห็นของท่าน)

ปัจจัย	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่มีผล
4.ขนาดเศรษฐกิจของประเทศแม่ (ประเทศที่สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่)						
5.ขนาดเศรษฐกิจของไทย						
6. ระยะห่างระหว่างประเทศแม่กับไทย (Distance)						
7. มูลค่าการค้าระหว่างประเทศ (Trade Volume)						
8. มูลค่าการลงทุนระหว่างประเทศ (FDI Volume)						
9. อัตราเงินเฟ้อของประเทศแม่ (Inflation of Home Country)						

ปัจจัย	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่มีผล
10. ขนาดของตลาดทุนไทย โดยเฉพาะตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย						
11. ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยในประเทศไทย						
12. อัตรากำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมของระบบธนาคารไทย						
13. การมีข้อตกลงเปิดเสรีทางการค้าระหว่างไทยและประเทศแม่						
14 การมีข้อตกลงเปิดเสรีทางการค้าระหว่างไทยและประเทศอื่นๆ.						
15. การบังคับใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน						

16. จากปัจจัยดังกล่าวข้างต้น กรุณาเรียงลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อการขยายธุรกรรมของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในไทย จากมากไปหาน้อย (ใส่หมายเลข 1 หากท่านคิดว่าปัจจัยนั้นมีความสำคัญมากที่สุด และหมายเลข 11 หากปัจจัยนั้นมีความสำคัญน้อยที่สุด)

ปัจจัยที่มีผลต่อการขยายธุรกรรมของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติ	กรุณาใส่หมายเลข 1-11
1. ขนาด/อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศแม่	
2. ขนาด/อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของไทย	
3. ระยะห่างระหว่างประเทศแม่กับไทย (Distance)	
4. มูลค่าการค้าระหว่างประเทศ (Trade Volume)	
5. มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติมายังไทย (FDI volume)	

6. อัตราเงินเฟ้อของประเทศแม่ (Inflation of home country)	
7. ขนาดตลาดทุนไทย โดยเฉพาะตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (Stock market capitalization)	
8. ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยของไทย (Interest rate spread)	
9. อัตรากำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมในระบบธนาคารไทย	
10. การมีข้อตกลงเขตการค้าเสรี (Free Trade Arrangement)	
11. การใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน (Financial Sector Master Plan)	

17. ปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการเข้ามาดำเนินกิจการของธนาคารต่างชาติในไทย (ถ้ามีโปรดระบุ เช่น อัตราแลกเปลี่ยน โครงสร้างพื้นฐาน และความเสี่ยงในด้านต่างๆ เป็นต้น)

.....

.....

.....

18. หากมีความตกลงเปิดเสรีการค้า โดยเฉพาะบริการทางการเงิน ท่านคิดว่าจะส่งผลกระทบต่อ การเข้ามาลงทุน ดำเนินกิจการ หรือการขยายธุรกรรมของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในประเทศไทยหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

19. แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน (Financial Sector Master Plan: FSMP) มีส่วนทำให้ธนาคารต่างชาติเข้ามาลงทุน ดำเนินกิจการ หรือสามารถขยายธุรกรรมในประเทศไทยหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

พบกานต์ อวชันนการ
ผู้วิจัย

Questionnaires

The Determinants of Foreign Banks' Transaction Expansion in Thailand

Part 1: Background Information

1. Name.....
2. Establish year.....
3. Main Customers
.....
.....

Part 2: Determinants of Foreign Banks' Transaction Expansion in Thailand

Please put in the table below, In the factors that you think it will be affected to the increasing of the transactions of international's bank in Thailand.

Factors	Most	Much	Moderate	Less	Least	No effect
4. GDP of Home country						
5. Thai GDP						
6. Distance between home country and Thailand						
7. Bilateral Trade Volume						
8. FDI Volume into Thailand						
9. Inflation of Home Country						
10. Stock Market Capitalization						
11. Interest rate spread in Thailand						

Factors	Most	Much	Moderate	Less	Least	No effect
12. Net Profit- Total Asset ratio in Thai banking system						
13. Free Trade Arrangement between home country and Thailand						
14. Free Trade Arrangement between Thailand and other countries						
15. Financial Sector Master Plan						

16. From The factors mentioned above. Please sort the importance factors that are affecting to the foreign banks' operation in Thailand (If you think that the factor is most important, Put no.1 and number 11, if the factor is least important).

Factors	Please Sort 1- 11
4. Economy size /Economic growth of home country	
5. Economy size /Economic growth of Thailand	
6. Distance between home country and Thailand	
7. Bilateral Trade Volume	
8. FDI Volume into Thailand	
9. Inflation of home country	
10. Stock market capitalization	
11. Interest rate spread in Thailand	
12. Net Profit- Total Asset ratio in Thai banking system	
13. Free Trade Arrangement	
14. Financial Sector Master Plan	

17. Are there any other factors that affected to foreign banks' operations in Thailand?

.....
.....
.....

18. In the case of, there are the liberalization of trade in both goods and services, especially financial services. What do you think that will affect the Thai economy and Thai banking sector?

.....
.....
.....

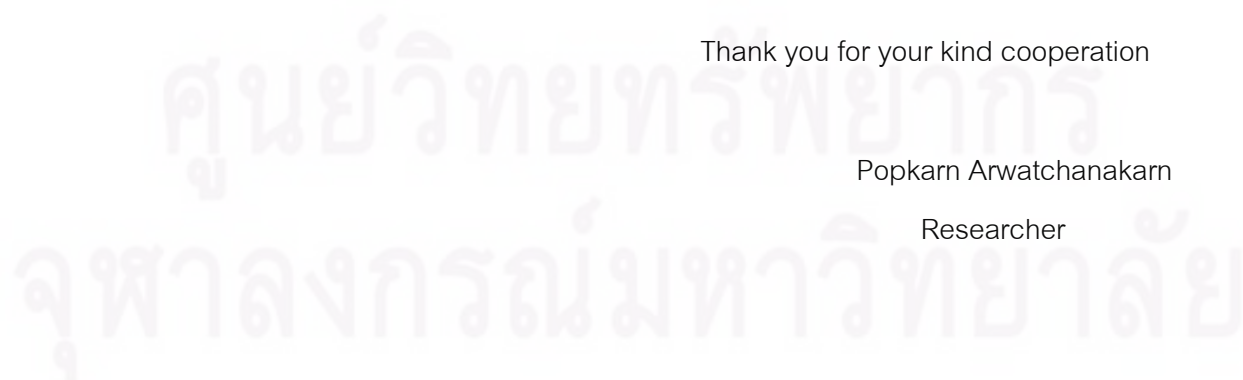
19. What do you think the Financial Sector Master Plan will affect the Thai financial system? And how your bank? An example, Does this plan could help your bank to increase the financial transactions or not?

.....
.....
.....

Thank you for your kind cooperation

Popkarn Arwatchanakarn

Researcher

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายพบกานต์ อวชันการ เกิดเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2527 ณ จังหวัดอุดรธานี เป็นบุตรของนายไพศาล อวชันการ และนางหทัยกาญจน์ อวชันการ สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาจากโรงเรียนอนุบาลอุดรธานี ในปี 2539 ระดับมัธยมศึกษาจากโรงเรียนอุดรธานี ในปี 2545 ระดับปริญญาตรี หลักสูตรเศรษฐศาสตร์บัณฑิต จากคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในปีการศึกษา 2549 และหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต จากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในปีการศึกษา 2551 โดยได้เข้ารับการศึกษต่อในระดับปริญญาโท หลักสูตรเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2550

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย